

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Diplomová práce

2023

Jana Bočková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

**Kritický ohlas vybraných děl Petra Stančíka v českých
médiích**

Diplomová práce

Autor práce: Jana Bočková

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 14. 4. 2023

Jana Bočková

Bibliografický záznam

BOČKOVÁ, Jana. *Kritický ohlas vybraných děl Petra Stančíka v českých médiích*. Praha, 2023. 103 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.

Rozsah práce: 145 340 znaků

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá analýzou kritického ohlasu vybraných děl Petra Stančíka v českých médiích. Teoretická část definuje pojmy literární kritika, postmoderna a postmodernismus. Literární kritika obsahuje podkapitulu zaměřenou na současný stav literárně-kritických textů u nás s důrazem na literární reflexi knih pro děti a mládež. Součástí teoretické části je i charakteristika vybraných kulturně a literárně zaměřených periodik a webů. Celkově byla do analýzy zahrnuta kulturní a literární média *A2*, *Host*, *iLiteratura.cz*, *Tvar* a *Týdeník Rozhlas* a zpravodajská periodika a weby *Aktuálně.cz*, *Hospodářské noviny*, *Lidové noviny*, *Mladá fronta DNES*, *Právo*, *Reflex* a *Respekt*. Součástí práce je také představení samotného autora a jeho literární a divadelní tvorby. Praktická část diplomové práce mapuje kritické přijetí tří děl Petra Stančíka – *Mrkev ho vcucla pod zem* (2013), *Mlýn na mumie* (2013) a *Andělí vejce* (2016), ve vybraných českých médiích. Analýza je rozdělena do kapitol podle zvolených knih. Nejprve jsou rozebrány jednotlivé recenze a získané poznatky jsou následně shrnuty v příslušných podkapitolách. Do práce je také zařazen rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem uskutečněný v kavárně Slavia 30. ledna 2023.

Abstract

This Master's thesis focuses on the analysis of the critical responses in Czech media to selected works of Petr Stančík. The theoretical part focuses on the definition of the terms literary criticism, postmodernity and postmodernism. The literary criticism chapter features a subsection about the current situation of literary reviews in the Czech Republic with a focus on reviews of children's books. The theoretical part also includes a characterization of the cultural and literary print and online media. The media included in the analysis are cultural and literary print and online periodicals *A2*, *Host*, *iLiteratura.cz*, *Tvar* and *Týdeník Rozhlas*, and newspapers and web *Aktuálně.cz*, *Hospodářské noviny*, *Lidové noviny*, *Mladá fronta DNES*, *Právo*, *Reflex* and *Respekt*. The thesis also includes a profile of the author himself and his literary and theatre works. The practical part of the Master's thesis maps the critical responses to three books by Petr Stančík – *Mrkev ho vcucla pod zem* (2013), *Mlýn na mumie* (2013) and *Andělí vejce* (2016), in the chosen Czech media. The analysis is divided into chapters by the chosen books. First, the individual reviews are analysed and then the findings are summarised in the relevant subsections. As part of the work,

an interview with Petr Stančík that was done on 30th January 2023 in café Slavia is included.

Klíčová slova

literární kritika, recenze, kritický ohlas, postmodernismus, Petr Stančík, Magnesia Litera

Keywords

literary criticism, review, critical response, postmodernism, Petr Stančík, Magnesia Litera

Title/název práce

Critical Responses of Selected Works By Petr Stančík in the Czech Media

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce PhDr. Janě Čeňkové, Ph.D. za její podnětné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat Petru Stančíkovi za poskytnutí rozhovoru.

Obsah

Úvod	3
1 Literární kritika	5
1.1 Problematika interpretace literárních děl	6
1.2 Recenze a současný stav literárně-kritických textů v médiích u nás	8
1.3 Současná literární kritika v oboru literatury pro děti a mládež u nás	10
2 Charakteristika vybraných sledovaných periodik	13
2.1 A2	13
2.2 iLiteratura.cz	14
2.3 Host	15
2.4 Tvar	16
2.5 Právo	17
3 Postmoderna a postmodernismus	19
4 Petr Stančík a jeho tvorba	22
4.1 Literární tvorba	22
4.1.1 Romány pro dospělé	25
4.1.2 Tvorba pro děti	27
4.2 Divadelní tvorba	28
5 Analýza kritického ohlasu vybraných děl Petra Stančíka v českých médiích	29
5.1 Pohádková kniha pro děti Mrkev ho vcucla pod zem a její literárněkritická analýza	29
5.1.1 Shrnutí	32
5.2 Mediální reflexe oceněného románu Mlýn na mumie	33
5.2.1 Kulturní a literární periodika a weby	34
5.2.2 Zpravodajská periodika a weby	41
5.2.3 Shrnutí	48
5.2.3.1 Žánrové zařazení	48
5.2.3.2 Děj	50
5.2.3.3 Prolínání historie s fikcí	50
5.2.3.4 Hédonistické aspekty díla	51
5.2.3.5 Jazyková rovina díla	52
5.2.3.6 Zábavnost a přístupnost díla	53
5.2.3.7 Kdo je hlavní postava?	54
5.2.3.8 Přirovnání k dalším uměleckým dílům	55
5.3 Román Andělí vejce a jeho mediální reflexe	56
5.3.1 Kulturní a literární periodika a weby	56

5.3.2 Zpravodajská periodika a weby	65
5.3.3 Shrnutí	70
5.3.3.1 Žánrové zařazení	70
5.3.3.2 Vypravěčské postupy Petra Stančíka	70
5.3.3.3 Přístupnost díla	74
5.3.3.4 Jazyková rovina díla	75
5.3.3.5 Kdo je hlavní postava?	76
5.3.3.6 Přirovnání k dalším uměleckým dílům	77
Závěr	78
Summary	81
Použitá literatura	83
Teze Diplomové práce	90
Seznam příloh	93
Přílohy	94

Úvod

Tématem diplomové práce je analýza kritického ohlasu vybraných děl Petra Stančíka v českých médiích.

Petr Stančík je český básník, prozaik, autor knih pro děti a držitel *Magnésie Litery* (2015) za prózu. Jedná se tedy o velmi zajímavou osobnost, o jejíž tvorbě bylo doposud v akademických pracích psáno převážně jen z hlediska naratologie, a to s důrazem na oceněný román *Mlýn na mumie* (2013). Proto jsem si zvolila toto téma ke zpracování.

Práce se zabývá třemi Stančíkovými díly – *Mrkev ho vcucla pod zem* (2013), *Mlýn na mumie* (2013) a *Andělí vejce* (2016). Knihy byly vybrány tak, aby zahrnuly zásadní aspekty Stančíkovy tvorby poté, co opustil svůj pseudonym Petr Odillo Stradický ze Strdic. *Mrkev ho vcucla pod zem* je zástupcem jeho tvorby pro děti, *Mlýn na mumie* jeho nejznámějším a *Magnesií Literou* oceněným románem a *Andělí vejce* prvním románem vydaným po úspěchu *Mlýnu na mumie*. Je zde předpoklad, že nejmenší zájem médií byl o *Mrkev ho vcucla pod zem*, a to kvůli obecně nízkému počtu kritik zaměřených na literaturu pro děti a také proto, že kniha byla vydána před Stančíkovým vítězstvím v *Magnesii Liteře*. Naopak největší zájem je očekáván u *Mlýnu na mumie* právě díky jeho ocenění. U *Andělího vejce* se pak předpokládá srovnávání právě s *Mlýnem na mumie*.

Práce v první části nejprve definuje pojem literární kritika, a to ve vztahu ke zvolenému tématu. Zařazena je proto i podkapitola o literární reflexi literatury pro děti a mládež a celkové situaci současné literární kritiky u nás. Následuje kapitola s charakteristikou vybraných českých periodik. Detailněji jsou zde rozebrána kulturní a literární média s ohledem na jejich publikování literárně-kritických textů. Práce se mírně odchýlila od teze zařazením samostatné kapitoly o postmoderně a postmodernismu. Bylo tak učiněno z důvodu, že Stančíkova díla jsou do tohoto směru často řazena. Teoretickou část práce zakončuje kapitola o autoru samotném. Představena je zde jeho dosavadní tvorba a život. Součástí práce je také rozhovor s Petrem Stančíkem uskutečněný 30. ledna 2023 v kavárně Slavia v Praze, který je umístěn v příloze diplomové práce.

Praktická část diplomové práce si stanovila za cíl zmapovat kritické přijetí děl ve vybraných českých periodikách a webových stránkách. Zvolenými médii jsou *Aktuálně.cz*, *iLiteratura.cz*, *Mladá fronta DNES*, *Respekt*, *Právo*, *Host*, *Hospodářské noviny*, *A2*, *Lidové noviny*, *Tvar*, *Reflex* a *Týdeník Rozhlas*. Pro dohledání literárně-

kritických textů byl využit mediální archiv *Newton Media Search* a webové stránky daných médií. Východiskem literárně-kritické analýzy je kapitola o literární kritice z teoretické části, především pak podkapitola o problematice interpretace literárních děl. Samotný rozbor je veden po jednotlivých recenzích a je zakončený celkovým shrnutím kritického ohlasu děl.

1 Literární kritika

Literární kritika je oblast literární vědy, jedná se o žánr publicistického, uměleckého až vědeckého stylu. Literární kritika zaujímá k dílu určité stanovisko¹, snaží se dané dílo popsat, interpretovat, zhodnotit a zařadit do vhodného kulturního, společenského či filozofického diskurzu.²

Prvotní výskyt literární kritiky nalezneme už v antice³, v moderním pojetí se ale začala rozvíjet až v osmnáctém století. Tehdy nastal vzestup filozofie umění, v rámci níž se začaly řešit otázky estetiky děl.⁴ Systematičtěji se však objevovala až ve století devatenáctém. Její vývoj vždy souvisel s dobovými myšlenkovými a uměleckými směry a tehdejšími společenským⁵ a politickým smýšlením, ke kterému se kritici hlásili.⁶

I v českém prostředí nastoupila systematičtější literární kritika až s přelomem osmnáctého a devatenáctého století a začátkem národního obrození, tedy v době, kdy se Češi museli vyrovnávat s přeměnou z „nevládnoucí etnické skupiny v novodobý národ“⁷. V této době byla proto díla reflektována silně s ohledem na jejich vlastenectví. Změnu v tomto pohledu přinesl Karel Havlíček Borovský svou kritikou *Posledního Čecha* od Josefa Kajetána Tyla. Jak uvádí Haman: „Havlíčková kritika teoreticky skoncovala s předbřeznovým sentimentálním modelem vlastenecké literatury, v němž byla na první místo vyzdvížena integrační funkce odpovídající potřebám teprve se konsolidujícího nevládního etnického společenství“⁸. Postupně přicházely další generace literárních kritiků, přinášející různé pohledy dané příslušností k jednotlivým uměleckým nebo ideovým směrům. Vyprofilovala se řada respektovaných osobností české kritiky, k nimž patří, František Xaver Šalda, Arne

---

¹ SIMONIS, Linda a Jiří, TRÁVNÍČEK. Literární kritika in: NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. s. 455

² ČEŇKOVÁ, Jana. Kritika literární a publicistická in: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, eds. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. s. 135-136

³ SIMONIS, Linda a Jiří, TRÁVNÍČEK. Literární kritika in: NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. s. 455

⁴ EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Plus, 2010. Speculum. s. 32

⁵ SIMONIS, Linda a Jiří, TRÁVNÍČEK. Literární kritika in: NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. s. 455-457.

⁶ EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Plus, 2010. Speculum. s. 230

⁷ HAMAN, Aleš. *Literatura v průsečíku pohledů: teorie, historie, kritika*. Praha: ARSCI, 2003. s. 73

⁸ Tamtéž. s. 79

Novák, Václav Černý, Jiří Opelík, Zdeněk Kožmín či Aleš Haman.⁹

1.1 Problematika interpretace literárních děl

Diskuse o tom, jak (ne)reflektovat literární (či obecně umělecká) díla, se objevovala už od praktických počátků literární teorie a trvá dodnes. V této souvislosti se řešila a řeší řada základních otázek. Má být dílo reflektováno v současném či dobové kontextu? Je nutno do kritiky zařadit osobnost autora a jeho motivaci k tvorbě daného díla? Jaká rovina je důležitější? Textová či dějová? Je nutno, aby kritik znal a tvořil v umělecké sféře, kterou kriticky hodnotí?

Odpověď na tyto otázky nejspíše nikdy nebude jednoznačná. Na rozdíl od exaktních věd má literární věda velkou nevýhodu v subjektivnosti vnímání uměleckých děl. I přes nejrůznější snahy je v minulosti nějakým způsobem zaškatulkovat či exaktně určit veličiny, které u nich zkoumat, je nesporné, že se takto díla zhodnotit nedají. Krásnou literaturu nelze interpretovat doslova, ale spíše metaforicky. Toto platí i u textů na hranici umělecko-vědeckého stylu.¹⁰

Hodnocení mělo a má vždy osobní rozměr, který vychází z našeho společenského a kulturního kontextu a z osobních zkušeností. Interpretace díla se tak mohou mezi jednotlivými kritiky lišit, aniž by se daly označit za chybné. Většinou mají ale určité podobné rysy vycházející ze sdílených přesvědčení a základních kulturních standardů z daného dobového literárního diskurzu.¹¹ V dané společnosti tedy existuje určité preferované čtení, které dokonce samo o sobě může být cílem interpretace.¹² Jak uvádí literární teoretik Terry Eagleton: „Každé literární dílo je „přepsáno“, byť nevědomky, společností, která je čte, neexistuje čtení, jež by nebylo zároveň „přepisováním“.“¹³ Podobně se k tématu vyjadřuje literární teoretik Josef Prokeš, a to v tom smyslu, že kritici mají za úkol „postihnout smysl zkoumaného textu, vyhmátnout význam, který dílo přesahuje, a pojmenovat jej. To vše u vědomí skutečnosti, že smysl nikdy nelze zcela

---

⁹ SIMONIS, Linda a Jiří TRÁVNÍČEK. Literární kritika in: NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. s. 456

¹⁰ PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 11-12

¹¹ EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Plus, 2010. Speculum. s. 23-28

¹² PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 15

¹³ EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Plus, 2010. Speculum. s. 23

obsáhnout v celé jeho šíři, nýbrž jde postihnout pouze jistý omezený smysl zatížený nahodilostmi historickými, sociálními, psychologickými a jinými“¹⁴.

Při psaní literárně-kritických textů je nutné neanalyzovat dílo mechanicky či vytrhovat jednotlivé prvky z kontextu, kritika by se měla soustředit na pochopení díla jako celku. K hodnocení díla by se nemělo přistupovat povrchně.¹⁵ Zároveň je nutno brát v potaz, že může existovat rozpor mezi významem, který se snažil autor do díla zakódovat a významem, který si čtenář dekóduje. Zatímco samotný text zůstává stejný, jeho význam se mění v závislosti na publiku a době.¹⁶ Samotní kritici mají být jen prostředníky mezi autorem a publikem a pomáhat veřejnosti se ve velkém množství knih a významů orientovat,¹⁷ i když, jak k tomu uvádí Eagleton: „Spíše než dodavateli tezí jsou literární teoretici, kritici a učitelé literatury strážci diskursu.“¹⁸ Podle literárního teoretika Romana Kandy by literární kritik „neměl k textu přistupovat s hotovými šablonami či přímo předsudky, dogmatickými hodnotovými rámci, zkrátka s uzavřeným pojmem díla nebo autora. To však neznamená, že by neměl mít nějakou koncepci literatury.“¹⁹ Každopádně každý literární kritik má svá přesvědčení a předsudky, které ovlivňují jeho náhled na dílo, a to i ten sebeobjektivnější. Jde ale o to se jim snažit co nejvíce vyhnout. Kritik by měl své myšlenky argumentačně podložit, neuvádět své názory jako definitivní a jediný možný výklad a nebát se v budoucnu změnit názor, pokud je seznámen s novými skutečnostmi.²⁰ Dílo by také nemělo být posuzováno pouze zjednodušovací hodnotou líbilo/nelíbilo. K tomu, abychom knihu zhodnotili jako literárně hodnotnou, není nutné, aby se nám líbila, naopak, můžeme ji klidně i nenávidět. Stejně to funguje i opačně.²¹ Názor na dílo mohou také ovlivnit další faktory, jako vzhled knihy a její celková úprava, marketing, prostředí, kde knihu čteme, jak jsme se ke knize dostali či předchozí vztah k danému autorovi či žánru. Roli také může hrát, zda dílo známe i v jiné formě (například film či divadelní

---

¹⁴ PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 12

¹⁵ Tamtéž. s. 12-13

¹⁶ Tamtéž. s. 13

¹⁷ SIMONIS, Linda a Jiří, TRÁVNÍČEK. Literární kritika in: NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. s. 456

¹⁸ EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Plus, 2010. Speculum. s. 237

¹⁹ KANDA, Roman. O klinické smrti literární kritiky. In: *Ravní* [online]. 2016 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://itvar.cz/o-klinicke-smrti-literarni-kritiky>

²⁰ Tamtéž.

²¹ PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 7

hra).²²

Literárně-kritické texty nejsou psány pouze o dílech současných. Knihy jsou v rámci interpretace stále otevřenými díly, která podléhají změnám jejich přijetí, kvůli proměnlivosti hodnot, názorů, čtenářské i kritické komunity a vnímání daných období,²³ proto je důležité tato díla nadále reflektovat. V těchto případech je vhodná znalost dané doby, zájmů tehdejší veřejnosti a nejlépe i původní interpretace díla.²⁴ Specifickými díly jsou pak ta, která vychází v jiném literárním kontextu, než byla původně napsána. Jedná se většinou o díla, jejichž vydávání bylo zakázáno nedemokratickým režimem. Zde je pak otázka jejich zařazení jak do dobového, tak i současného kontextu ještě silnější, protože může dojít k většímu zkreslení jejich původní interpretace. Ne každé dílo si také během let udrží svou literární významnost a estetickou hodnotu a některá díla naopak svou estetickou hodnotu a význam časem získají. Často se jedná o díla, která svým obsahem či formou předběhla dobu, nebo byla hodnotná pro vznik určitého žánru či trendu.²⁵

Z těchto všech poznatků se dá usoudit, že neexistoval a neexistuje jednotný přístup k reflexi daného díla a každý kritik si vždy musí sám zvolit, z jaké stránky dílo uchopí a na co se soustředí. Přístup k literárně-kritické reflexi bude vždy subjektivní, ovlivněný společností a kulturou, ve které autor literárně-kritického textu žije, i osobními zkušenostmi a získanými znalostmi. Zároveň se kriticky k dílu mohou vyjadřovat nejen profesionálové, ale i řadoví čtenáři, kteří taktéž mohou přispět ke změně chápání významu díla společně se změnou společenského diskurzu.²⁶

1.2 Recenze a současný stav literárně-kritických textů v médiích u nás

Pod literární kritiku spadají hodnotící publicistické žánry. V médiích se v současnosti nejčastěji objevují recenze. Jedná se o „kriticky zaměřený druh publicistiky nebo odborného textu, který představuje nové dílo uměleckého charakteru“.²⁷ Kvalitní recenze se snaží dílo i autora zařadit do příslušného kontextu a mohou obsahovat i úryvky z díla

---

²² PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 15

²³ Tamtéž. s. 13

²⁴ EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Plus, 2010. Speculum. s. 22-23
²⁵ PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 12

²⁶ HAMAN, Aleš. *Literatura v průsečíku pohledů: teorie, historie, kritika*. Praha: ARSCI, 2003. s. 67-70

²⁷ PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. s. 12

²⁸ ČEŇKOVÁ, Jana. Recenze in: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, eds. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. s. 198

pro lepší ilustraci jednotlivých komentářů.²⁸

Po roce 1989 u nás začala kvalita literárně-kritických textů upadat v souvislosti s komercionalizací a tlakem na zrychlení redakčních postupů. V současné době silně roste počet publikovaných jen lehce upravených anotací²⁹ a tzv. PR recenzí, které nemají za úkol dané dílo řádně zhodnotit, ale spíše slouží pro marketingové účely média a nakladatelství. Jejich popularita vzrostla především díky tlaku na rychlost práce v redakcích s nástupem digitální doby a také kvůli finanční krizi.³⁰ Stejně jako najdeme v médiích publikování anotací a PR recenzí, které neslouží k ničemu jinému než propagaci díla a autora, nalezneme v nich i literárně-kritické texty, které jsou hlavně propagací samotného kritika. Někteří z nich dokonce mají tendenci schválně prezentovat kontroverzní názory za účelem provokace a tím získat větší pozornost.³¹

Celkově klesá profesionalita vydávaných textů. Jak uvedl literární kritik Roman Kanda, v současné době v literární kritice „převládá vágnost, konfúze, argumentační nejasnost. Převládá banální fráze, která se neštítí ventilovat vlastní předsudky a osobní animozity, nad poctivým soudem.“³² Publicista Jiří T. Král rovnou uvedl ke stavu literárně-kritických textů u nás, že současnou literární kritiku nelze kritizovat, protože „nic takového jako kritiku totiž na stránkách masových, ale ani nízkonákladových periodik nelze objevit“.³³ Publikované recenze označil za „povrchní, nepřesné a zavádějící“.³⁴

Většina deníků v současnosti věnuje literárně-kritickým textům minimální prostor, *Hospodářské noviny* například nemají ani kulturní rubriku. Celkově počet textů věnovaných literatuře klesl a pozornost je dávana především zavedeným populárním autorům či držitelům významných ocenění (především ceny *Magnesia Litera*).³⁵ Kvalitní a delší kritické texty tak v současné době nalezneme spíše v kulturních časopisech jako je

---

²⁸ ČEŇKOVÁ, Jana. Recenze in: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, eds. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. s. 198

²⁹ Anotace je stručná charakteristika díla, která přináší informace o obsahu, tématu a zaměření díla a údaje o jeho autorovi.

³⁰ PÍORECKÝ, Karel. Mezi rozpínavostí a marginalitou in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekadý jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 29

³¹ KANDA, Roman. O klinické smrti literární kritiky. In: *Ravt* [online]. 2016 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://itvar.cz/o-klinicke-smrti-literarni-kritiky>

³² Tamtéž.

³³ KRÁL, Jiří T. Kopání do mrtvol. In: *A2* [online]. 2008 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2008/13/kopani-do-mrtvol>

³⁴ Tamtéž.

³⁵ NĚMEC, Jan. Literatura v novinách. *Host*. 2010, 26(3), 36.

Host, Tvar, Revolver Revue či *A2* a na kulturních webech jako *iLiteratura.cz*.³⁶

Specifické místo v literárně-kritických textech pak mají zájmové weby a blogy, jejichž obsah je sice kvalitativně kolísající a věnující se především bestsellerům či obecně populární literatuře, ale stránky často fungují jako prostředí, které pomáhá přivést širší veřejnost k literatuře a její konzumaci.³⁷ V současné době stále více přibývá množství user generated content, a to i mimo tyto weby a blogy. Na sociálních sítích roste popularita knižních influencerů, především tzv. bookstagramů, na jejichž názory dá mladší publikum často více než na ty od renomovaných literárních kritiků. Velkou návštěvnost mají také uživatelské databáze knih přinášející možnost hodnotit řadovým čtenářům jako je například *Databáze knih*.³⁸

1.3 Současná literární kritika v oboru literatury pro děti a mládež u nás

Literární kritika v oboru literatury pro děti a mládež je specifickým typem literárně-kritických textů. Literatura pro děti a mládež je totiž typ literatury, který je nutno reflektovat s ohledem na kognitivní schopnosti pro ni určeného čtenáře, zároveň ale také podchytit obecné literární hodnoty textu. Kritický text je navíc většinou zaměřen na dospělého, ne tedy na čtenáře dané literatury, protože dospělí fungují jako prostředníci mezi dílem a dětským publikem.³⁹ Rodiče jsou totiž většinou ti, kteří mají své potomky přivést ke kvalitní literatuře a literární kritika jim má pomoci se v rozsáhlé knižní produkci vyznat.

Po roce 1989 se kritická reflexe literatury pro děti u nás dostala do krize. Upustilo se od doposud užívaného marxistického nahlížení, zároveň ale také oslabily oblasti institucionální, personální a organizační, které měly na starost teorii kritické reflexe knih pro děti pro nastupující dobu proměnit. Byl zrušen *Kabinet dětské literatury Pedagogického ústavu J. A. Komenského* existující při *Akademii věd ČR* v Praze, zaniklo periodikum pomáhající dětským čtenářům se orientovat v literární produkci *Opravdové noviny pro děvčata a chlapce*, skončila i odborná knižnice nakladatelství *Albatros* a svou

---

³⁶ ČEŇKOVÁ, Jana. Recenze in: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, eds. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. s. 198

³⁷ PIORECKÝ, Karel. Mezi rozpínavostí a marginalitou in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 29

³⁸ Tamtéž. s. 35

³⁹ TOMAN, Jaroslav: Polistopadová česká teorie a kritika literatury pro děti a mládež. In: URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let 20. století: (reflexe české tvorby a recepce)*. Olomouc: Votobia, 2004. s. 322-323

činnost ukončila také zájmová organizace *Společnost přátel knihy pro mládež*. Zároveň se kvůli změně legislativy začala potýkat s finančními problémy *Česká sekce IBBY (Mezinárodní sdružení pro dětskou knihu)*.⁴⁰

Problematika absence teoretického zázemí dětské literatury se ještě výrazněji projevovala faktem, že se její koncepce měnila, a to nejen tvůrčí pojetí, ale i například její věková kategorizace. V literatuře pro děti se začínají objevovat postmoderní projevy a tendence, které vedou ke sblíživání tvorby pro děti a dospělé. S těmito fakty tedy ještě vzrostla potřeba proměny její reflexe a terminologie.⁴¹

V porevolučním období byl pro literární kritiku tvorby pro děti nejvýznamnějším časopisem *Zlatý máj*, který se snažil proměny v dětské literatuře reflektovat a diskutovat o jejích vývojových tendencích a problémech, které s novou dobou nastupovaly (komercializace trhu, masová produkce, příliv děl ze západních zemí, reflexe předlistopadových děl a jejich zatíženost marxistickou ideologií, otázka výchovné funkce literatury). Řešil problematiku nevydávání nových děl od původních českých mladých autorů i nedostatek teoretického zázemí, které by nová díla pro děti reflektovalo. Právě teoretické prostředí se rozhodl časopis podpořit pomocí vydávání medailonů o spisovatelích a ilustrátorech, kde daní autoři sebereflektovali svou dosavadní tvorbu. Také publikoval přílohu s anotacemi vycházejících knih pro děti.⁴² Časopis zanikl v roce 1997.⁴³

Na konci devadesátých let pak vznikla další média zaměřená na reflektování dětské literatury. V Brně začal být vydáván akademický literární čtvrtletník *Zpravodaj* (později přejmenován na *Ladění*, 1991-2011) a byla založena edice *Malá teoretická řada literatury pro mládež*. Časopis *Ladění* přinášel pravidelně literárně-kritické texty zaměřené na dětskou literaturu, stejně tak týdeník *Nové knihy* (1960-2001) (později nahrazen přílohou *Literárních novin*) či měsíčník *Národní knihovny Čtenář* (1949 - dodnes).⁴⁴

S rostoucí produkcí dětské literatury a růstem její masové části se častým diskutovaným

---

⁴⁰ TOMAN, Jaroslav: Polistopadová česká teorie a kritika literatury pro děti a mládež. In: URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let 20. století: (reflexe české tvorby a recepce)*. Olomouc: Votobia, 2004. s. 305-306

⁴¹ Tamtéž. s. 316-323

⁴² Tamtéž. s. 307-310

⁴³ SVOBODA, Richard, DOKOUPIL, Blahoslav. *Zlatý máj*. In: *Slovník české literatury po roce 45* [online]. 31. 5. 2006 [cit. 2023-28-02]. Dostupné z: <http://www.slovnikeskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=241>

⁴⁴ TOMAN, Jaroslav: Polistopadová česká teorie a kritika literatury pro děti a mládež. In: URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let 20. století: (reflexe české tvorby a recepce)*. Olomouc: Votobia, 2004. s. 311-317

tématem stalo přivedení dětského čtenáře ke kvalitnějším dílům a pomoc s orientací ve stále větším počtu vydaných knih. Začalo se také měnit nahlížení na některé dříve opovrhované žánry, jako například komiksy.⁴⁵

V současnosti je ale reflexi dětské literatury stále dáván minimální prostor. Občas se dají recenze nalézt na stránkách literárních časopisů *Host*, *Tvar* či *Revolver Revue*, ale jen sporadicky. Výjimečně se s nimi můžete potkat také na stránkách deníků (ještě častěji jen v jejich přílohách). Jejich publikování se většinou odvíjí od získání nějakého významného ocenění (nejčastěji ceny *Magnesia Litera* či *Zlatá stuha*).⁴⁶

Specificky vyhrazenou sekci má v současnosti pro dětskou literaturu web *iLiteratura.cz*. Do roku 2020 také vycházela příloha časopisu *Tvar Triangl*, která se soustavněji věnovala literatuře pro děti a mladé čtenáře.⁴⁷ Od roku 2013 vychází také katalog *Nejlepší knihy dětem*, který každoročně představuje to nejlepší z nově vydané dětské literatury. Projekt vytvořila komise pro dětskou knihu SČKN a Česká sekce IBBY a výběr má sloužit k orientaci jak odborníků, tak laiků.⁴⁸ Na téma tvorby pro děti a mládež také vycházejí odborné knihy editované například Svatavou Urbanovou, Janou Čeňkovou či Janou Segi Lukavskou.

---

⁴⁵ TOMAN, Jaroslav: Polistopadová česká teorie a kritika literatury pro děti a mládež. In: URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let 20. století: (reflexe české tvorby a recepce)*. Olomouc: Votobia, 2004. s. 306-313

⁴⁶ Tamtéž. s. 306-321

⁴⁷ Triangl. In: *Tvar* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://itvar.cz/tag/triangl>

⁴⁸ Nejlepší knihy dětem. In: *Nejlepší knihy dětem* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.nejlepsiknihydetem.cz/>

2 Charakteristika vybraných sledovaných periodik

Pro ucelenější analýzu kritické reflexe děl Petra Stančíka jsem se rozhodla do ní zařadit nejen periodika zaměřená na kulturu a literaturu (*iLiteratura.cz*, *Host*, *A2*, *Tvar*, *Týdeník Rozhlas*), ale i zpravodajské a publicistické weby a tisk (*Aktuálně.cz*, *Hospodářské noviny*, *Lidové noviny*, *Mladá Fronta DNES*, *Právo*, *Reflex*, *Respekt*). Společně s tiskovými periodiky byly do analýzy zařazeny i na ně navázané internetové stránky. Nejvýznamnější periodika s kritickými texty o literatuře představuji v této kapitole.

2.1 A2

Lehce netradičně nahlíží na kulturní svět čtrnáctideník *A2* vydávaný od 5. října 2005. Jedná se původně o týdeník pojmenovaný podle adresy redakce Americká 2, Praha 2,⁴⁹ který byl založen a zpočátku tvořen 26 bývalými redaktory *Literárních novin*, kteří je opustili kvůli neshodám s jejich šéfredaktorem Jakubem Patočkou.⁵⁰ Mezi nimi byl i významný literární kritik Jiří Cieslar a současný šéfredaktor Lukáš Rychetský.

Na významná společenská a politická témata časopis nahlíží kulturní optikou a provádí jejich reflexe. Zaměřuje se na nejnovější umělecké mezinárodní trendy, které nejsou pouze literární, ale i filmové, hudební, divadelní, výtvarné či jejich kombinace. *A2* reflektuje kulturu „v co nejširším pojetí, tedy včetně společenského dění a politiky,⁵¹ a to v kontextu s ostatními druhy umění a zahraniční tvorbou. Společně s tím se snaží „vytvářet alternativu k hlavnímu proudu, jehož specifika zároveň kriticky reflektuje“⁵².

Pro každé číslo má *A2* vyhrazený prostor na jednu delší recenzi s názvem *Recenze čísla*. Další literárně-kritické texty pak má rubrika *Minirecenze*, kde je publikováno osm krátkých textů, většinou o jednom odstavci. Ne všechny tyto recenze se věnují literatuře, nacházejí se zde i kritické reflexe zaměřené na hudbu, filmy či divadelní představení. S literárně-kritickými texty se lze ale setkat i mimo tyto dvě rubriky, na dalších stránkách periodika.

Časopis vychází každou druhou středu v novinovém formátu o 32 stránkách, jeho autory

---

⁴⁹ BĚLUNKOVÁ, Libuše. Kdo si čte, zlobí. In: *A2* [online]. 4. 10. 2006 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2006/40/kdo-si-cte-zlobi>

⁵⁰ PIORECKÝ, Karel. Mezi rozpínavostí a marginalitou in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 26

⁵¹ O nás. In: *A2* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/o-nas/index#intro>

⁵² Tamtéž.

jsou nejen publicisté, literáti, výtvarníci, hudebníci, akademičtí pracovníci a osobnosti společenského a kulturního dění, ale i aktivisté, začínající autoři a studenti.⁵³ Mezi publikující recenzenty se řadí například Vít Schmarc, Karel Kouba (ten má v současnosti na starosti sekci *Minirecenze*), Michal Jurza a Matěj Metelec (v současnosti rubrika *Recenze čísla*), Blanka Činátlová (na starosti má sekci *Literatura*) či Jiří G. Růžička (web, *zkrA2tka*).

2.2 iLiteratura.cz

V čistě internetové formě vychází kulturní časopis *iLiteratura.cz*, který vznikl mezi lety 2000 až 2002.⁵⁴ Web se věnuje převážně literárně-kritickým textům, které nevycházejí periodicky, jak by se dalo očekávat, ale jsou aktualizovány průběžně.⁵⁵ Mezi recenzemi se zde dají nalézt kritické reflexe literatury širokého spektra literárních forem (literatura pro děti, historický román, komiksy...), původu (i méně často objevené literatury jako je bosenská, perská či islandská) i oborového zaměření (sociologie, film, historie).

iLiteratura.cz klade největší důraz na kritickou reflexi literatury českého původu a české překlady, i když občas zde lze narazit i na reflexe knih, které na český překlad teprve čekají. Svým obsahem se snaží stránky zaujmout jak laické, tak i odborné publikum. Ačkoliv jsou typickým čtenářem média lidé s vysokoškolským vzděláním a kulturním rozhledem, projekt se snaží oslovit i širší publikum zveřejňováním recenzí oddechové literatury.⁵⁶

Důraz je webem kladen na literárně-kritické reflexe. Nejedná se však o jeho jediný obsah, kromě nich nabízí například zpravodajství o nejnovějších událostech v literatuře, názorové články a rozhovory s literárními osobnostmi či zástupci nakladatelství.⁵⁷ Časopis se snaží čtenářům pomoci se v současné literární sféře zorientovat, přiblížit její současnou podobu a upozornit na dění na literární scéně. K tomu má pomoci i rozsáhlý archiv všem přístupných článků, ve kterém se odráží literární vývoj za posledních dvacet let existence

---

⁵³ O nás. In: *A2* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/o-nas/index#intro>

⁵⁴ O projektu *iLiteratura.cz*. In: *iLiteratura.cz* [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Home/Oprojektu>

⁵⁵ PÍORECKÝ, Karel. Mezi rozpínavostí a marginalitou in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 30

⁵⁶ O projektu *iLiteratura.cz*. In: *iLiteratura.cz* [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Home/Oprojektu>

⁵⁷ Tamtéž.

webu. Ročně portál publikuje přes 700 článků.⁵⁸

iLiteratura.cz zaštiťuje *Sdružení pro iLiteraturu, z. s.* Kromě textů na webových stránkách je každoročně také v tištěné podobě publikován redakční výběr tipů *Nejlepší knihy roku* a *Čtení na léto*, které v roce 2022 připravil ve spolupráci s *Deníkem N.* Dále se podílí na přípravě pořadu *Knížní servis pro Radio 1* a od roku 2022 má portál také vlastní podcast *iLiPodcast*.⁵⁹

Na web přispívají především literární teoretici, publicisté a překladatelé, například Pavel Mandys, Jitka Nešporová, Vojtěch Matocha, Marek Lollok, Jaroslav Soukup, Martina Siwek Macáková, Jan M. Heller či Eliška Prokopová. Současnou šéfredaktorkou je Jovanka Šotolová.⁶⁰

2.3 Host

Literární periodikum *Host* vzniklo v roce 1985, kdy navázalo na tradici stejnojmenného avantgardního časopisu, který vydávala v letech 1921-1929 brněnská *Literární skupina*⁶¹ a ve kterém publikovali například Nezval, Wolker či Teige, a literárního časopisu *Host do domu* (1954-1970), jehož vydávání bylo ukončeno během normalizace.⁶²

Časopis až do roku 1989 vycházel samizdatově a během let si prošel různou periodicitou (dvouměsíčník, čtvrtletník, od roku 1997 měsíčník). Stejně jako jeho předchůdci se i tento časopis o rozsahu kolem sta stran věnuje literatuře.

Host se vždy snažil obsahově reagovat na aktuální vývojové trendy a rozšiřovat literární obzory. Každé číslo mělo být původně „zacelením nějaké neznalosti“⁶³. Zpočátku vydával bloky o autorech a hnutích, velkou pozornost věnoval poezii⁶⁴, v roce 2001 pak například zavedl přílohu *Světová literatura*, aby zvýšil kontakt českého literárního prostředí se světovým děním. Otiskoval také překlady zahraničních teorií a esejí.⁶⁵ V současnosti jsou

---

⁵⁸ O projektu *iLiteratura.cz*. In: *iLiteratura.cz* [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Home/Oprojektu>

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ SLANEC, Jaroslav. Typografie meziválečné avantgardy v časopise *Host*. In: ČEŇKOVÁ, Jana a Jan CEBE, ed. *Meziválečná česká a slovenská žurnalistika (1918-1938)*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. s. 177

⁶² Kdo jsme. In: *Host* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://casopishost.cz/o-nas>

⁶³ ZIZLER, Jiří. Otevřená dekáda in: HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008. s. 31

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Tamtéž.

jeho jednotlivá čísla často tematicky uzavřená.⁶⁶

Ačkoliv zpočátku časopis vydával literárně-kritické texty jen okrajově, v současnosti jim dává velký prostor, neboť se snaží literaturu kriticky reflektovat v kontextu knižní produkce, trendů, fenoménů a aktuálních kauz, a to jak tu současnou, tak i klasickou, českou i zahraniční. Silná změna v tomto postoji nastala v roce 2004, kdy *Host* ukončil svou *Recenzní přílohu* a přesunul literárně-kritické texty dovnitř čísla, aby ukázal jejich důležitost.⁶⁷ Literárně-kritické texty jsou teď publikovány ve dvou sekcích – *Kritika* a *Recenze*.⁶⁸

Do měsíčníku přispívají především osobnosti současné literární kritiky⁶⁹ jako například Jakub Grombříř, Jiří Zizler či Petr Hrtánek. Kromě toho se prostor dává i samotným spisovatelům, kteří se mohou ke svým (a někdy i cizím dílům) taktéž kriticky vyjádřit. Od roku 1993 periodikum vydává *Spolek přátel vydávání časopisu Host*.⁷⁰

2.4 Tvar

Literární obydleník *Tvar* začal vycházet v roce 1990 jako nástupce časopisu *Kmen*. Zpočátku vycházel jako týdeník a soustředil se na představení literatury minulé i současné v novém kontextu a s určitým nadhledem a odstupem⁷¹ a na spisovatele, kteří nesměli být v komunistickém režimu oficiálně publikováni, a to i na ty zahraniční.⁷² Už od svých počátků se časopis snažil kriticky reflektovat literární tvorbu a společnost a rozproudit společenskou diskuse, a to nejen mezi literárními odborníky, ale i širokou veřejností formou anket.⁷³ Snažil se zveřejňovat texty, které reflektovaly témata dříve zasažená a zkruslená ideologií, bořit zavedené mýty. Prostor zde dostali i méně známí spisovatelé a *Tvar* se

---

⁶⁶ PIORECKÝ, Karel. Mezi rozpínavostí a marginalitou in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 22-23

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Kdo jsme. In: *Host* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://casopishost.cz/o-nas>

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ PŘIBÁŇOVÁ, Alena. *Host*. In: *Slovník české literatury po roce 45* [online]. 31. 12. 2013 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1691&hl=host+>

⁷¹ ZIZLER, Jiří. Otevřená dekáda in: HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008. s. 30

⁷² PŘIBÁŇOVÁ, Alena. *Host*. In: *Slovník české literatury po roce 45* [online]. 31. 12. 2013 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1691&hl=host+>

⁷³ ZIZLER, Jiří. Otevřená dekáda in: HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008. s. 30

snažil propojovat všechny proudy české literatury a kultury.⁷⁴

S nástupem nového tisíciletí Tvar ustoupil od větší akademičnosti svých textů, ke které se začal uchýlovat na konci 90. let a začal svůj obsah opět zpřístupňovat širší veřejnosti. Finanční problémy ale vedly k silnému poklesu kvality textů i k jejich neaktuálnosti. Nakonec se ale časopis udržel a našel kompromis. V současnosti časopis nadále klade důraz na kvalitní publicistiku a silně se věnuje literární vědě, zároveň si ale ponechává i určitou vrstvu zábavnosti pro širší veřejnost.⁷⁵ Velký prostor stále pravidelně vyhrazuje literárně-kritickým reflexím,⁷⁶ které se objevují především v sekci *Recenze a Dvakrát*. Literárně-kritické texty se snaží podporovat také každoroční čtenářskou anketou *Tvárnice*, kde čtenáři z osobností české kritiky vyberou *Kritika roku*. Ten se pak průběžně vyjadřuje k jednotlivým knihám, a nakonec z nich vybere *Literární dílo roku*.⁷⁷ Mezi autory přispívající do *Tvaru* patří například Pavel Šindák, Patrik Linhart, Petra Žallmanová, Pavel Janoušek, Vladimír Novotný, Petr Hrtánek či Kateřina Piorecká.

Tento obtýdeník v současnosti vydává spolek *Klub přátel Tvaru*.⁷⁸ Časopis také publikuje webový magazín *Ravt*, který vychází taktéž každý druhý týden, střídavě s tištěným *Tvarem*.⁷⁹

2.5 Právo

Noviny *Právo* navázaly svým jménem na komunistický list *Rudé právo*, který byl vydávaný již od roku 1920. K proměně *Rudého práva* došlo v roce 1990, kdy se postupně odpoutávalo od komunistické minulosti, nejprve změnou na levicový a následně nezávislý list (místo komunistického), poté optickým zmenšením slova *Rudé* (1994) a o rok později odstraněním tohoto slova kompletně. V roce 2003 navázalo spolupráci se *Seznam.cz*

---

⁷⁴ ZELINSKÝ, Miroslav, KOŠNAROVÁ, Veronika. Tvar. In: *Slovník české literatury po roce 45* [online]. 22. 5. 2010 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=229&hl=tvar+>

⁷⁵ PIORECKÝ, Karel. Mezi rozpínavostí a marginalitou in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 21-22

⁷⁶ ZELINSKÝ, Miroslav, KOŠNAROVÁ, Veronika. Tvar. In: *Slovník české literatury po roce 45* [online]. 22. 5. 2010 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=229&hl=tvar+>

⁷⁷ Info a kontakty. In: *Tvar* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://itvar.cz/info>

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Tamtéž.

v podobě internetového portálu *Novinky.cz*.⁸⁰

V samotném *Právu* je kultuře věnovaná jen jedna strana ve stejnojmenné rubrice, která obsahuje zpravodajství, kulturní tipy a většinou jednu recenzi za číslo. Ta není vždy na knihu, objevují se zde i recenze filmů či hudebních alb. Portál *Novinky.cz* pak taktéž nabízí kulturní obsah, včetně literárně-kritických textů na svých stránkách. Širší prostor kultuře *Právo* věnuje ve svých čtvrtěčnicích přílohách. V *Café* jsou publikovány rozhovory s osobnostmi a kulturní novinky a v příloze *Salon* se pak dají nalézt i recenze.

Salon vznikl v roce 1996 a prvních třináct let ho vedl publicista Zdenko Pavelka. Zaměřuje se především na literaturu.⁸¹ V minulosti přinášel například texty Pavla Šruta (fejetony), Jaroslava Rudiše, Jakuba Šofara, Jana Kellera či Václava Bělohradského.⁸² V současnosti do něj píšou například Michal Šanda, Štefan Švec, Apolena Rychlíková či Štěpán Kučera a naleznete v něm kromě recenzí také povídky, analýzy, rozhovory, glosy, sloupky či eseje.

---

⁸⁰ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada, 2019. s. 405, 429

⁸¹ ZIZLER, Jiří. Otevřená dekáda in: HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008. s. 33

⁸² PIORECKÝ, Karel. Mezi rozpínavostí a marginalitou in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 27

3 Postmoderna a postmodernismus

Postmoderna je „označení kulturnědějinné epochy po moderně, respektive esteticko-filozofických konceptů a kulturních konfigurací této doby.“⁸³ Objevila se v 60. letech 20. století a znamená konec moderny a odklonění se od moderního myšlení a hodnot. Postmoderna usiluje o zrovnoprávnění plurality názorů: „Pravda je výsledkem interpretace, fakta konstruuje diskurz, objektivita může znamenat jakoukoli pochybnou interpretaci, jež je zrovna u moci, a lidský subjekt není fikcí o nic méně než realita, již lze pozorovat, je rozptýlenou, vnitřně rozpolcenou entitou bez pevné podstaty a esence.“⁸⁴

O něco užší význam má pak postmodernismus. Jedná se o kulturní a estetický pojem, který z postmoderny vychází, a jenž označuje „literární styly a kulturní jevy typické pro tuto epochu“.⁸⁵ Postmoderní umělecké dílo se dá definovat jako „arbitrární, eklektické, hybridní, decentralizované, proměnlivé, nespojité a pastišovitě“⁸⁶. Stojí na „umné nehlubokosti, hravosti a nedostatku afektu, umění rozkoše, povrchů a pomíjivých vášní“,⁸⁷ jak poznamenává Eagleton. Tato díla boří tradiční hodnoty a jistoty. Dekonstruují tradiční výstavbu příběhu (který se tu často posouvá do pozadí), cíleně znejišťují identitu vypravěče i dalších postav a směřování děje. Objevují se zde i fantaskní motivy a postavy, pro tato díla je také typický silný důraz na imaginaci. Často se v nich objevují se mystifikace.⁸⁸

V jazykové linii děl převažuje hravost, slovní hříčky a ironie. Důraz je kladen na intertextovost. Často jsou v nich vytrženy věci kompletně z kontextu. S cizími uměleckými projevy si postmoderní díla hrají a prokládají jimi své umělecké výtvoř. Typická je mnohovýznamnost a vícevrstevnatost textu.⁸⁹ Velmi častá je u těchto děl (pseudo)historická tematika. Reálná historická fakta se tu prolínají s estetickými

---

⁸³ NÜNNING, Ansgar. Postmoderna/postmodernismus in: NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. s. 621

⁸⁴ EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Plus, 2010. Speculum. s. 271

⁸⁵ NÜNNING, Ansgar. Postmoderna/postmodernismus in: NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. s. 621

⁸⁶ EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Plus, 2010. Speculum. s. 271

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ FIALOVÁ, Alena. Próza in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 344-345

⁸⁹ Tamtéž. s. 344

historickými motivy a kompletní fikcí.⁹⁰ Jak uvádí Haman: „Dějiny jsou pro postmodernisty repertoárem partikulárních motivů, s nimiž je možné si ironicky pohrávat. Historická zkušenost je pro ně zastřena filtry diskursů, které mění fakta ve znaky, jejichž kódem je ideologický koncept. Obava z ideologizace vede k jejich fikcionalizaci.“⁹¹

Postmoderní díla v sobě přinášejí bizarnost⁹² a kombinují vysoké a populární umění.⁹³ Oproti moderně totiž postmodernismus odmítá elitářské chápání umění, protože vysoká i populární kultura se podle něj prolíná a vzájemně ovlivňuje.⁹⁴ Často se inspirují „pokleslými“ žánry, jako jsou horory, detektivky, thrillery či erotické romány.⁹⁵ Díla se snaží o jedinečnost, novost a ozvláštnění, což ale vede k nahodilosti a zkratkovitosti, občas až k rozkladu díla.⁹⁶ Důležité tedy při čtení je, aby čtenář na autorovu hru s textem přistoupil.⁹⁷

S tvorbou postmodernismu přichází také postmoderní teoretikové, kteří přicházejí s tvrzením, že tyto texty nelze adekvátně interpretovat, protože interpretace děl je v různých kontextech proměnlivá. „Neexistuje-li identita díla, nýbrž pouze jeho různá čtení v různých kontextech, pak nelze uvažovat ani o platnosti interpretace. Existují vlastně jen dezinterpretace a porozumění je vlastně dezinterpretace, jíž lze přičíst minimum omylů.“⁹⁸ Aktuálního smyslu lze dosáhnout skrze diskuzi, kde může dojít „k vzájemnému pochopení a k možnému sjednocení stanovisek interpretů, nebo aspoň nalézt v rozdílných přístupech styčné body, v nichž se profiluje intersubjektivní jádro smyslu.“⁹⁹ Tedy existuje mnoho interpretací, které pokud dáme dohromady, získáme nějaké konstantní interpretační znaky, z nichž můžeme vyvodit část, která se dá považovat za konstantní složku analyzovaného díla. I v tomto případě je ale nutno vzít v potaz možný společný společenský a kulturní

---

⁹⁰ HAMAN, Aleš. *Literatura v průsečíku pohledů: teorie, historie, kritika*. Praha: ARSCI, 2003. s. 143-146

⁹¹ Tamtéž. s. 146

⁹² FIALOVÁ, Alena. Próza in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 344

⁹³ EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Plus, 2010. Speculum. s. 271-272

⁹⁴ NÜNNING, Ansgar. Postmoderna/postmodernismus in: NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. s. 622

⁹⁵ FIALOVÁ, Alena. Próza in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 344

⁹⁶ HAMAN, Aleš. *Literatura v průsečíku pohledů: teorie, historie, kritika*. Praha: ARSCI, 2003. s. 26, 42-43

⁹⁷ NÜNNING, Ansgar. Postmoderna/postmodernismus in: NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. s. 622

⁹⁸ HAMAN, Aleš. *Literatura v průsečíku pohledů: teorie, historie, kritika*. Praha: ARSCI, 2003. s. 43

⁹⁹ Tamtéž. s. 44

diskurz účastníků diskuse při jehož změně se může změnit i ona konstantní složka.¹⁰⁰

Mezi české autory řadící se do postmoderny patří například Milan Kundera,¹⁰¹ Jiří Kratochvíl, Michal Ajvaz, Ivan Matoušek, Daniela Hodrová, Jáchym Topol či právě Petr Stančík.¹⁰²

---

¹⁰⁰ HAMAN, Aleš. *Literatura v průsečíku pohledů: teorie, historie, kritika*. Praha: ARSCI, 2003. s. 44-45

¹⁰¹ Tamtéž. s. 141

¹⁰² FIALOVÁ, Alena. Próza in: FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. s. 344-346

4 Petr Stančík a jeho tvorba

Petr Stančík je český prozaik, básník, autor knih pro děti, reklamní textař, dramatik a esejista. Do roku 2006 psal pod pseudonymem Petr Odillo Stradický ze Strdic.

Narodil se 9. 6. 1968 v Rychnově nad Kněžnou do učitelské rodiny. Vystudoval gymnázium v Hradci Králové, kam poté začal chodit i na vysokou školu. Studium češtiny a výtvarné výchovy na pedagogické fakultě ale nedokončil. Stejně dopadlo i jeho studium režie na pražské DAMU.¹⁰³ Krátkou dobu pracoval jako učitel a televizní režisér na volné noze.¹⁰⁴

Mnoho let působil jako reklamní textař a poradce marketingové komunikace. Je jedním ze zakladatelů *Creative Copywriter's Club (CCC)*, který sdružoval reklamní textaře a snažil se propojit svět reklamy a umění a zvýšit celkovou kvalitu marketingu.¹⁰⁵ V letech 1999-2002 byl jeho prezidentem. Od roku 2016 je spisovatelem na volné noze.¹⁰⁶ Momentálně bydlí v Praze.

4.1 Literární tvorba

Literárně tvořit začal Petr Stančík podle svých slov přibližně v sedmnácti letech. Do literárního světa ho uvedl jeho kamarád a spisovatel Ivan Wernisch.¹⁰⁷ Poprvé byl publikován v roce 1990, kdy mu časopisecky vyšla esej *Smrt živá*.¹⁰⁸ První knihu, *Obojí pramen*, vydal v roce 1992.¹⁰⁹ Jednalo se o duchovně mystickou baladickou báseň.¹¹⁰ Následovala další díla, prózy i sbírky povídek a poezie – *Admirál čaje* (1996), *Zlomená nadkova* (1997), *První kost božího těla* (1998), *Zpěv motýlů* (1999), *Fosfen* (2001), *Černý revolver týdne* (2004) a *Virgonaut* (2010). Všechna tato díla byla napsaná pod Stančíkovým kvazi aristokratickým pseudonymem Petr Odillo Stradický ze Strdic (nebo alespoň pod některou z jeho variant, například u jeho prvních děl bylo místo Odillo

¹⁰³ VŠETEČKOVÁ, Vladka. Reklama je divadlo podle Aristotela. *Strategie*. 2002, 9(2), 36.

¹⁰⁴ STANČÍK, Petr. Petr Stančík. In: *Vltava* [online]. 3. 10. 2010 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/basneni-petra-stancika-8639229>

¹⁰⁵ VAJNEROVÁ, Ivana. Vliv angličtiny a ohrožené jazyky. *Strategie*. 1999, 7(5), 54.

¹⁰⁶ MAČAS, Dominik. Básnění Petra Stančíka. In: *Festival spisovatelů Praha* [online]. 19. 9. 2008 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: https://www.pwf.cz/rubriky/petr-stancik_1137.html

¹⁰⁷ MOTÝL, Ivan. Nejlepší český prozaik Petr Stančík přijel do Ostravy ve jménu císaře a Umberta Eca. In: *Ostravan.cz* [online]. 28. 7. 2015 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://www.ostravan.cz/23505/nejlepsi-cesky-prozaik-petr-stancik-prijel-do-ostravy-ve-jmenu-cisare-a-umberta-eca/>

¹⁰⁸ Petr Stančík. In: *CzechLit* [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/petr-stancik-cz/>

¹⁰⁹ VŠETEČKOVÁ, Vladka. Reklama je divadlo podle Aristotela. *Strategie*. 2002, 9(2), 36.

¹¹⁰ Obojí pramen. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/oboji-pramen-177087>

uváděno Odillon či na některých jeho knihách nalezneme i verzi Stradický-Stanczyk).¹¹¹

Je velkým milovníkem dekadence (právě ta ho inspirovala k psaní pod pseudonymem), podle svých slov se jinak už „nikdy s ničím necítil tak vnitřně identifikován“.¹¹² Právě láska k dekadenci ho vedla k tomu, aby se stal jedním ze zakladatelů *Dodekadentů (Dvanáctizubých)* – umělecké skupiny mladých spisovatelů, výtvarníků a teoretiků.¹¹³

Po „zabití“ svého alter ega v roce 2006 začal psát pod svým občanským jménem. Později k Petru Odillu Stradickému ze Strdic uvedl v rozhovoru pro časopis *Tvar*, že to „byl dekadentní aristokrat, morosní básník, zasvěcenec okultních věd a nikdy neztrácel noblesu, zejména proto, že – na rozdíl ode mne – nemusel pracovat. Svou smrt 26. prosince 2006 si sám předpověděl v horoskopu a já ho v ten den opravdu nechal zemřít, protože jsem nechtěl zpochybnit jeho astrologický um. I když to znamenalo opustit v literatuře již celkem zavedené jméno a začít znovu od nuly.“¹¹⁴

V roce 2002 sestavil dohromady antologii české poezie 20. století *Ryby katedrál*, která se ovšem setkala se silnou kritikou kvůli opomenutí mnoha významných autorů (a praktickému ignorování básnířek) na úkor začínajících či průměrných básníků i kvůli čtrnácti stránkám, které Stančík věnoval své osobě. Zároveň kniha obsahovala faktické chyby.¹¹⁵

Petr Stančík se označuje za průkopníka publikování na internetu.¹¹⁶ V roce 1999 zveřejnil internetový projekt *HyperHomer*. Ten, jak už název napovídá, silně využíval hypertextové vlastnosti webu. „*HyperHomer* měl na principech hypertextuality, multimediality a otevřeného, kolektivního autorství inovovat pojetí literární struktury, a především ji obohatit o možnosti nového média. Čtenář má podle vize tohoto projektu přestat být pasivním příjemcem textu a stát se spoluautorem – je vyzván, aby tvořil svá vlastní pokračování výchozího textu v podobě vlastních webových stránek, které bude zasílat administrátorům projektu, a ti je následně umístí na příslušné místo hypertextu.“¹¹⁷

Publikum tedy mělo moci číst bez ohledu na linearitu textu (číst mohlo například skrze

---

¹¹¹ Petr Stančík. In: *CzechLit* [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/petr-stancik-cz/>

¹¹² Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹¹³ STANČÍK, Petr. Petr Stančík. In: *Festival spisovatelů Praha* [online]. 19. 9. 2008 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: https://www.pwf.cz/rubriky/petr-stancik_1137.html

¹¹⁴ OHNÍSKO, Milan. Musíme je svrhnout. *Tvar*. 2015, 26(11), 4.

¹¹⁵ KOPÁČ, Radim. Podivné ryby v katedrálách poezie. *Mladá fronta DNES*. 2002, 13(61), 8.

¹¹⁶ VŠETEČKOVÁ, Vladka. Reklama je divadlo podle Aristotela. *Strategie*. 2002, 9(2), 36.

¹¹⁷ PIORECKÝ, Karel. Elektronická literatura v Čechách a na Moravě. *Host*. 2016, 32(2), 32.

linky), čímž mohlo pokaždé dílo vnímat odlišně a mělo ho mít možnost i aktivně dotvářet. Čtení mělo být podle Stančíka „hrou“, s tím, že tento způsob měl do procesu čtení přivést „výrazný tvůrčí aspekt“¹¹⁸. *HyperHomer* si také pohrával s kombinací textu a počítačové grafiky, která někdy schválně činila text nečitelným. V projektu se měly objevit texty jak narativní, tak i lyrické a literární tvorba měla být financovaná skrze reklamu umístěnou na stránky. Projekt, který se měl podle Stančíka stát „první skutečnou změnou paradigmatu literatury za posledních třicet staletí“¹¹⁹, ale nakonec skončil prakticky u konceptu, a to jak kvůli nezájmu, tak pro svou přílišnou technologickou komplikovanost a nedokonalost.¹²⁰

Dalším technologicko-literárním projektem, kterého se Stančík zúčastnil, byla *mobilyrika* (občas označovaná také anglickou verzí názvu *mobilyrics*), kterou Stančík vytvořil v roce 2001 společně s dalšími členy *Dodekadentů*, básníkem Bogdanem Trojakem, Markétou Horákovou¹²¹, režisérem Dimitrijem Dudíkem, spisovatelem Ivanem Wernischem a dalšími.¹²² Jednalo se o první český projekt, který kombinoval poezii s technologií SMS zpráv, prostřednictvím níž tvořili autoři krátké básně.¹²³ Texty byly bez háčků a čárek, což občas vytvářelo dvoj až trojsmysly.¹²⁴ Celý projekt byl plný ironie a nadsázky a poukazoval na individualizaci komunikace.¹²⁵ Lákadlem byla pro autory určitá forma zpřítomnění bytí všech, co byli připojeni. Jakmile ale začaly být textové zprávy běžné, projekt skončil, protože přestal být pro tvůrce zajímavý.¹²⁶

Spisovatel se dlouhodobě zajímá o historii, je velkým obdivovatelem středověku. Má vlastní nakladatelství *Krasoumná jednota*, ve kterém vydal monografii o vyvrácené gotické kapli Božího Těla a Krve (*Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem*, 2015).¹²⁷

Jako autor se Stančík nebrání nejrůznějším žánrům, a to ani těm pokleslým. Jeho povídky

---

¹¹⁸ PIORECKÝ, Karel. Česká literatura a nová média. Prolegomena k tématu. *Česká literatura*, 2012, **60**(6), 835

¹¹⁹ PIORECKÝ, Karel. Elektronická literatura v Čechách a na Moravě. *Host*. 2016, **32**(2), 32.

¹²⁰ PIORECKÝ, Karel. Elektronická literatura v Čechách a na Moravě. *Host*. 2016, **32**(2), 32.

PIORECKÝ, Karel. *Česká literatura a nová média*. Praha: Academia, 2016. Literární řada. s. 34-46

¹²¹ PIORECKÝ, Karel. *Česká literatura a nová média*. Praha: Academia, 2016. Literární řada. s. 190

¹²² Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹²³ PIORECKÝ, Karel. *Česká literatura a nová média*. Praha: Academia, 2016. Literární řada. s. 190

¹²⁴ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹²⁵ PIORECKÝ, Karel. *Česká literatura a nová média*. Praha: Academia, 2016. Literární řada. s. 192-193

¹²⁶ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹²⁷ ŠANDA, Michal. Nad knihou Petra Stančíka: O kapli tajemné z náměstí Karlova. In: *Novinky.cz* [online]. 12. 5. 2016 [cit. 2022-12-31]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-petra-stancika-o-kapli-tajemne-z-namesti-karlova-350883>

se například objevily v několika žánrových antologiích (např. *Praha noir*, 2016¹²⁸, *Bizarropolis*, 2022).¹²⁹

Jeho knihy byly přeloženy do mnoha jazyků včetně němčiny, polštiny, španělštiny, maďarštiny, chorvatštiny, albánštiny a slovinštiny.¹³⁰ Publikoval také v mnoha časopisech, například *Host*, *Ikárie*, *Iniciály*, *Labyrint*, *Literární noviny*, *Neon*, *Quo*, *Trafalgar*, *Tvar*, *Salon*, *Sluníčko* a *Živel*.¹³¹

4.1.1 Romány pro dospělé

Petr Stančík se do širšího podvědomí veřejnosti dostal díky svým románům pro dospělé, které jsou často literárně řazeny do postmodernismu. Sám Stančík se za postmodernistu nepovažuje, ale uvádí, že ho silně ovlivnila tvorba spisovatele Umberta Eca (patřícího do tohoto literárního směru).¹³² Romány pro dospělé autorovi v současnosti vydává nakladatelství *Druhé město*.

Ve Stančíkových dílech se pravidelně objevují erotické scény, okultismus, mystifikace, detailní popisy gastronomie a historické kuriozity. Většina knih se odehrává v minulosti. Stančík se sám považuje za historika, i přes absenci akademického titulu. Specializuje se na pozdní středověk. Na každou knihu si pečlivě shromažďuje podklady, které čerpá převážně z novin, pokud píše o období, kdy existovaly. Nehledě na minulost, v níž se díla odehrávají, nemá autor podle svých slov ambici psát historické romány, spíše dané historické období používá jako kulisu, která určitým způsobem odráží současnost.¹³³

První prózou, kterou vydal po opuštění svého pseudonymu Petr Odillo Stradický ze Strdic, byl román *Pérák* (2008) inspirovaný pražskou legendou o jediném českém „superhrdinovi“. Ještě před jeho vydáním si Stančík nechal zaregistrovat na Péráka ochrannou známku, pod kterou spadají „nosiče zvuku, obrazu a dat, vědecké přístroje, animované a hrané filmy, knihy, časopisy, komiksy, noviny, kalendáře, hry, hračky,

---

¹²⁸ KONÁŠ, Jarda. Recenze: Temná Praha podle Šabacha, Tučkové či Soukupové není tak úplně temná. In: *Aktuálně.cz* [online]. 21. 10. 2016 [cit. 2022-12-31]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-temna-praha-podle-sabacha-tuckove-ci-soukupove-neni/r~f017621295dd11e6af6e002590604f2e/>

¹²⁹ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹³⁰ Petr Stančík. In: *CzechLit* [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/petr-stancik-cz/>

¹³¹ STANČÍK, Petr. Petr Stančík. In: *Festival spisovatelů Praha* [online]. 19. 9. 2008 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: https://www.pwf.cz/rubriky/petr-stancik_1137.html

¹³² Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹³³ Tamtéž.

sportovní potřeby a hrací karty“¹³⁴. Tento akt rozproudil širokou debatu, zda je vůbec možné legendu jako je Pérák jako ochrannou známku zaregistrovat. Sám Stančík uvedl, že takto učinil především proto, aby postavu nemohl zaregistrovat nikdo jiný a zabránit mu v jejím užívání. Podle svých slov nechá autory komiksů jméno zdarma užít, pokud ho o to slušně poprosí.¹³⁵ Dílo bylo původně psáno jako filmový scénář, k jeho realizaci zatím ale nedošlo. Byla zde také snaha *Péráka* převést do podoby počítačové hry ve studiu *Silicon Jelly*, kvůli nedostatku peněz byl ale tento projekt ukončen.¹³⁶

V roce 2013 vydal Stančík svůj nejznámější román *Mlýn na mumie*, za který získal ocenění *Magnesia Litera* v kategorii próza.¹³⁷ O dva roky později napsal další dílo *Andělí vejce* a v roce 2018 vydal knihu *Nulorožec*, za kterou, stejně jako u *Mlýnu na mumie*, získal nominaci na *Magnesii Literu* v kategorii próza. Tentokrát ale cenu neproměnil. *Nulorožec* je jediný Stančíkův román odehrávající se v současnosti. I přes dobu, do které je zasazen, v něm autor nepoužívá výtvarné prvky moderní techniky, jako internet a mobily.¹³⁸ Dílo sleduje inspektora, který řeší případ upálených nosorožčích samic.¹³⁹

Jeho zatím posledním vydaným románem je *Pravomil aneb Ohlušující promlčení* (2021), který vychází ze skutečného příběhu válečného hrdiny Pravomila Raichla, který chtěl v roce 2002 spáchat atentát na bývalého komunistického prokurátora Karla Vaše. V den činu ale zemřel na infarkt. Ještě před Stančíkem jeho osud inspiroval tvůrce filmu *Staříci* (2019).¹⁴⁰

Momentálně autor chystá postapokalyptický román *Zasvěcení temnotou*, který by měl vyjít ke konci roku 2023. Podle autora se bude jednat o první z jeho románů pro dospělé, kde bude mít hlavní hrdinku ženu, která se ale občas bude měnit v muže. Stejně jako u *Nulorožce*, nebudou v románu využívány mobily či internet. Stančík uvedl, že má problém tyto dvě technologie do děje zakomponovat tak, aby se celý příběh neodehrával

¹³⁴ ČTK. Legendární Pérák má ochrannou známku, po knize se chystá film. In: *Novinky.cz* [online]. 23. 4. 2008 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-legendarni-perak-ma-ochrannou-znamku-po-knize-se-chysta-film-40195330>

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹³⁷ HARTMAN, Ivan. *Magnesia Litera* ocenila Reinera i Stančíkovu prozaickou hru na pokleslou literaturu. In: *Hospodářské noviny* [online]. 8. 8. 2017 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://art.hn.cz/c1-63860270-magnesia-litera-ocenila-reinera-i-stancikovu-hru-na-pokleslou-literaturu>

¹³⁸ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹³⁹ *Nulorožec*. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/nulorozec-392401>

¹⁴⁰ GAZDÍK, Jan. Český Monte Christo a mstitel zločinů. Pravomil Raichl se narodil před 100 lety. In: *Aktuálně.cz* [online]. 31. 1. 2021 [cit. 2023-20-17]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesky-monte-christo-a-mstitel-zlocinu-pravomil-raichl-se-nar/r~eb015c805efel1eba7deac1f6b220ee8/>

jen skrze ně.¹⁴¹

4.1.2 Tvorba pro děti

Petr Stančík začal psát literaturu pro děti, protože podle svých slov nebyl spokojený s knihami, které četl svým dětem. Ačkoliv dříve tvorbu pro děti vůbec jako autor nezvažoval, v současnosti jich píše více než knih pro dospělé.¹⁴² Do svých dětských knih ovšem pravidelně včleňuje nejrůznější odkazy pro dospělé. Například v díle *Jezevec Chrujda točí film* (2014) nalezneme referenci na film *Casablanca* (1942).¹⁴³

Svou první knihu pro děti publikoval v roce 2013. K jejímu vydání dopomohl opět jeho přítel a spisovatel Ivan Wernisch, který ho doporučil nakladatelství *Meander*. Jednalo se o interaktivní hádankový horor *Mrkev ho vcucla pod zem*, v němž čtenáři plněním úkolů „vydělávají“ na jeden ze tří možných konců.

Pro děti píše také úspěšnou sérii o *Jezevci Chrujdovi* (od roku 2014), která má zatím deset dílů, a dočkala se i večerníčkové podoby (*Česká televize*, 2022). Na scénáři *Večerníčku* spolupracoval s režisérem Davidem Sukupem. Některé epizody jsou adaptací knižní série, jiné pak byly napsány přímo pro seriál. Stančík ale nevyklučuje, že i tyto příběhy se jednou dočkají knižní podoby. Výtvarnou stránku knížky i série má na starost ilustrátorka Lucie Dvořáková.¹⁴⁴ Společně s ní také vytvořil dílo *Fíla, Žofie a Smaragdová deska* (2018).¹⁴⁵

S výtvarnicí Galinou Miklínovou spolupracuje na sérii *H₂O* (od roku 2017). Za první díl získal ocenění *Zlatá stuha* v kategorii beletrie pro děti.¹⁴⁶ Momentálně se chystá vydání pátého dílu, ale plánováno je jich vytvořit hned sedm. Společně s Miklínovou také spolupracovali na *Pohádkách pro zlobivé bagry* (2022) a na knize *Faustův dům a díra do stropu* (2022). Nyní s ní zvažuje vytvořit sbírku básní pro děti.¹⁴⁷

Společně s výtvarnicí Toy Box vytvořil knihu *O díře z trychtýře* (2017) vyprávějící „příběh osamělé díry, která v gastrokosmu jedné kuchyně hledá planetu, na které žijí její

---

¹⁴¹ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ ČENĚKOVÁ, Jana. Náhoda neexistuje, náhoda je Bůh. In: *Hospodářské noviny* [online]. 13. 12 2018 [cit. 2022-12-31]. Dostupné z: <https://itvar.cz/nahoda-neexistuje-nahoda-je-buh>

¹⁴⁴ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹⁴⁵ Petr Stančík. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/petr-stancik-23485?orderBy=ro&filtr=&id=1>

¹⁴⁶ H₂O a tajná vodní mise. In: *Zlatá stuha* [online]. 2018 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/h20-a-tajna-vodni-mise>

¹⁴⁷ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

kamarádky“¹⁴⁸. Graficky je dílo specifické tím, že uprostřed knihy je opravdu vyvrtná díra.

4.2 Divadelní tvorba

Do styku s divadelní tvorbou se Petr Stančík dostal poprvé už v osmdesátých letech, kdy vedl vlastní pětičlenné amatérské divadlo *Trilemma*,¹⁴⁹ pro které psal divadelní hry a zároveň v nich i vystupoval. Společně s ním jezdil i na různé divadelní přehlídky. Následně šel studovat režii na DAMU, jejíž studium ale nedokončil.¹⁵⁰

K divadlu se vrátil až po třiceti letech, kdy pro činohru *Národního divadla Brno* napsal „crazy tragikomedii“ *Starý dobrý Nový (Oldřich)*. Hra zabředává do žánrů parodie a operety (zazní v ní deset původních písní od hudebníka Jakuba Kudláče) a vzdává hold filmům pro pamětníky a především, jak už název napovídá, osobnosti Oldřicha Nového. Premiéra se uskutečnila 9. prosince 2022 v divadle *Reduta*.¹⁵¹

Momentálně je uváděna adaptace Stančíkova románu *Pravomil aneb Ohlušující promlčení v Divadle v Dlouhé* (hraná pod zkráceným názvem *Pravomil*), která měla premiéru 18. března 2023. Knihu adaptoval Pavel Baďura, režie se chopil Tomáš Dianiška.¹⁵²

---

¹⁴⁸ O díře z trychtýře. In: *Argo* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://argo.cz/knihy/o-dire-z-trychtyre/>

¹⁴⁹ Soubory: *Trilemma*. In: *Databáze českého amatérského divadla* [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php/main.php?data=soubor&id=9187>

¹⁵⁰ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹⁵¹ *Starý dobrý Nový (Oldřich)*. In: *Národní divadlo Brno* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.ndbrno.cz/cinohra/stary-dobry-novy-oldrich/>

¹⁵² Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

5 Analýza kritického ohlasu vybraných děl Petra Stančíka v českých médiích

V této části diplomové práce se věnuji analýze kritického ohlasu vybraných děl Petra Stančíka v českých médiích. Zařazeny byly knihy *Mrkev ho vcucla pod zem* (2013, zástupce Stančíkovy tvorby pro děti), *Mlýn na mumie* (2013, jeho nejznámější román oceněný *Magnesií Literou*) a *Andělí vejce* (2016, první román vydaný po úspěchu *Mlýnu na mumie*).

K analýze kritických reflexí byla zvolena metoda literárně-kritické analýzy. Vybrala jsem recenze z českých periodik a webů, k jejichž dohledání byl použit archiv *Newton Media Search*. Pro ucelenější pohled byly do práce zařazeny nejen kulturně a literárně zaměřené weby a periodika, ale i ty zpravodajské. Vybrány byly weby *iLiteratura.cz*, *Aktuálně.cz* a periodika *Host*, *A2*, *Tvar*, *Týdeník Rozhlas*, *Hospodářské noviny*, *Lidové noviny*, *Mladá Fronta DNES*, *Právo*, *Reflex* a *Respekt*.

Pomocí literárně-kritické analýzy se budu snažit odpovědět na tyto základní výzkumné otázky:

VO1: Na jakou rovinu díla se recenzenti soustředí, na textovou či dějovou?

VO2: Na jaké další aspekty děl se recenzenti zaměřují?

VO3: Objevuje se zde snaha knihy přirovnat k dalším uměleckým dílům?

VO4: Řeší recenzenti v literárních kritikách i osobnost Petra Stančíka a jeho názory?

VO5: Byl počet vydaných recenzí u *Mlýnu na mumie* vázán na získání *Magnesie Litery*?

5.1 Pohádková kniha pro děti *Mrkev ho vcucla pod zem* a její literárněkritická analýza

Mrkev ho vcucla pod zem je interaktivní hádankový horor a první kniha pro děti od Petra Stančíka, která vyšla v roce 2013 v nakladatelství *Meander*. Knihu se rozhodl napsat pro své vlastní děti (hned na druhé straně nalezneme poznámku, že je věnovaná „s láskou a podle abecedy Anežce a Elišce“¹⁵³), protože nebyl spokojen s knižní nabídkou pro dětské

---

¹⁵³ STANČÍK, Petr. *Mrkev ho vcucla pod zem*. Ilustroval Jiří STACH. Praha: Meander, 2013. Modrý slon (Meander). s. 2

čtenáře.¹⁵⁴ Knihu ilustroval výtvarník a fotograf Jiří Stach.¹⁵⁵

Příběh sleduje malého Ctibora, který šel mamince pro mrkev do houbové polévky, když vtom ho mrkev vcucla pod zem. Ukáže se, že zelenina byla pouhou návnadou, kterou na něj nachystal obr Drtihnát, který z něj chce mít svého sluhu. Ctiborovi se podaří z klece, v níž ho obr drží, uprchnout a společně s další obrovou obětí – slonem Alfréédem se vydávají hledat cestu z jeskyně ven. Při ní naberou ještě myš Hryž a skrze obrovský obrův domov se dávají na útěk.

Každá kapitola je uvedena krátkou říkankou a na konci vždy čeká na čtenáře hádanka, za kterou může získat určitý počet hvězdiček. Na závěr se hvězdičky sečtou a podle jejich počtu čtenář získá jeden ze tří možných konců – nejlevnější, průměrně drahý a nejdražší.

Kniha se přílišného zájmu od kritiků nedočkala. Recenzi na ni vydala ze sledovaných periodik pouze *Mladá fronta DNES*. Kriticky se k ní ale také vyjádřil Jaroslav Provazník v *Hostu*, a to ve své studii k situaci literatury pro děti a mládež v roce 2013.

Pro *Mladou frontu DNES* napsala recenzi Klára Kubíčková, která hned v úvodu naznačuje, že celkové hodnocení díla bude kladné: „A je to za poslední dobu nejpozoruhodnější kniha pro malé čtenáře.“¹⁵⁶ To se pak odráží v 90 %, které dílu v závěru přidělila.

Kubíčková zde vyzvedává dva aspekty knihy – samotný nápad a autorovu důvěru ve čtenáře. Velkou pozornost věnuje systému kupování konců a básničkám, které každou kapitolu uvádějí. Obojí zde recenzentka do detailů popisuje, a to až příliš podrobně na úkor věnování širšího prostoru dalším kritickým postřehům. Místy recenze svou popisností připomíná spíše rozšířenou anotaci. Kubíčková zde z velké části pouze popisuje fakta o autorské pohádce, místo toho, aby se věnovala jejich hlubší analýze. V této souvislosti lze například citovat její větu: „Ivan Wernisch přirovnal prózu k *Alence v říši divů*, jen zrcadlo nahrazuje podzemní svět pod záhonkem.“¹⁵⁷ Autorka ji zařadila před popis děje, nikde ale neuvádí, zda s tímto výrokiem souhlasí či zda ona sama opravdu upozorovala inspiraci a podobné znaky těchto děl. Jedná se tak o pouhé prázdňě zařazené tvrzení z předmluvy bez osobního vkladu recenzentky.

---

¹⁵⁴ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹⁵⁵ STANČÍK, Petr. *Mrkev ho vcucla pod zem*. Ilustroval Jiří STACH. Praha: Meander, 2013. Modrý slon (Meander). s. 4

¹⁵⁶ KUBÍČKOVÁ, Klára. Pohádka, v níž si děti kupují konec. *Mladá fronta DNES*. 2013, 24(131), 9.

¹⁵⁷ Tamtéž.

Příběh Kubíčková označuje za „jednoduchý“,¹⁵⁸ ale zdůrazňuje, že přímo děj není nejdůležitější kvalitou knihy. Dílo podle ní „vyniká maličkostmi v příběhu i kolem něj“¹⁵⁹ a „košatým vyprávěním“.¹⁶⁰ Zároveň Stančíka chválí i za absenci pohádkových klišé.

V recenzi je zmíněn i ilustrátor díla Jiří Stach a autor grafické úpravy Jan Čumlivski. Zde ale autorka recenze postupuje opět velmi popisně a spokojí se jen s bezvýznamným konstatováním: „Knihu ilustroval Jiří Stach, jak už je v *Meanderu* tradicí“.¹⁶¹ Jediné, co se z hodnotícího směru o vizuální stránce knihy dozvíme, je, že se jedná o „komplexní umělecké dílo“¹⁶².

Časopis *Host* knize *Mrkev ho vcucla pod zem* nevěnoval samostatnou recenzi, dílo ale krátce zhodnotil Jaroslav Provazník v textu *Ambice a řemeslo*. Zmiňuje ji v části článku *Knihy jako výzva ke hře*, z čehož se dá již předem odvodit, na jaký aspekt díla se autor nejvíce zaměřil.

Knihu *Mrkev ho vcucla pod zem* řadí Provazník do žánru pohádkové prózy a akční fantasy. Petra Stančíka zde označuje za originálního tvůrce „se svérázným básnickým viděním“,¹⁶³ který si s příběhem hraje. Aspekt hry je zde rozebrán v několika rovinách. U té nejokatejší roviny – možnosti hrát o různě kvalitní konce se Provazník soustředí na aspekt spolutvůrčování samotných čtenářů a možnosti ovlivnit, jak příběh skončí. Jako další rovinu hry uvádí tu jazykovou. Publicista označuje Stančíkův jazyk za „neobyčejně barvitý“¹⁶⁴, vychvaluje jeho verše na začátcích kapitol, které označuje za „nápadité“,¹⁶⁵ kladně hodnotí i zařazené hádanky. Provazník také vyzvedává fakt, že se Stančík dokázal vžít do dětského čtenáře, aniž by upadl do infantilnosti, a „že si dokáže hrát s představami a asociacemi a využívat je ve svém vyprávění“¹⁶⁶. Dále oceňuje, že se Stančík nenechal strhnout svou originalitou až za hranici exhibování.

Autor uvádí možné literární „příbuzné“ Stančíkova díla. Stejně jako u recenze v *Mladé frontě DNES* je zde zmíněna *Alenka v říši divů*, tentokrát ale není pouze citováno tvrzení Ivana Wernische (ten zde v tomto ohledu není zmíněn vůbec). Kromě *Alenky v říši divů*

---

¹⁵⁸ KUBÍČKOVÁ, Klára. Pohádka, v níž si děti kupují konec. *Mladá fronta DNES*. 2013, 24(131), 9.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ Tamtéž.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ PROVAZNÍK, Jaroslav. *Ambice a řemeslo*. *Host*. 2014, 30(1), 20.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ Tamtéž.

¹⁶⁶ Tamtéž.

také uvádí prózu Patrika Ouředníka *O princí Čekankovi*. Obě tato tvrzení si autor obhajuje výčtem podobností: „Stančíkův hrdina Ctibor se také dostane do paralelního světa pod zem a jeho cesta je podobně absurdní“¹⁶⁷ (k *Alence v říši divů*) a „podobně jako Patrik Ouředník i Petr Stančík si hraje s jazykem a vyprávěním jako s hračkami“¹⁶⁸ (k *O princí Čekankovi*). Na závěr ještě zmiňuje díla *Knihafoss* a *Mrakodrapy* od Marky Míkové jako další možné „příbuzné“. V tomto případě uvádí, že je to proto, že mají společné „provokování čtenářovy představivosti, fantazie a hravosti“.¹⁶⁹

Článek byl v delší verzi také později publikován na webu *iLiteratura.cz*. Ke knize *Mrkev ho vcucla pod zem* do něj ale žádné dodatečné informace zařazeny nebyly.

5.1.1 Shrnutí

Mrkev ho vcucla pod zem se bohužel přílišné pozornosti ze strany kritiků a médií nedočkala. Na knihu vyšla ve sledovaných médiích pouze jedna oficiální recenze, která by se ale svou podobou k anotaci dala spíše zařadit mezi tzv. PR recenze. Text Jaroslava Provozníka je součástí přehledové studie, obsahuje však hodnotící prvky, a proto byl do práce zařazen.

Oba texty knihu hodnotí velmi kladně, v případě Kubíčkové se dočkáváme i procentuálního hodnocení. V obou literárně-kritických textech se autoři soustředí na aspekt, který dílo odlišuje od většiny ostatních – na systém kupování jednoho ze tří konců společně s krátkými básničkami před každou kapitolou. Kubíčková se tomuto prvku věnuje spíše popisně. Hodnotí jej kladně, ale odůvodňuje toto tvrzení minimálně. Vzhledem k tématu textu Jaroslava Provozníka není překvapivé, že je právě na tento aspekt kladen v jeho článku důraz. Výraznější hodnocení se zde ale taktéž neobjevuje.

Klára Kubíčková píše o dějové stránce knihy, Stančíka chválí za absenci pohádkových klišé, jazykové roviny textu se však dotýká jen zlehka. Oproti ní se Jaroslav Provozník soustředil více na hodnocení jazykové hry a její originalnosti.

Recenze Kláry Kubíčkové také zmiňuje grafickou stránku knihy. Hodnotí ji však minimálně.

Zajímavý je prvek komparace s dalšími díly, který se objevuje v obou textech. Kubíčková

---

¹⁶⁷ PROVAZNÍK, Jaroslav. *Ambice a řemeslo*. *Host*. 2014, 30(1), 20.

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ Tamtéž.

zmiňuje *Alenku v říši divů* s odkazem na předmluvu Ivana Wernische. Provazník už dílo *k Alence v říši divů* přiřazuje bez odkazu na Wernischovu předmluvu a obhajuje si toto přiřazení podobným dějem (Kubíčková sice popis děje řadí hned za uvedenou zmínku podobnosti, ale propojení těchto dvou částí textu nijak nekommentuje) a podobnou absurditou příběhu. Provazník se pak snaží najít podobnost i u dalších děl, jako jsou knihy *O princí Čekankovi*, *Knihafoss* a *Mrakodrapy*.

5.2 Mediální reflexe oceněného románu *Mlín na mumie*

Mlín na mumie je nejznámější román Petra Stančíka, který vyšel v roce 2013 v nakladatelství *Druhé město*. Kniha byla v roce 2015 oceněna *Magnesií Literou* v kategorii próza.¹⁷⁰ Dílo bývá označované za mystický gastronomicko-pornografický thriller, setkat se ale můžete i s kategorizací historická (někdy retro) detektivka či fantaskní román. V roce 2016 bylo dílo načtené herci Ivanem Řezáčem a Zdeňkem Maryškou vyhlášeno na *Světě knihy* audioknihou roku.¹⁷¹

Stančík na knize pracoval pět let.¹⁷² Při přípravě na jeho psaní prostudoval celé *Národní listy* z roku 1866, kdy se román odehrává.¹⁷³

Dílo má podtitul *Převratné odhalení komisaře Durmana*, který je hlavní postavou příběhu. Děj začíná v poslední den roku 1865 na pozadí prusko-rakouské války a odehrává se především v Praze, cesta hlavního hrdinu ale zavede také do Mexika a Francie. Příběh v hlavní dějové linii sleduje komisaře, který ve svém pracovním životě vyšetřuje sérii bizarních vražd a ve svém osobním prožívá lásku k cudné Libuše Hedvábné, navštěvuje vyhlášené vykřičené domy a opulentně gastronomicky hoduje. Nechybí zde ani okultismus a historické kuriozity.

Existují úvahy o převedení románu do audiovizuální podoby. V minulosti se chystala filmová verze, ze které ale kvůli nedostatku peněz sešlo. V současnosti se jedná o seriálové podobě pro streamovací platformy. Stančík uvedl, že se již pokoušel o napsání scénáře, při

---

¹⁷⁰ HARTMAN, Ivan. Magnesia Litera ocenila Reinera i Stančíkovu prozaickou hru na pokleslou literaturu. In: *Hospodářské noviny* [online]. 8. 8. 2017 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://art.hn.cz/c1-63860270-magnesia-litera-ocenila-reinera-i-stancikovu-hru-na-pokleslou-literaturu>

¹⁷¹ ob. Gastronomicko-pornografický *Mlín na mumie* semlel audiokonkurenci. In: *iDnes.cz* [online]. 13. 5. 2016 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/audiokniha-roku.A160513_150902_literatura_ob

¹⁷² PEŇÁS, Jiří. rozhovor s Petrem Stančíkem v Lidových novinách. In: *Druhé město* [online]. 7. 5. 2018 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/recenze/mlin-na-mumie?id=5550a69700c684785770819>

¹⁷³ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

jehož tvorbě se značně inspiroval převodem *Jména růže* od Umberta Eca na film.¹⁷⁴

Na *Mlým na mumie* vyšlo ve sledovaných periodikách celkem jedenáct recenzí, a to na webech *Aktuálně.cz* a *iLiteratura.cz* a v periodicích *Mladá fronta DNES*, *Respekt*, *Právo*, *Host*, *Hospodářské noviny*, *A2*, *Lidové noviny* a *Tvar*. V posledně jmenovaném periodiku se objevily ke Stančikovu románu hned dva literárně-kritické texty. Recenze jsou rozděleny do podkapitol podle zaměření periodik a v nich řazeny podle data jejich vydání.

5.2.1 Kulturní a literární periodika a weby

Pro web *iLiteratura.cz* napsal recenzi publicista Marek Lollok. Detailně řeší žánrové zařazení románu, čemuž odpovídá už její titul *Mlým na žánry*. Hned na počátku rozebírá podtitul recenzované knihy *Převratné odhalení komisaře Durmana*, který podle něj naznačuje, „že by mohlo jít o mainstreamovou, možná i béčkovou detektivku, plnou dobrodružství a napětí.“¹⁷⁵ Knihu pak označuje za českou variantu „celosvětově populárních detektivek s tajemstvím,“¹⁷⁶ jak ale dodává, žánrů se zde mísí mnohem více. Za cíl tohoto míšení považuje Lollok snahu čtenáře „pobavit a rozesmát“.¹⁷⁷ Právě v souvislosti s humorem poukazuje na fakt, že snaha příjemce textu pobavit bývá často kritiky přijímána sporně, podle něj to však dílu jako celku nic neubírá. Podle recenzenta se sice *Mlým na mumie* odkazuje k „lacinějšímu spotřebnímu čtení“¹⁷⁸, ale není jím, a to především díky Stančikově výraznému stylu a s tím spojené vysoké jazykové úrovni a přesnému zařazení historicky podložených souvislostí a faktů. Humor a ironii v románu pak označuje za „intelektuální“¹⁷⁹.

Přesná historická fakta, užívání archaismů a jejich kombinace s fantaskními prvky (například neuvěřitelnými vynálezy) dodávají dílu podle Lolloka určitou nadčasovost, protože historickými fakty sice Stančík děj dobově ukotvuje, současně ale těmi fantastickými překračuje hranice časů, do kterých knihu zasadil. Vyzdvihuje též lehkost Stančíkovy stylu vyprávění, která si ponechává svou historickou faktuálnost a nadsázku, ale zároveň nenarušuje logiku příběhu.

U hlavní postavy románu, komisaře Durmana, poukazuje na to, že se Stančík podrobně

¹⁷⁴ Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

¹⁷⁵ LOLLOK, Marek. *Mlým na žánry*. In: *iLiteratura.cz* [online]. 22. 4. 2014 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/33073-stancik-petr-mlyn-na-mumie>

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Tamtéž.

věnuje jeho slabostem – ženám, alkoholu a jídlu. Zmiňuje postřeh, že je pro ně na detektivku netradičně v ději vyhrazen velký prostor. Podle Lolloka nejsou ale tyto slabosti do příběhu zařazeny jako snaha ukázat detektivovu lidskou tvář, jak by se dalo očekávat, ale jako „jakýsi energetický či inspirační zdroj dalšího kriminalistického postupu pražského vyšetřovatele“.¹⁸⁰ U těchto vsuvek Lollok kriticky konstatuje, že „akční pronásledování poněkud retardují“, zároveň ale oceňuje Stančíkovu schopnost udržet originalitu a humornost textu i při opakování stále podobných scén. Dále uvádí, že „Durmanovým předobrazem, alespoň co se jeho záliby v ženách a sebetrýznění týče, je rakouský novinář Leopold von Sacher-Masoch.“¹⁸¹ Toto přirovnání je poněkud zvláštní, neboť Sacher-Masoch vystupuje v knize jako samostatná postava a sám Durman k sadomasochismu příliš neinklinuje.

Zajímavé je, že Lollok uvádí, že *Mlýn na mumie* vyšel zpočátku bez většího zájmu a jako důvod uvádí nízkou propagaci ze strany nakladatelství ve srovnání s jeho dalšími autory. S odkazem na tato fakta pak dílo porovnává s *Aristokratkou* od Evžena Bočka a s díly Michala Viewegha, k čemuž uvádí: „Stančíkova kniha je přinejmenším o třídu vtipnější než tolikrát skloňovaná *Aristokratka* a přinejmenším stejně řemeslně zdatná jako nejlepší kusy Vieweghovy“¹⁸². Je však jasné, že se tato díla a autoři nedají považovat za „literární příbuzné“ *Mlýnu na mumie* a Petra Stančíka, ale že komparace s nimi je zařazena pouze kvůli jejich publikování ve stejném nakladatelství. Sám Lollok toto porovnání označuje za „nekorektní srovnání“¹⁸³. Zde je však také nutno poznamenat, že zájem ze strany recenzentů o *Mlýn na mumie* byl už od počátku velký, neboť tento literárně-kritický text vyšel již jako pátý v pořadí z celkových jedenácti.

Už u perexu recenze Jiřího Zizlera pro časopis *Host* si můžeme všimnout určité kritičnosti: „Burleskní romaneto chce bavit ohňostrojem nápadů, jichž je nakonec obětí“¹⁸⁴, zároveň však hned pod ním nalezneme vizuální hodnocení v podobě čtyř hvězdiček, které naznačuje, že i přes naznačenou kritičnost je kniha hodnocena kladně.

Zizler si taktéž všímá míchání žánrů. Uvádí, že se jedná o „dílo založené na postmoderních

---

¹⁸⁰ LOLLOK, Marek. Mlýn na žánry. In: *iLiteratura.cz* [online]. 22. 4. 2014 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/33073-stancik-petr-mlyn-na-mumie>

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² Tamtéž.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ ZIZLER, Jiří. Odstředivka fantazie. *Host*. 2014, 30(5), 88.

přístupech. Protíná se v něm horor se surrealismem, fraška s historickou detektivkou.¹⁸⁵ Roli v něm hrají „hra, parodie a mystifikace“.¹⁸⁶ Kniha se podle Zizlera dá také chápat „jako vyprávění o starých dobrých časech“¹⁸⁷ a jako oslava „hédonismu a nezávaznosti jako přístupu k životu i literatuře“.¹⁸⁸

Právě starosvětskost rozehraná v dobových reáliích zde má podle recenzenta zastupovat „solidnost a vytříbenost minulé éry“.¹⁸⁹ Není si ale jistý, zda je autorův konzervatismus v díle „skutečný, či zda jde jen o další masku.“¹⁹⁰ Poukazuje na Stančíkovu hru a mystifikace, společně s utahováním si ze současných liberálních hodnot, které ale není jednoznačné, jak na závěr dodává: „Přes deklarovanou averzi k apoštolům pokroku se autor ukazuje být jejich docela příčinlivým žákem.“¹⁹¹ Zároveň ještě uvádí, že zařazení dobových reálií jako je kulinářství či využívání reálných míst a postav je natolik dobré, že pouze ti nejpozornější odhalí nepřesnosti či mystifikace.

Hlavního hrdinu přirovnává k historické verzi Jamese Bonda. Podle něj se v něm spojuje „neohroženost, národní uvědomělost, zdravý konzervatismus a nezřízené požitkářství gastronomické i sexuální.“¹⁹² Lehce zde naznačuje spoiler ohledně postavy Egona Altera (alter ega hlavního hrdiny, se kterým ale hlavní hrdina prakticky až do konce komunikuje, jako by to byl skutečný člověk), kterého zde nazývá „stínem přítele“¹⁹³ a neopomíjí zmínit ani démona Krucába, kterého Zizler interpretuje jako „výraz strachu z neznáma“.¹⁹⁴ Uvádí zde také, že se vraha hrdinovi nakonec usvědčit nepodaří. Toto prozrazení „konce“ může poukazovat na to, že Zizler detektivní linku nepovažuje u knihy za zásadní a její vyžrazení se tak na čtenářově zážitku z díla nepodepíše. Recenzent ale toto vyžrazení děje nijak nekomentuje.

Ačkoliv Stančíkův vtip a neotřelost Zizler chválí, kritizuje jeho neustálé chrlení bizarních nápadů, které se podle něj často „mění v křečovitý samoučel nepřesahující infantilní recesi“. V poslední třetině pak podle něj kvalita díla klesá a silně kritizuje Stančíkův pokus

---

¹⁸⁵ ZIZLER, Jiří. Odstředivka fantazie. *Host*. 2014, 30(5), 88.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ Tamtéž.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² Tamtéž.

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ Tamtéž.

dílo ukončit: „místo žonglérství nastupuje šroubovanost a mdlé rozuzlení textu.“¹⁹⁵

Zizler upozorňuje na intertextovost knihy. V tomto ohledu zmiňuje autory E. T. A. Hoffmanna, Thomase de Quinceyho, Hannse Heinze Ewese, Howarda Phillipse Lovecrafta, Divadlo Járy Cimrmana, Michala Ajvaze, Borise Akunina, Umberta Eca a Dana Browna. Stančíka Zizler přirovnává právě díky intertextovostí svých děl k tvorbě Miloše Urbana, jak ale k tomuto srovnání dodává, Stančíkovu dílu chybějí některé Urbanovy kvality: „Jestliže se Urbanovo Sedmikostelí ve své době dostalo až na hranice subverze, o Stančíkově knize se to říct v žádném případě nedá.“

Publicista Vít Schmarc *Mlýn na mumie* označuje za „výpravnou orgii sladkého eskapismu“¹⁹⁶ a v podobném hédonistickém duchu jeho hodnocení románu i pokračuje. Román dále popisuje jako „zhýralý portál do světa, který zanikl dávno předtím, než vůbec vznikl.“¹⁹⁷ Za definující rys knihy považuje opojení smyslů a všechno ostatní v ní podle něj ustupuje do pozadí.

Ačkoliv, jak uvádí Schmarc, by se z literárního hlediska daly hédonistické scény v románu považovat za redundantní, právě ony a Stančíkův styl dílo chrání před označením za pokleslou literaturu a zaškatulkování pouze jako „bizarní detektivka“¹⁹⁸. Volbu detektivního žánru Schmarc chválí, protože autorovi dává možnost dílo rozprostřít „do vskutku epické šíře prostorové i motivické“.¹⁹⁹ Jako celek se dá pak podle recenzenta dílo „číst jako uštěpačný komentář formování moderní doby na kostech té staré, láskyplnou parodii jankovitého vlastenčení i servility k mocnářství, staropražskou fantasy, případně jako nespoutanou orgii vypravěčství, kterou definuje slast z těkání mezi různými literárními a historickými rovinami.“²⁰⁰ Dále se podle něj dá interpretovat i „jako fiktivní gastronomický místopis magické Prahy a zároveň jako text, který konečně pozvedá na zasloužený piedestal pivo coby nápoj, v němž je zakleta identita míst i dějin.“

Román označuje za prvoplánový, ale zároveň „ve svém hédonismu dostatečně rafinovaný, aby čtenář podobně jako Durman žádal „fajfčíčku“ znovu a znovu.“²⁰¹ Děj pak popisuje

---

¹⁹⁵ ZIZLER, Jiří. Odstředivka fantazie. *Host*. 2014, **30**(5), 88.

¹⁹⁶ SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace. *A2*. 2014, **10**(15), 3.

¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ Tamtéž.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Tamtéž.

jako „zlomyslnou sabotáž čtenářských očekávání“²⁰², neboť je zde mnoho slepých uliček, které se na první pohled zdají někam v případě vést, ale místo toho slouží ke Stančíkově pokleslé hře.

Schmarc považuje za nejlepší stránku knihy zábavnost, která plyne z kombinace pokleslých žánrů a Stančíkovy jazykové i dějové hry (publicista dokonce používá v článku označení, že kniha je pro Stančíka „panoptikální hračkářství“²⁰³). Oceňuje jeho schopnost věci dovést do absurdity, užívání ironie, jak precizně jsou jednotlivé složky knihy poskládány do sebe a „jazyk vyprávění, prosycený okouzujícími archaismy, reflektovanými kliše a elegantní stavbou obrazů“²⁰⁴. Vše je podle Schmarce smícháno „s důmyslnou nepředvídatelností“²⁰⁵ a vyzvedává „bezbřehou fabulaci“²⁰⁶ díla. Nic tu podle něj „nelze brát dostatečně vážně.“²⁰⁷

O hlavní postavě Schmarc píše, že pokud by se jí odebralo souložení a jídlo, byl by z něho „téměř dokonale „prázdný“ detektiv na stopě hrůzného zločinu“.²⁰⁸ Jak v závěru článku dodává: „Hrdina je zkrátka úmyslně modelovaný jako chodící žaludek a penis.“²⁰⁹

Dochází opět k přirovnání k tvorbě Miloše Urbana (zde je zmíněn jako tematicky nejblíže *Lord Mord*), protože kniha, jak Schmarc uvádí, taktéž „slouží jako budoár slastného eskapismu, v němž vypravěč může zakoušet dokonalou utopii vepsanou do minulosti“.²¹⁰ Oproti *Lordu Mordovi* ale „působí výrazně odpoutanějším dojmem. Fikční svět tu nefunguje jako fetiš protagonisty pohrouženého do vážné autostylizace, ale jako panoptikální hračkářství, v němž si vypravěč z pozice třetí osoby skládá výstřední obrazce, aby je vzápětí rozmetal ironií a podvratnou nadsázkou.“²¹¹

Zároveň se zde objevuje i jméno Umberta Eca a název jeho díla *Pražský hřbitov*. V tomto případě nalézá Schmarc podobnost v lásce k labužnictví u hlavních hrdinů obou autorů.

Zajímavý je přístup časopisu *Tvar*, který vydal hned dva literárně-kritické texty. První byla recenze Kateřiny Piorecké publikovaná v říjnu 2014, druhý pak byl článek Pavla Janouška

---

²⁰² SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace. *A2*. 2014, 10(15), 3.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ Tamtéž.

²¹¹ Tamtéž.

vydaný v rubrice *969 slov o próze* v dubnu roku 2015.

Kateřina Piorecká si stejně jako předchozí recenzenti všímá toho, jak Stančík pracuje s jednotlivými žánry. Ač podle ní začíná román „jako drastický detektivní thriller“²¹², na konci nad „rozuzlením inscenovaným v duchu poirotovské seance komisař Durman mávne rukou.“²¹³ Jako důvod upozadění detektivní zápletky i historické reality uvádí hédonistické motivy knihy. Dále dílo řadí do žánru historické fikce a má podle ní znaky steampunku.

Piorecká si všímá Stančíkovy hry se čtenáři, práce s vymyšlenými citáty řádu *Ordo novis ordinis* či zakomponování mýtů, čímž podle Piorecké posměšně napodobuje romány Dana Browna.

Knihu hned od počátku Piorecká řadí do souvislostí. Okouzlení dobou, které Stančík prezentuje podle ní vyjadřoval už Verne. Postavy detektivů, kteří akčně stíhají zločince, jsou již taktéž v literatuře dávno zavedené. V souvislosti s tím hlavní postavu *Mlýnu na mumie* přirovnává ke komisaři Ledvinovi z filmu *Adéla ještě nevečeřela*. Společně mají podle ní „racionální zemitost i vášeň k slastem všeho druhu“²¹⁴. Jeho alter ego Egona Altera pak přirovnává k Nicku Carterovi a Durmanovu milou Libušku Hedvábnou ke Květušce ze stejného snímku a k Růžence z filmu *Rozpuštěný a vypuštěný*. Dále se opět objevuje porovnání s Milošem Urbanem a s jeho románem *Lord Mord*.

Recenze Kateřiny Piorecké je poměrně dost nevyvážená, velkou část věnuje popisu děje a jednotlivých prvků díla společně s uvedením literárních „příbuzných“. Hodnotících prvků a jejich argumentačních potvrzení je v ní minimálně. Pro čtenáře se tak jedná spíše o představení díla než jeho ohodnocení.

Text Pavla Janouška vyšel v *Tvaru* o půl roku později. Dílo označuje za „postmoderní románovou lahůdku“,²¹⁵ která nabízí „pozoruhodný čtenářský zážitek“²¹⁶.

Knihy je podle něj postmoderním románem, jenž se opírá o žánr detektivky. Ačkoliv uvádí, že „vzhledem ke zvolenému žánru by asi nebylo slušné, kdyby recenzent odhalil, kdo tu je

---

²¹² PIORECKÁ, Kateřina. V rytmu steampunku. *Tvar*. 2014, 24(17), 3

²¹³ Tamtéž.

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: *Mlým na mumie*, *Druhé město*, Brno 2014. *Tvar*. 2015, 25(9), 2

²¹⁶ Tamtéž.

vrahem,²¹⁷ vyzrazuje, že vrah nakonec není dopaden a uvádí i jeho pohlaví a motiv. Navíc také prozrazuje pravou identitu Egona Altera. Toto rozhodnutí si obhájí tím, že právě vrahovo nedopadení znamená, „že autor neusiloval o naplnění zvoleného narativního schématu.“²¹⁸ Toto schéma si podle Janouška Stančík zvolil „jen jako přitažlivou záminku k vypravování o Praze druhé poloviny devatenáctého století“²¹⁹ a tedy, že čtenář vyzrazením těchto detailů o zážitek ze čtení nepřijde. Dále uvádí, že Stančík promyšleným zařazením děje do roku 1866 a tedy prusko-rakouské války poukazuje na to, jaký je rozdílný přístup k vrahům a vojákům a toto zařazení „replikuje tradiční literární motiv krvavé vojny, která ukončí dosavadní idylu a nastolí novou surovou dobu“.²²⁰ Titul i závěr románu pak podle Janouška metaforicky na toto umírání minulé doby odkazuje.

Právě zařazení díla do historie umožňuje Stančíkovi „volnou fabulaci a současně otevírajících prostor pro humornou hru s konvenčními českými představami o dějinách“.²²¹ Zmiňuje zde jako příklad ironické, ale i do určité míry láskyplné, nahlížení na vlastenectví. V souvislosti s tím také uvádí Stančíkovo zařazování více či méně známých historických osobností.

Janoušek vyzvedává Stančíkův styl psaní, dokonce k němu uvádí, že má „tentokrát své kouzlo a překračuje nejen obvyklý standard českého prozaického publikování, ale také „orgie obraznosti“²²². Všimá si přístupnosti díla i širšímu publiku, k čemuž však poznamenává, že si knihu pořádně vychutnají spíše ti, kteří „už ledacos četli a viděli“, protože právě oni dokážou lépe ocenit Stančíkovu kreativitu a schopnost originálně využít již literárně či filmově osvědčené motivy a postupy. Stančík ve svých dílech podle něj často kombinuje protichůdné požítky a v knihách se prolínají různorodé jazykové, tematické, dějové a myšlenkové prvky. Cílem těchto postupů je podle Janouška dát „přiměřený tvar a smysl intenzivně pociťovanému chaosu věcí, požítků, dějů a příběhů a vést o něm literární dialog.“²²³ Román ale nejvíce funguje díky jazyku, který Stančík užívá. Vyzvedává zde nejen Stančíkovu hru se slovy, ale i tu s reáliemi a fikcí a jeho schopnost vymýšlet bizarní situace.

---

²¹⁷ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Mlýn na mumie, Druhé město, Brno 2014. *Tvar*. 2015, 25(9), 2

²¹⁸ Tamtéž.

²¹⁹ Tamtéž.

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ Tamtéž.

²²² Tamtéž.

²²³ Tamtéž.

Hédonistickému aspektu románu věnuje Janoušek mnoho pozornosti. Ten podle něj celou knihou prostupuje ve všech jejích rovinách: „ze Stančíkových textů vyzařuje intelektuální potřeba bizarnost světa kolem nás hédonisticky ochutnávat a naplno si jí užívat, přetvářet a utvářet si ji k obrazu svému.“²²⁴ Zmiňuje, že Stančíkovo zobrazování sexuálních scén není intimní, ale spíše mechanické a má zábavnou jazykovou rovinu, „která má „boccacciovsky“ potěšit čtenáře“.²²⁵ To hlavní ale na románu podle Janouška není jeho žánr, téma, zápletka či jeho ideové teze, ale prožívaná radost, „kterou Stančíkovi působí proces vymýšlení a vyprávění vyprávěného, tedy činnost, jejíž smysl leží v ní samé,“²²⁶ a který se skrze text přenáší i na čtenáře.

U hlavního hrdiny Durmana si pak všímá jeho jména, které „naznačuje, že realita se bude ve vyprávění nenápadně proplétat se snovými halucinačními vizemi“.²²⁷ Opět zde dochází ke zmínění podobnosti Durmanovy milé Libušky Hedvábné ke Květušce z filmu *Adéla ještě nevečeřela*. Po jazykové stránce přirovnává Stančíka k Vladislavu Vančurovi díky „stylizovaným a jemně archaizovaným promluvám a dialogům“.²²⁸

5.2.2 Zpravodajská periodika a weby

Jako úplně první vydal recenzi na *Mlýn na mumie* web *Aktuálně.cz*, pro který ji napsal publicista Boris Hokr. Dílo je podle něj „především opulentním bedkrem po rafinovaných slastech těla,“²²⁹ které ačkoliv začíná jako „temná delirická detektivka,“²³⁰ nechává kriminální příběh postupně upadnout do pozadí. To ale Hokr dílu promíjí, neboť samotná dějová linka není podle něj na knize to nejdůležitější a nevádí mu, že „ucelený dějový oblouk je autorovi pro smích“²³¹ či že jsou v ní „velká témata“ jen letmo nahozena“.²³²

K historické rovině románu píše, že „Stančík má ducha doby pevně pod kontrolou.“²³³ V souvislosti s tím zmiňuje reálné historické postavy, které si do románu Stančík vypůjčil. Vyzvedává také zařazení mnoha kulturních a politických odkazů. Zdůrazňováním

---

²²⁴ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: *Mlýn na mumie*, Druhé město, Brno 2014. *Tvar*. 2015, 25(9), 2

²²⁵ Tamtéž.

²²⁶ Tamtéž.

²²⁷ Tamtéž.

²²⁸ Tamtéž.

²²⁹ HOKR, Boris. RECENZE Petr Stančík profackoval hých českou literaturu. In: *Aktuálně.cz* [online]. 28. 2. 2014 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-petr-stancik-profackoval-hoch-ceskou-literaturu/r~6fd4b008a00511e39c2e002590604f2e/>

²³⁰ Tamtéž.

²³¹ Tamtéž.

²³² Tamtéž.

²³³ Tamtéž.

drobných detailů pak Stančík podle recenzenta některé scény žene až k parodii.

K dílu také uvádí, že sice míchání spiknutí a konspiračních teorií zvládne prakticky kdokoliv, Stančík je ale dokáže navíc také zesměšnit. Celkově vyzvedává fakt, že „Stančík prostě baví“,²³⁴ což podle něj české literatuře v záplavě vážných děl velice prospívá. K tomu také oceňuje, že zobrazení pocitu zmaru s příchodem strojů a trauma české politiky tohoto období v souvislosti s rakousko-uherským vyrovnáním Stančík zobrazuje lépe než knihy, které se této tematice přímo věnují.

Hokr si všímá hédonistického aspektu díla a uvádí, že v tomto ohledu nemá Stančík „v současné české literatuře konkurenci.“²³⁵ Vyzvedává Stančíkovy barvitě popisy a přirovnání, hravost jednotlivých scén i jak Stančík jednotlivé prvky díla propojuje.

Komisaře Durmana recenzent popisuje jako „skutečně sympatického prasáka“²³⁶ (toto označení si půjčuje z anotace knihy), který si naplno užívá požitkářství všeho druhu, jak k tomu Hokr ještě dodává: „A když už Durman s prominutím nežere či nechlastá tak, že by mu celý Hobitín mohl závidět, pak prostě souloží.“²³⁷

Kriminální linku ze začátku knihy přirovnává recenzent ke komiksu *Z pekla* a seriálu *Ripper Street*. Zmiňuje též podobnost s *Pražským hřbitovem* od Umberta Eca, kterého je podle Hokra *Mlýn na mumie* „hodně odvázanější verze“²³⁸. Podobnost s Ecem také nachází u postavy Egona Altera a v motivu celosvětových spiknutí a konspiračních teorií. V souvislosti s nimi je také zmíněn spisovatel Dan Brown.

Pro *Mladou frontu DNES* napsala recenzi Klára Kubíčková, která již publikovala literárně-kritický text ke Stančíkově knize pro děti *Mrkev ho vcucle pod zem*. Stejně jako ji, i *Mlýn na mumie* hodnotí Kubíčková kladně, a dokonce mu dává i stejné procentuální ohodnocení 90 %. Román recenzentka považuje za grotesku a, jak titulek *Groteska zralá na ceny i rekordy* napovídá, *Mlýn na mumie* má podle ní duální potenciál se dostat „mezi díla nominovaná na literární ceny, i stát se bestsellerem.“²³⁹

---

²³⁴ HOKR, Boris. RECENZE Petr Stančík profackoval hých českou literaturu. In: *Aktuálně.cz* [online]. 28. 2. 2014 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-petr-stancik-profackoval-hoch-ceskou-literaturu/r~6fd4b008a00511e39c2e002590604f2e/>

²³⁵ Tamtéž.

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ Tamtéž.

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ KUBÍČKOVÁ, Klára. Groteska zralá na ceny i rekordy. *Mladá fronta DNES*. 2014, 25(50), 7.

Čtenář podle Kubíčkové „hltá příběh, jako se žízňivý Durman vrhá na pivo.“²⁴⁰ Stejně jako Hokr si všimá upozadění detektivní linky („Kdo je vrah, není až tak podstatné“²⁴¹).

Stančík se podle ní v knize vyznává ke své lásce k Praze a k nadsázce. Dílo je „barvitým mixem historických postav, událostí, metafor a odkazů,“²⁴² které Stančík „přehání“²⁴³. K tomu dále uvádí: „Záměrně šroubuje hyperboly, jeho přirovnání by se dala tesat, jak jsou přitažená za vlasy.“²⁴⁴ Zmiňuje některé Stančíkovy slovní hříčky, historické kuriozity, vymyšlené citáty na počátku kapitol, romantickou lásku a popsání kulinářské zážitky. Vyzvedává, že Stančíkova fantazie má reálné encyklopedické historické pozadí. Hlavní postavu zde pak označuje za mix mezi Nickem Carterem z filmu *Adéla ještě nevečeřela* a Casanovou.

Podobně jako u recenze na knihu *Mrkev ho vcucle pod zem*, se Kubíčková věnuje spíše obsahu románu na úkor jeho hodnocení, což textu škodí už jenom vzhledem k tomu, že její recenze patří ve srovnání s ostatními literárně-kritickými texty uvedenými v této práci k těm kratším.

Pro časopis *Respekt* napsal recenzi publicista Ondřej Nezbeda. V textu se věnuje hlavní detektivní zápletce a v souvislosti s tím vraždy v románu označuje za „odporné a perverzní“.²⁴⁵ Právě zařazení detektivní linky považuje Nezbeda jen za Stančíkovu záminku k tomu, „aby rozehrál svou obvyklou magickorealistskou grotesku, v níž se mísí mystifikace, pravdy a polopravdy, zjevné nonsensy a ahistorismy“²⁴⁶. Opět se tedy setkáváme s označením groteska. Navíc román označuje i za parodii.

Všimá si hédonistického aspektu díla. Nezbeda k němu píše, že „potěšení jsou to velmi svérázná, prováděná s lehkostí a virtuozitou, ingredience vybrané, dosti pikantní i exotické,“ a že román jako celek je „skutečně košatý až přebujelý, což umocňuje především Stančíkova záliba v líčení gurmetských pochutin a sexuálních praktik“²⁴⁷. Tato fakta podle něj také ovlivňují tempo příběhu, které označuje za „spíše rozvláčné až lenivé,

---

²⁴⁰ KUBÍČKOVÁ, Klára. Groteska zralá na ceny i rekordy. *Mladá fronta DNES*. 2014, **25**(50), 7.

²⁴¹ Tamtéž.

²⁴² Tamtéž.

²⁴³ Tamtéž.

²⁴⁴ Tamtéž.

²⁴⁵ NEZBEDA, Ondřej. Případ dekadentního detektiva. In: *Respekt* [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/10/pripad-dekadentniho-detektiva>

²⁴⁶ Tamtéž.

²⁴⁷ Tamtéž.

odpovídající požívačnému životnímu stylu hlavního hrdiny²⁴⁸.

Zároveň však vytýká, že Stančík míchá příliš věcí dohromady. Jeho fantazie je podle něj „tak eruptivní a nezkrotná, že se mu ji nedaří ovládnout, a nejspíš ani nechce“²⁴⁹. Někteří čtenáři se tak mohou jeho vyprávěním brzy přesytit. K tomuto aspektu ale dodává, že je evidentní, že množství zařazených motivů je záměrné, neboť se „k jednomu z nich odkazuje i názvem svého románu“²⁵⁰. Podle Nezbedy však kniha v těchto momentech „ztrácí kouzlo poučené literární frašky“²⁵¹ a místo toho se zbytečně rozpíná a proměňuje „v třesnutou zábavu“²⁵² „namísto toho, aby se napřáhla k nějakému – třeba i nevážnému – podobenství.“²⁵³

Přitažlivost románu vidí Nezbeda především v jeho „nekorektním humoru a vynalézavosti, s níž autor ironizuje historické realie“²⁵⁴. Vyzvedává také Stančíkův „nápaditý a poetický jazyk“²⁵⁵. K tomu zmiňuje, že se tu i objevil pro Stančíka typický konspirační motiv.

Literárně-kritický text pro přílohu *Práva Salon* (následně také publikovaný na webu *Novinky.cz*) napsal publicista Michal Šanda. Zajímavé je, že svůj text nazývá „nerecenzí“²⁵⁶ což se lehce odráží v tónu, ve kterém je článek psán i v míře zařazených hodnotících prvků.

Román označuje za „krajně neobvyklou detektivku“²⁵⁷ která „připomíná laskominami naditou pochoutku“²⁵⁸. Všimá si pomalého tempa vyprávění, které „vychází z nápodoby kratochvilného čtiva“²⁵⁹. Recenzent si zde pokládá otázku, zda se ještě jedná o „seriózní“ literaturu. Jeho odpověď zní ano, což obhájí Stančíkovým jazykem. Připojuje ukázkou z díla a ptá se: „není tohle všechno výše popsané už poezie?“²⁶⁰ K závěru knihy uvádí

---

²⁴⁸ NEZBEDA, Ondřej. Případ dekadentního detektiva. In: *Respekt* [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/10/pripad-dekadentniho-detektiva>

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ Tamtéž.

²⁵¹ Tamtéž.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ Tamtéž.

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ Tamtéž.

²⁵⁶ ŠANDA, Michal. Nad knihou Petra Stančíka: Vznesenost s mrzkostí. In: *Novinky.cz* [online]. 8. 4. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-petra-stancika-vznesenost-s-mrzkosti-224600>

²⁵⁷ Tamtéž.

²⁵⁸ Tamtéž.

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ Tamtéž.

pouze fakt, že „rozuzlení se u detektivky prozrazovat nesluší“²⁶¹.

Stančík měl podle Šandy za cíl, aby se „vědecké mísilo s nejsprostším chtíčem, vznešenost s mrzkostí.“²⁶² Recenzent zdůrazňuje fakt, že autor musel před psaním provést rozsáhlou rešerši a nasbírat mnoho materiálu, protože „na každé stránce je bezpočet historických detailů,“²⁶³ z nichž některé si Šanda pro jistotu ověřil a dodává, že všechny byly správné. Všimá si také řazení jedné bizarní scény za druhou, čtenář podle něj „nepřestává u knihy Petra Stančíka žasnout.“²⁶⁴

K porovnání dojde jen ve vztahu k předchozím Stančíkovým dílům. *Mlýn na mumie* podle Šandy „postrádá skočnou lehkonožnost *Péřáka*,“²⁶⁵ který byl „kombinací svižně upalujícího příběhu a faktografických hesel, tištěných petitem na okrajích stránek“²⁶⁶ K *Mrkev ho vcucla pod zem* uvádí pouze, že kniha byla „zase z úplně jiného soudku“.²⁶⁷

Autorem recenze *Hospodářských novin* je publicista Ivan Adamovič. Knihu popisuje jako „morbidní románovou hostinu, jež mění starou Prahu v kabinet kuriozit“²⁶⁸. Dílo zároveň označuje za „neobvyklé“²⁶⁹ a za „románový epos“.²⁷⁰ Román přiřazuje také k žánru steampunk, což odůvodňuje tím, že kniha obsahuje fantaskní příběh „ze století páry“²⁷¹.

Volbu většího rozsahu textu Adamovič chválí. Stančíkovi prý svědčí, protože v něm může mnohé své nápady rozvést a čtenáři dát „více potravy k přemýšlení a prožívání“²⁷². Děj se ale podle něj „zbytečně nerozvětňuje“.²⁷³ Všimá si také toho, že Stančík nasadil rychlejší (až „akční“²⁷⁴) tempo vyprávění, než je u románů odehrávajících se v této době běžné.

Samotnému příběhu vytýká, že kromě detektivova pohledu se zde dočkáme i toho vrahova,

---

²⁶¹ ŠANDA, Michal. Nad knihou Petra Stančíka: Vznešenost s mrzkostí. In: Novinky.cz [online]. 8. 4. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-petra-stancika-vznesenost-s-mrzkosti-224600>

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ Tamtéž.

²⁶⁴ Tamtéž.

²⁶⁵ Tamtéž.

²⁶⁶ Tamtéž.

²⁶⁷ Tamtéž.

²⁶⁸ ADAMOVIČ, Ivan. Recenze: Stančík uvařil morbidní románovou hostinu a mění Prahu v kabinet kuriozit. In: Hospodářské noviny [online]. 4. 7. 2014 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://art.hn.cz/c1-62436000-stancik-roman-praha>

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ Tamtéž.

²⁷¹ Tamtéž.

²⁷² Tamtéž.

²⁷³ Tamtéž.

²⁷⁴ Tamtéž.

čímž podle Adamoviče „čtenář získá skoro zadarmo nápovědu“.²⁷⁵

Adamovič vyzvedává Stančíkovy dobové rešerše a nalezení mnoha historicky pravdivých kuriozit. Všimá si také opulentní a hédonistické stránky díla. Ačkoliv tyto prvky podle něj v ději „vlastně žádnou zvláštní roli nehrají“,²⁷⁶ lze je brát „jako autorův pokus o synestetický zážitek na všech smyslových frontách“,²⁷⁷ jak ještě uvádí: „není stránky, která by neobsahovala nějaký bizarní prvek, vějičku na čtenáře, nečekaný zvrat či alespoň nádherně archaickou větu.“²⁷⁸

Zmiňuje politickou nekorektnost díla a poukazuje na to, že mnoho z něj by se dalo brát „jako značný extrém“²⁷⁹ pokud bychom na něj nahlíželi současnými očima místo braní ohledu na dobu, kdy se příběh odehrává. *Mlýn na mumie* je tak podle Adamoviče „podobnostvím o zániku jedné éry“,²⁸⁰ která je však Stančíkovi (či jeho autorskému alter egu) bližší než doby, které po ní přišly.

Hlavní postavu označuje za „šťavnatou“.²⁸¹ Durmana popisuje jako inteligentního a neohroženého, kterému „žádná neřest není cizí“,²⁸² což oceňuje. Je podle něj perfektní kombinací Nicka Cartera a komisaře Ledviny z filmu *Adéla ještě nevečeřela*, ke kterému dílo recenzent přirovnává.

V této souvislosti je také zmíněn seriál *Twin Peaks* a ve vztahu k receptům v díle kuchařka od Magdaleny Dobromily Rettigové. Nechybí ani srovnání s Milošem Urbanem, k němuž Adamovič uvádí, že „Petr Stančík suverénně dobývá území, které před lety vyklidil“.²⁸³ Podobnost mezi nimi vidí v jednotlivých prvcích knihy jako jsou „křivolaké uličky, zohavené mrtvoly, charismatický pátrač, magická Praha, tajná společnost ovládající chod dějin“.²⁸⁴ *Mlýn na mumie* je ale podle Adamoviče „podstatně dekadentnější, než cokoliv Urban napsal, a ani erotická novela *Michaela* není výjimkou“.²⁸⁵

---

²⁷⁵ ADAMOVIČ, Ivan. Recenze: Stančík uvařil morbidní románovou hostinu a mění Prahu v kabinet kuriozit. In: Hospodářské noviny [online]. 4. 7. 2014 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://art.hn.cz/c1-62436000-stancik-roman-praha>

²⁷⁶ Tamtéž.

²⁷⁷ Tamtéž.

²⁷⁸ Tamtéž.

²⁷⁹ Tamtéž.

²⁸⁰ Tamtéž.

²⁸¹ Tamtéž.

²⁸² Tamtéž.

²⁸³ Tamtéž.

²⁸⁴ Tamtéž.

²⁸⁵ Tamtéž.

Recenzi pro *Lidové noviny* napsal kritik Jiří Peňás. Od počátku textu trusí komentáře k současné próze. Poukazuje na to, že srozumitelný děj není v současné próze samozřejmostí, a že *Mlín na mumie* překvapivě rychle a spontánně vtahuje do děje, což se u knih pro vyspělé čtenáře příliš často neděje.

Ke Stančíkovi uvádí, že od té doby, co opustil svůj pseudonym, píše „mnohem přístupněji“,²⁸⁶ a že román je i pro ty, kteří preferují „souvislý a srozumitelný příběh, který se odvíjí odněkud někam“.²⁸⁷ Děj má podle něj „bláznivé rysy“²⁸⁸, „bizarnost je jeho hlavním znakem“.²⁸⁹ Povrchově je pro něj román detektivkou (kvůli výskytu vraždy a detektiva). Sériové vraždy v díle označuje za „velmi nápaditě, invenčně a morbidně konstruované.“²⁹⁰ K tomu ale podotýká, že na rozdíl od tradiční detektivky zde není kladen důraz na napínavost, ale na symboličnost jednotlivých vražd a jejich „hlubší“ význam. Proces vyšetřování je opomíjen, líčeno je spíše to, co se mezi klíčovými body odehrává. Zároveň Peňás v recenzi vyzrazuje vrahův motiv. Opět se zde objevuje tvrzení, že se sice jedná o spoiler, čtenáře však tento fakt však neochudí: „Kdo by mi nyní vytýkal, že jsem prozradil pointu, pak to není úplně pravda, kniha jich má více a zároveň žádnou“²⁹¹. Dále román označuje za historický, „a to v pozoruhodně důkladné míře“²⁹². Vyzdvihuje Stančíkovu schopnost naladit atmosféru tehdejší Prahy, kdy zpřítomňuje historické události „v komické, ale v podstatě realistické zkratce“²⁹³, které jsou „vtipně zapojeny do celkového děje“²⁹⁴. Kniha je také podle něj do určité míry parodií.

Cení si Stančíkovy chuti zábavně vyprávět a že takovou „rozkoš z fabulace“²⁹⁵ dlouhou dobu z žádné české knihy necítil. Celkově knihu označuje za „velkou a chytrou legraci“.²⁹⁶ Zároveň ale vytýká, že stejně rychle jako se kniha čte, se zase zapomíná: „Už teď, krátce poté, co jsem knihu dočetl, mi bude dělat problém rekonstruovat, oč v ní vlastně jde.“²⁹⁷

Hlavní postava je podle něj „Čech a neohrožený chlapík“²⁹⁸ odhodlaný pro jakékoliv

---

²⁸⁶ PEŇÁS, Jiří. Maso z dobře naklepané mumie. *Lidové noviny*. 2014, 27(174), 8

²⁸⁷ Tamtéž.

²⁸⁸ Tamtéž.

²⁸⁹ Tamtéž.

²⁹⁰ Tamtéž.

²⁹¹ Tamtéž.

²⁹² Tamtéž.

²⁹³ Tamtéž.

²⁹⁴ Tamtéž.

²⁹⁵ Tamtéž.

²⁹⁶ Tamtéž.

²⁹⁷ Tamtéž.

²⁹⁸ Tamtéž.

dobrodružství, „přičemž tak činí neokázale a s jistým slušivým smutkem“²⁹⁹. Všimá si hédonistického aspektu Durmana (i knihy): „Stejně jako jsou precizně popsány vraždy, s nemensší chutí jsou líčeny nejrůznější požitky kulinářského a sexuálního rázu, jimž se Durman – a autor, když je píše, a čtenář, když to čte – oddává.“³⁰⁰ Jedná se tedy podle něj i o knihu gastronomickou (díky popisu příprav pokrmů, vůní a chuti) a „intelektuálně pornografickou“³⁰¹ (díky „velmi nápaditě popisovaným“³⁰² sexuálním scénám).

Dochází zde taktéž k porovnávání. Peňás uvádí, že se podrobnějšímu přirovnání vyhne, autory tak převážně jen vyjmenovává. Zmiňuje zde tvorbu Miloše Urbana, Michala Ajvaze, Pavla Řezníčka, Jiřího Kratochvíla, Stanislava Komárka a Jana Křesadla. Stančík je podle Peňáse z nich „nejvíce „komiksový“, nejvíce pop-artový a – vedle Řezníčka – nejvtipnější“³⁰³. K tomu zmiňuje, že „Miloš Urban bude mít pocit, že od něj Stančík opisuje, ale on si to zase vypůjčil z Ecova *Jména Růže* a Eco to zase převzal z de Quincyho spisu *Vraždy jako krásné umění*, takže jde o putovní literární topos, který poskytuje páteř pro rozvíjení děje a stupňování napětí.“³⁰⁴

5.2.3 Shrnutí

Román *Mlýn na mumie* byl recenzenty přijat velmi kladně, kritické hlasy byly minimální. Zajímavé je, že všechny literárně-kritické texty až na druhý článek v *Tvaru* vyšly nejen před oceněním knihy *Magnesií Literou*, ale i před zveřejněním jejích nominací.

Vzhledem k počtu publikovaných recenzí jsem se rozhodla pro přehlednost rozebrat několik témat, která se často objevují v jednotlivých kritikách.

5.2.3.1 Žánrové zařazení

V anotaci je román označován za mystický gastronomicko-pornografický thriller, v recenzích byl však žánrově nejčastěji řazen mezi detektivky. Boris Hokr začátek díla označuje za „temnou delirickou detektivku“³⁰⁵ Michal Šanda za „krajně neobvyklou

---

²⁹⁹ PEŇÁS, Jiří. Maso z dobře naklepané mumie. *Lidové noviny*. 2014, 27(174), 8

³⁰⁰ Tamtéž.

³⁰¹ Tamtéž.

³⁰² Tamtéž.

³⁰³ Tamtéž.

³⁰⁴ Tamtéž.

³⁰⁵ HOKR, Boris. RECENZE Petr Stančík profackoval hých českou literaturu. In: *Aktuálně.cz* [online]. 28. 2. 2014 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-petr-stancik-profackoval-hoch-ceskou-literaturu/r~6fd4b008a00511e39c2e002590604f2e/>

detektivku³⁰⁶ a Vít Schmarc v souvislosti s knihou zmiňuje žánr „bizarní detektivka“³⁰⁷.

Toho, že má kniha detektivní rysy, si všímá i Ondřej Nezbeda, Jiří Peňás a Pavel Janoušek. Podle Marka Lolloka podtitul přímo naznačuje, že by se mohlo jednat o „mainstreamovou, možná i béčkovou detektivku“³⁰⁸ a následně ji vymezuje jako českou verzi populárních „detektivek s tajemstvím“,³⁰⁹ i když, jak dodává, v knize se mísí žánrů více.

Za thriller dílo označuje ve své recenzi pouze Kateřina Piorecká, a to jen jeho začátek. Zároveň jej považuje za historickou fikci, která má rysy steampunku. Tyto rysy zmiňuje i Ivan Adamovič, který toto označení obhajuje Stančikovým rozhodnutím zařadit děj díla do století páry.

S označením postmoderní přichází Jiří Zizler, který zároveň knihu považuje za mix hororu, surrealismu, frašky a historické detektivky. Michal Šanda v *Právu* uvádí, že se román snaží napodobovat dobové kratochvilné čtivo. Za „postmoderní románovou lahůdku“ pak knihu označuje Pavel Janoušek.

Objevuje se zde také označení groteska. S ním přichází Klára Kubíčková v recenzi pro *Mladou frontu DNES* a Ondřej Nezbeda v *Respektu*. Ten k tomu píše, že detektivní rysy románu zařadil Stančík právě proto, aby v ní mohl „rozehrát svou obvyklou magickorealisticou grotesku“³¹⁰. Dílo podle něj také obsahuje „kouzlo poučené literární frašky“,³¹¹ které se ale v některých momentech kvůli velkému množství motivů ztrácí. Opět se tak zde setkáváme s označením fraška. *A2* román kromě parodie řadí také mezi „staropražskou fantasy“³¹², objevuje se i označení „fiktivní gastronomický místopis magické Prahy“³¹³.

Žánrové zařazení *Mlýnu na mumie* není jednoduché ani jednoznačné. Důvodem je intertextovost díla i Stančíkova chuť si hrát (a to nejen se žánry). Jisté tak pouze je, že ústřední linka má detektivními rysy, více záleží na individuální interpretaci textu

---

³⁰⁶ ŠANDA, Michal. Nad knihou Petra Stančíka: Vznesenost s mrzkostí. In: *Novinky.cz* [online]. 8. 4. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-petra-stancika-vznesenost-s-mrzkosti-224600>

³⁰⁷ SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace. *A2*. 2014, **10**(15), 3.

³⁰⁸ LOLLOK, Marek. Mlýn na žánry. In: *iLiteratura.cz* [online]. 22. 4. 2014 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/33073-stancik-petr-mlyn-na-mumie>

³⁰⁹ Tamtéž.

³¹⁰ NEZBEDA, Ondřej. Případ dekadentního detektiva. In: *Respekt* [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/10/pripad-dekadentniho-detektiva>

³¹¹ Tamtéž.

³¹² SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace. *A2*. 2014, **10**(15), 3.

³¹³ Tamtéž.

a různých motivů v něm.

5.2.3.2 Děj

Recenzenti se převážně shodují na faktu, že děj není na *Mlýnu na mumie* tím nejdůležitějším. Někteří dokonce vyzrazují části rozuzlení detektivního příběhu. Podle Borise Hokra je dějová linie dokonce „autorovi pro smích“³¹⁴ a velká témata Stančík pouze nahazuje. Vít Schmarc považuje děj za „zlomyslnou sabotáž čtenářských očekávání“³¹⁵. Kateřina Piorecká k rozuzlení uvádí, že detektiv nad ním „mávne rukou“³¹⁶. Podle Pavla Janouška pak autor přímo „neusiloval o naplnění zvoleného narativního schématu“³¹⁷ a detektivní děj slouží pouze jako záminka Stančíkovi psát o Praze druhé poloviny devatenáctého století.

K příběhu má výtky Ivan Adamovič. Vadí mu, že se čtenář dočká nejen pohledu ze strany detektiva, ale i vraha, čímž čtenáři napoví o jeho identitě, zároveň ale dodává, že se děj „zbytečně nerozvětjuje“³¹⁸. Zároveň píše, podobně jako Schmarc, že čtenář, který se příliš soustředí na povrchový děj, bude možná v závěru zklamán. Kriticky se k ději vyjadřuje také Jiří Zizler, který výtky směřuje na závěr díla, ve kterém „místo žonglérství nastupuje šroubovanost“³¹⁹ a označuje ho za mdlý.

Podle Kláry Kubíčkové je příběh velmi čtivý, což potvrzuje i Jiří Peňás, který ale tento fakt dílu vytýká, protože, jak uvádí, stejně rychle, jak knihu přečteme, tak ji zase zapomeneme. Zároveň ale vyzdvihuje, že je děj srozumitelný a rychle čtenáře do sebe vtáhne. Důraz v něm není podle něj kladen na napínavost, ale na symboličnost. Děj se podle něj pak nesoustředí na vyšetřování, ale na to, co se mezi jeho jednotlivými epizodami děje.

5.2.3.3 Prolínání historie s fikcí

Historických faktů knihy a jejich prolínání s fikcí si recenzenti aktivně všímají. Stančíkovy rozsáhlé rešerše vyzdvihuje Michal Šanda, který si některá fakta dokonce ověřoval. Podle

---

³¹⁴ HOKR, Boris. RECENZE Petr Stančík profackoval hých českou literaturu. In: *Aktuálně.cz* [online]. 28. 2. 2014 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-petr-stancik-profackoval-hoch-ceskou-literaturu/r~6fd4b008a00511e39c2e002590604f2e/>

³¹⁵ SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace. *A2*. 2014, **10**(15), 3.

³¹⁶ PIORECKÁ, Kateřina. V rytmu steampunku. *Tvar*. 2014, **24**(17), 3

³¹⁷ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Mlýn na mumie, Druhé město, Brno 2014. *Tvar*. 2015, **25**(9), 2

³¹⁸ ADAMOVIČ, Ivan. Recenze: Stančík uvařil morbidní románovou hostinu a mění Prahu v kabinet kuriozit. In: *Hospodářské noviny* [online]. 4. 7. 2014 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://art.hn.cz/c1-62436000-stancik-roman-praha>

³¹⁹ ZIZLER, Jiří. Odstředivka fantazie. *Host*. 2014, **30**(5), 88.

Marka Lolloka právě historicky podložená fakta a jejich přesné začlenění vyzvedávají dílo z řad brakové literatury a jejich kombinace s fikcí mu dává určitou nadčasovost. Jiří Zizler vypichuje fakt, že pouze ti nejpozornější čtenáři dokážou fikci od historie rozeznat.

Ducha doby má tak podle Borise Hokra Stančík „plně pod kontrolou“³²⁰ a vyzvedává zařazení mnoha kulturních a politických odkazů. Podle Jiřího Peňáse Stančík nejen ladí atmosféru doby, ale i zpřítomňuje historické události „v komické, ale v podstatě realistické zkratce“³²¹. Právě to ale Ondřej Nezbeda dílu vytýká. Podle něj kniha míchá příliš věcí dohromady a čtenář se tak lehce může románu přesytit. Stančík se podle něj měl snažit zkrotit svou fantazii a nedělat z díla pouze „třeskutou zábavu.“³²² Podobný problém má s dílem i Jiří Zizler. Uvádí, že neustálé chrlení bizarních nápadů se podle něj často „mění v křečovitý samoučel nepřesahující infantilní recesi“³²³.

Řešena je i konspirační rovina románu. Boris Hokr u ní vyzdvihuje, že ji Stančík dokáže zesměšnit.

Politická nekorektnost díla je v recenzích taktéž párkrát zmíněna, kritici si ale nejsou jistí, zda se jedná jen o stylizaci autora či tyto názory se svou knihou sdílí. Podle Zizlera si sice Stančík utahuje ze současných liberálních hodnot a nastavuje hru s mystifikacemi, ale „přes deklarovanou averzi k apoštolům pokroku se autor ukazuje být jejich docela příčinnivým žákem“³²⁴. Ivan Adamovič to pak interpretuje tak, že by čtenář román měl brát jako stylizaci do dané doby, i když daná éra je podle něj viditelně Stančíkovi blízká.

5.2.3.4 Hédonistické aspekty díla

Už samotná anotace a její označení knihy za gastronomicko-pornografický thriller hraje na prominentní hédonistické aspekty díla, kterých si široce všímají i recenzenti. Podle Borise Hokra nemá dokonce Stančík v tomto ohledu v současné české literatuře konkurenci. Durman si, jak uvádí, naplno užívá požitkářství všeho druhu, „že by mu celý

---

³²⁰ HOKR, Boris. RECENZE Petr Stančík profackoval hých českou literaturu. In: *Aktuálně.cz* [online]. 28. 2. 2014 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-petr-stancik-profackoval-hoch-ceskou-literaturu/r~6fd4b008a00511e39c2e002590604f2e/>

³²¹ PEŇÁS, Jiří. Maso z dobře naklepané mumie. *Lidové noviny*. 2014, 27(174), 8

³²² NEZBEDA, Ondřej. Případ dekadentního detektiva. In: *Respekt* [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/10/pripad-dekadentniho-detektiva>

³²³ ZIZLER, Jiří. Odstředivka fantazie. *Host*. 2014, 30(5), 88.

³²⁴ Tamtéž.

Hobitín mohl závidět³²⁵. Jiří Zizler román označuje za oslavu „hédonismu a nezávaznosti jako přístupu k literatuře“³²⁶.

Podle Ivana Adamoviče v románu tyto části „vlastně žádnou zvláštní roli nehrají.“³²⁷ Sám v tom vidí autorův záměr hrát na veškeré čtenářovy smysly. Souhlasí s ním i Vít Schmarc, který uvádí, že by se z literárního hlediska daly tyto scény považovat za redundantní. Jsou ale podle něj zároveň tím, co chrání dílo před označením za pokleslou literaturu a jsou natolik rafinované, že si je čtenář bude žádat znovu a znovu. Celkově knihu označuje za „výpravnou orgii sladkého eskapismu“³²⁸ a „zhýralý portál do světa, který zanikl dávno před tím, než vůbec vznikl“³²⁹. Podobně jako Zizler považuje za definující rys díla opojení smyslů. Jiří Peňás k tomu dodává, že tyto aspekty jsou líčeny s velkou chutí a precizně a podle Pavla Janouška prostupují dílo ve všech jeho rovinách.

Ondřej Nezbeda píše, že tyto aspekty zpomalují vyprávění, k čemuž se kriticky vyjadřuje Marek Lollok, podle kterého některé hédonistické aspekty díla „akční pronásledování poněkud retardují“³³⁰. Pomalého tempa vyprávění si všímá i Michal Šanda. Naopak podle Ivana Adamoviče je tempo rychlejší až akční v porovnání s tradiční rychlostí vyprávění románů odehrávajících se v této době.

5.2.3.5 Jazyková rovina díla

Petr Stančík je známý svým hravým a barvitým jazykem a není divu, že si jeho jazykových her všímají i recenzenti. Podle Pavla Janouška dokonce Stančíkův jazyk překračuje „obvyklý standard českého prozaického publikování“³³¹ a přináší přímo „orgie obraznosti“³³². Právě díky jazyku podle něj román funguje.

Boris Hokr vyzvedává Stančíkovy barvitě popisy a přirovnání i hravost jakou v jednotlivých scénách projevuje. Ondřej Nezbeda jazyk popisuje jako „nápaditý

---

³²⁵ HOKR, Boris. RECENZE Petr Stančík profackoval hých českou literaturu. In: *Aktuálně.cz* [online]. 28. 2. 2014 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-petr-stancik-profackoval-hoch-ceskou-literaturu/r~6fd4b008a00511e39c2e002590604f2e/>

³²⁶ ZIZLER, Jiří. Odstředivka fantazie. *Host*. 2014, **30**(5), 88.

³²⁷ ADAMOVIČ, Ivan. Recenze: Stančík uvařil morbidní románovou hostinu a mění Prahu v kabinet kuriozit. In: *Hospodářské noviny* [online]. 4. 7. 2014 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://art.hn.cz/c1-62436000-stancik-roman-praha>

³²⁸ SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace. *A2*. 2014, **10**(15), 3.

³²⁹ Tamtéž.

³³⁰ LOLLOK, Marek. Mlýn na žánry. In: *iLiteratura.cz* [online]. 22. 4. 2014 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/33073-stancik-petr-mlyn-na-mumie>

³³¹ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Mlýn na mumie, Druhé město, Brno 2014. *Tvar*. 2015, **25**(9), 2

³³² Tamtéž.

a poetický.³³³ Podle Michala Šandy inklinuje až k poezii, k tomu ho vyzdvihuje jako hlavní důvod, proč se kniha nedá zařadit mezi pokleslou literaturu.

Marek Lollok oceňuje lehkost Stančikova stylu vyprávění, které si drží originalitu i humornost i při opakování stále podobných scén. Jazyk vyprávění taktéž vypichuje i Vít Schmarc, který vyzvedává užívání ironie a Stančikovu schopnost věci dovést do absurdity. Vše je v knize podle něj smícháno „s důmyslnou nepředvídavostí“³³⁴ a nic se nedá brát kompletně vážně. Kateřina Piorecká uvádí, že v díle „čeština čerpá z těch nejlepších archivních ročníků“³³⁵.

5.2.3.6 Zábavnost a přístupnost díla

Ve vztahu k dílu je často zmiňována jeho zábavnost, což je recenzenty dáváno do souvislosti s kritickým stereotypem, kdy jsou vážná díla často považována za hodnotnější. Boris Hokr si myslí, že Stančikova zábavnost české literatury prospívá, zároveň vyzvedává fakt, že kniha dokáže i přes zábavnost dobře zobrazit pocit zmaru s příchodem strojů a trauma české politiky v době rakousko-uherského vyrovnání.

Podle Ondřeje Nezbedy je román nejpritažlivější právě svým humorem, nekorektností a vynalézavostí, což potvrzuje i Marek Lollok, který v románu vidí snahu „pobavit a rozesmát“³³⁶. Ta ale dílu na kvalitě podle něj neubírá. Souhlasí s nimi i Vít Schmarc, který zábavnost považuje za jeho nejlepší stránku. Jiří Peňás píše, že z knihy vyzařuje Stančikova chuť vyprávět a taková „rozkoš z fabulace“³³⁷ kterou už dlouho v české literatuře necítil. Celkově dílo označuje za „velkou a chytrou legraci“³³⁸.

Právě díky humoru je podle Pavla Janouška kniha přístupná i širšímu publiku, i když plně si ho podle něj vychutnají spíše ti, kteří „už ledacos četli a viděli“³³⁹. Důležitá je právě prožívaná radost, kterou má Stančík z jeho tvorby a vyprávění, a která se přenáší i na čtenáře.

---

³³³ NEZBEDA, Ondřej. Případ dekadentního detektiva. In: *Respekt* [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/10/pripad-dekadentniho-detektiva>

³³⁴ SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace. *A2*. 2014, **10**(15), 3.

³³⁵ PIORECKÁ, Kateřina. V rytmu steampunku. *Tvar*. 2014, **24**(17), 3

³³⁶ LOLLOK, Marek. Mlín na žánry. In: *iLiteratura.cz* [online]. 22. 4. 2014 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/33073-stancik-petr-mlyn-na-mumie>

³³⁷ PEŇÁS, Jiří. Maso z dobře naklepané mumie. *Lidové noviny*. 2014, **27**(174), 8

³³⁸ Tamtéž.

³³⁹ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Mlín na mumie, Druhé město, Brno 2014. *Tvar*. 2015, **25**(9), 2

5.2.3.7 Kdo je hlavní postava?

Hlavní postava je na stránkách nakladatelství definována jako „sympatický prasák“³⁴⁰, který hodně času věnuje „ženským vnadám, dobré krmí či zrzavému moku“.³⁴¹ S tímto označením se ztotožnil i Boris Hokr ve své recenzi pro *Aktuálně.cz*, kde toto označení cituje, a který v Durmanově popisu klade důraz na jeho hédonistické chování. Stejný důraz klade i Marek Lollok, který si všímá toho, že tyto scény nemají za úkol detektiva polidštit, ale slouží k motivování hrdiny k dalšímu vyšetřování. Jiří Zizler ho definuje jako člověka, ve kterém se spojuje „neohroženost, národní uvědomělost, zdravý konzervatismus a nezřízené požitkářství gastronomické a sexuální.“³⁴² Ivan Adamovič ho považuje za „šťavnatého,“³⁴³ inteligentního a neohroženého člověka plného neřestí. Právě jeho hédonistický aspekt Adamovič oceňuje. Ondřej Nezbeda ho pak rovnou označuje za „dekadentního“³⁴⁴. Podle Víta Schmarce už není Durman bez svých neřestí nic, jen „chodící žaludek a penis,“³⁴⁵ čímž poukazuje na určitou komisařovu osobnostní prázdnotu.

Na trochu jiný aspekt postavy se soustředí Jiří Peňás, který Durmana považuje za „Čecha a neohroženého chlapíka“³⁴⁶. Ačkoliv si také všímá jeho hédonistického aspektu, nejprve k němu zmiňuje jeho odhodlání pro jakékoliv dobrodružství. Pavel Janoušek si pak všímá komisařova jména, které „naznačuje, že realita se bude ve vyprávění nenápadně proplétat se snovými halucinačními vizemi“³⁴⁷.

Charakterově je hlavní hrdina nejčastěji porovnáván s postavami z filmu *Adéla ještě nevečeřela*. *Mladá fronta DNES* ho přirovnává k Nicku Carterovi (společně s Casanovou). Pro *Hospodářské noviny* je kombinací Cartera a komisaře Ledviny. Kateřina Piorecká pro *Tvar* ho označuje za Ledvinu a jeho alter ego Egona Altera za Cartera. Dále je zde dvakrát ve vztahu k němu zmíněn James Bond (*Respekt*, *Host*), a to v přirovnání k detektivovým akčním scénám. Zmíněna je ohledně jisté podobnosti i hlavní postava románu *Pražský*

---

³⁴⁰ TROJAK, Bogdan. Mlým na mumie (nové vydání). In: *Druhé město* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/kniha/mlyn-na-mumie-nove-vydani>

³⁴¹ Tamtéž.

³⁴² ZIZLER, Jiří. Odstředivka fantazie. *Host*. 2014, **30**(5), 88.

³⁴³ ADAMOVIČ, Ivan. Recenze: Stančík uvařil morbidní románovou hostinu a mění Prahu v kabinet kuriozit. In: *Hospodářské noviny* [online]. 4. 7. 2014 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://art.hn.cz/c1-62436000-stancik-roman-praha>

³⁴⁴ NEZBEDA, Ondřej. Případ dekadentního detektiva. In: *Respekt* [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/10/pripad-dekadentniho-detektiva>

³⁴⁵ SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace. *A2*. 2014, **10**(15), 3.

³⁴⁶ PEŇÁS, Jiří. Maso z dobře naklepané mumie. *Lidové noviny*. 2014, **27**(174), 8

³⁴⁷ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Mlým na mumie, *Druhé město*, Brno 2014. *Tvar*. 2015, **25**(9), 2

hřbitov od Umberta Eca.

Marek Lollok pro web *iLiteratura.cz* pak uvádí, že Durmanovým předobrazem, co se chcete týče, byl Leopold von Sacher-Masoch. Ten ale v knize je samostatnou postavou a nepodařilo se mi dohledat, že by Stančík někde uvedl tuto postavu jako komisařovu inspiraci. Navíc Durman k sado-masochismu v knize vysloveně neinklinuje.

5.2.3.8 Přirovnání k dalším uměleckým dílům

Přirovnání k dalším uměleckým dílům je jev, který se v recenzích poměrně často objevuje a nechybí ani u *Mlýnu na mumie*. Vzhledem k intertextualitě díla a velkému množství žánrů a motivů není překvapivý vysoký počet zmíněných „literárních příbuzných“.

Nejčastěji skloňovaným jménem je v tomto ohledu autor Miloš Urban. Jiří Zizler nalézá podobnost v intertextualitě jejich tvorby, i když podle něj Stančík postrádá některé Urbanovy kvality. Ivan Adamovič podobnost zmiňuje v prvcích jako „křivolaké uličky, zohavené mrtvoly, charismatický pátrač, magická Praha, tajná společnost ovládající chod dějin,³⁴⁸ Stančík je ale podle něj „podstatně dekadentnější.“³⁴⁹ Vít Schmarc zde zmiňuje Urbanův román *Lord Mord* (ten uvádí i Kateřina Piorecká), rozdíl zde ale vidí v přístupu k fikčním světům. Zatímco Stančík ho má jako „panoptikální hračkárství“³⁵⁰, Urban ho má „jako fetiš protagonisty pohrouženého do vážné autostylizace“³⁵¹.

Často je také zmíněn spisovatel Umberto Eco. Sám Stančík uvedl, že se jeho tvorba právě jeho díly inspirovala.³⁵² Boris Hokr román přirovnává k *Pražskému hřbitovu* (díky podobnosti s postavou Egona Altera a konspiračnímu motivu), *Mlým na mumie* je ale podle něj odvážnější. Stejně dílo zmiňuje i Vít Schmarc, který podobnosti vidí v lásce k labužnictví obou autorů. Jiří Peňás pak uvádí dílo *Jméno růže*.

Zmíněn je také několikrát Dan Brown, a to především v souvislosti s konspiračním motivem knihy. Je zajímavé, že zatímco někteří ho uvádí jako „literárního příbuzného“ (*Aktuálně.cz*, *Host*), Kateřina Piorecká si myslí, že ho Stančík přímo paroduje.

Dále je z literární tvorby uveden komiks *Z pekla* a autoři E. T. A. Hoffmann, Thomas

---

³⁴⁸ ADAMOVIČ, Ivan. Recenze: Stančík uvařil morbidní románovou hostinu a mění Prahu v kabinet kuriozit. In: *Hospodářské noviny* [online]. 4. 7. 2014 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://art.hn.cz/c1-62436000-stancik-roman-praha>

³⁴⁹ Tamtéž.

³⁵⁰ SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace. *A2*. 2014, **10**(15), 3.

³⁵¹ Tamtéž.

³⁵² Viz příloha č. 1, Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

de Quincey, Hanns Heinz Ewers, Howard Phillips Lovecraft, Michal Ajvaz, Boris Akunin, Pavel Řezníček, Jiří Kratochvíl, Stanislav Komárek, Jan Křesadlo, Jules Verne, Vladislav Vančura a Divadlo Jára Cimrmana. Poněkud netradiční přirovnání je pak ke kuchařce Magdaleny Dobromily Rettigové v souvislosti s gurmánskými scénami.

Kromě přirovnávání k literárním dílům se zde ale hojně objevuje porovnání i s těmi audiovizuálními. Boris Hokr kriminální linku přirovnává k seriálu *Ripper Street*, Ivan Adamovič k *Twin Peaks*. Velký prostor zde dostává film *Adéla ještě nevečeřela*, který je především citován kvůli podobným postavám.

5.3 Román *Andělí vejce* a jeho mediální reflexe

Andělí vejce vydal Petr Stančík v roce 2016 v nakladatelství *Druhé město*. Román vypráví životní příběh Augustina Hnáta v kulisách velkých dějin první poloviny 20. století. Hlavní hrdina je zde zobrazen jako hybatel historie mluvící s duchy, jako vynálezce a stratég. Knihu označuje Pavel Janoušek za vesnický román.³⁵³

Na *Andělí vejce* vyšlo ve sledovaných periodikách celkem deset literárně-kritických textů, včetně jedné kritické diskuse, a to v médiích *iLiteratura.cz*, *Právo*, *Tvar*, *Respekt*, *Reflex*, *Týdeník Rozhlas*, *Host* (zde vyšla recenze a společně s ní navazující kritická diskuse), *Lidové noviny* a *A2*.

5.3.1 Kulturní a literární periodika a weby

Pro časopis *Tvar* napsal recenzi Pavel Janoušek, který knihu, stejně jako *Mlýn na mumie*, reflektoval v rubrice *969 slov o próze*. Janoušek hned na úvod uvádí, že ačkoliv Stančíkova díla čte „vždy s chutí“,³⁵⁴ protože se jedná o kvalitního autora se skvělými nápady i vytříbeným jazykem, a navíc ho jeho „postmoderní hry s vyprávěním a vyprávěným prostě baví“,³⁵⁵ byl z románu zklamaný, neboť „autor tentokrát svým textem slibuje více, než splní“³⁵⁶. Hned zpočátku je tedy jasné, že recenze bude laděna spíše kriticky.

V ději si všímá dvou časových rovin. K retrospektivní uvádí, že vychází ze „žánru biografického či vývojového románu vesnického typu.“³⁵⁷ První a „pomalejší“³⁵⁸ polovinu

³⁵³ STANČÍK, Petr. *Andělí vejce*. Brno: Druhé město, 2016. s. 1

³⁵⁴ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: *Andělí vejce*, Druhé město, Brno 2016. *Tvar*. 2016, 26(19), 2

³⁵⁵ Tamtéž.

³⁵⁶ Tamtéž.

³⁵⁷ Tamtéž.

³⁵⁸ Tamtéž.

děje pak označuje za tu zajímavější, protože z ní „ještě cítil zaujetí pro žánr vesnického románu a chuť si s ním pohrávat“³⁵⁹. Druhá polovina už Janouškovi připadá, jako by autora přestala bavit, „a proto sází jen na atraktivitu tématu a rychle to žene ke konci“³⁶⁰. Ačkoliv spisovatel vrství jedno ozvláštňení na druhé, rytmus knihy podle Janouška „značně zrychluje a nad živým vyprávěním vítězí mechanická aplikace nastavované metody“³⁶¹.

Samotná pointa recenzenta podle jeho slov „zcela zklamala“³⁶². Vadí mu na ní, že si „autor vyfabuloval efektní vraždu nevinného člověka, aniž by si připustil její existenciální rozměr“³⁶³. Stančík podle něj vyhocený motiv nezobrazuje jako morální problém a pouze si s ním lehkovážně pohrává.

Všímá si snahy autora imitovat psaní příběhů a osudů, tak jak se dříve psaly či mohly psát hrdinské romány. Tento realismus je podle něj doplněn postmoderní nadsázkou, fantazií a literární hrou, čímž Stančík dílo posouvá až k parodii, „v níž nejde o věrohodnost, ale o zajímavý posun, o umocnění a ozvláštňení, jenž má vědoucího čtenáře zaujmout a pobavit“³⁶⁴. K tomu zmiňuje míchání historické reality a fikce s prvky nadpřirozena. Stančík podle něj překračuje hranice „tradiční narativní konvence a postupů“³⁶⁵, čímž dává „smysl nesmyslu.“³⁶⁶ V díle se tedy objevuje velká míra ozvláštňujících motivů a fabulace, kterou „Stančík vzdoruje nudě konvenčních podob reality“³⁶⁷.

Podle Janouška se Stančík v knize nesnaží o „hlubokozpytnou analýzu či dokonce o sdělení existenciálního rozměru,“³⁶⁸ ale primárně má dílo „inteligentně bavit“³⁶⁹. Opět se zde tedy, stejně jako u *Mlýnu na mumie*, objevuje poznámka, že Stančík usiluje především o zábavnost svých děl a o pobavení publika. Janoušek ovšem konstatuje, že ačkoliv Stančík věří, že to, co pobaví jeho, musí pobavit i jiné, není to zdaleka tak samozřejmé. Jeho ozvláštňení zde často vyvolávají pocit určité automatizace. K tomu ještě recenzent dodává: „Ozvláštňení produkovaná jak na běžícím páse totiž ztrácejí originalitu, přestávají

---

³⁵⁹ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Andělí vejce, Druhé město, Brno 2016. *Tvar*. 2016, 26(19), 2

³⁶⁰ Tamtéž.

³⁶¹ Tamtéž.

³⁶² Tamtéž.

³⁶³ Tamtéž.

³⁶⁴ Tamtéž.

³⁶⁵ Tamtéž.

³⁶⁶ Tamtéž.

³⁶⁷ Tamtéž.

³⁶⁸ Tamtéž.

³⁶⁹ Tamtéž.

být jiná a zvláštní“³⁷⁰. Román podle něj totiž potřebuje ještě něco navíc, „jakési hlubší autorské zaujetí, které způsobí, že se výsledné dílo stane událostí,“³⁷¹ které sice *Mlýn na mumie* měl, ale *Andělí vejce* nemá. To podle něj „vznívá spíše jako povinné školní cvičení, které poctivě opakuje naučené postupy, aniž by k nim cokoli přidávalo. Nic tomu sice nechybí, ale ničím to také nepřechází.“³⁷² Na knihu tak podle Janouška po přečtení velmi rychle zapomenete.

Pro *Týdeník Rozhlas* napsal recenzi literární kritik Radim Kopáč. Při čtení *Andělího vejce* čtenář podle recenzenta nemyslí „na nic jiného, než co si o tom má vlastně myslet“,³⁷³ protože dílo podle něj není typické či dějové, ale „rozlévá se do nekonečna vedlejších motivů“³⁷⁴. Ty se ale postupně podle něj „úhledně složí v hlavní téma,“³⁷⁵ za což považuje právě ono andělí vejce z názvu, tedy hlavu Augustina Hnáta, která přichází se stále novými a novými nápady. Autorský text je totiž podle Kopáče nejsilnější, pokud „chytne čtenáře proti jeho rozumu, proti jeho vůli. Když mu během četby uniká mezi prsty, když žije svým vlastním životem. Když přinutí čtenářovu hlavu, aby se načas stala titulním vejcem.“³⁷⁶

Kniha by podle recenzenta mohla být brána jako vesnický (odůvodněno volbou statku jako dějového středobodu), vývojový (kniha sleduje Hnátův život), mystický (Hnát vynalézá nekonečnítka) či humoristický (humorná jazyková rovina díla) román. Především se ale podle něj jedná „o prózu, která si chce hrát, o román postmoderního střihu“³⁷⁷.

Strukturu vyprávění Kopáč považuje za „rafinovanou“³⁷⁸. Vyzvedává zvolenou formu dvou dějových linií. Román podle něj „nezná hranice, a přece drží tvar – a má co říct“³⁷⁹.

Postavu Hnáta zde přirovnává k Cimrmanovi, i když ten je oproti Stančíkově postavě „trochu přízemnější, lidově zábavný.“³⁸⁰ Hnátovi jde podle Kopáče o „vyšší věci: vynalézá, básní, kontaktuje záhrobí, miluje, ale i válčí a zabíjí“³⁸¹ a to s intenzivní chutí a nádechem bizarnosti a tajemství. V souvislosti s tím dochází k přirovnání ke spisovateli

---

³⁷⁰ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: *Andělí vejce*, Druhé město, Brno 2016. *Tvar*. 2016, **26**(19), 2

³⁷¹ Tamtéž.

³⁷² Tamtéž.

³⁷³ KOPÁČ, Radim. *Vejce si chce hrát*. *Týdeník Rozhlas*. 2016, **26**(45), 18.

³⁷⁴ Tamtéž.

³⁷⁵ Tamtéž.

³⁷⁶ Tamtéž.

³⁷⁷ Tamtéž.

³⁷⁸ Tamtéž.

³⁷⁹ Tamtéž.

³⁸⁰ Tamtéž.

³⁸¹ Tamtéž.

François Rabelaisovi, Alexeji Nikolajeviči Tolstému (přesněji k jeho dílu *Dobrodružství Něvzorova*) a Hansi Jakobu Christoffelovi von Grimmelshausenovi (*Dobrodružný Simplicius Simplicissimus*).

Časopis *Host* k dílu vydal hned dva literárně-kritické texty – literární kritiku a na ni navázanou kritickou diskusi. Oba články vyšly ve stejném čísle měsíčníku.

Samostatnou kritiku napsal Petr Hrtánek. Stančík je podle něj autor, který svá díla zakládá „hlavně na košaté imaginaci a zároveň rafinovanosti, s níž jsou míchány autentické realie a historická fakta se smyšlenkou, nadsázkou, absurditou, s motivy fantaskními, mystickými i nadpřirozenými,³⁸² kde všechny tyto prvky nemusí být pro čtenáře snadné rozlišit. Román podle něj obsahuje „skrytější (a nejspíš někdy také falešné) intertextové narážky, odkazy, citace a parafráze“³⁸³.

Dílo se podle něj vymyká z řady próz, protože tradičně tyto knihy „poněkud stereotypně naplňují syžet konfliktu mezi takzvanými malými a velkými dějinami.“³⁸⁴ Zatímco v těchto prózách je jedinec zobrazován jako bezmocná oběť, Augustin Hnát zde podle něj hledá možnosti, jak se s osudem vypořádat i ve zdánlivě bezvýchodných situacích.

Všímá si opětovného prolínání žánrů, v *Andělím vejci* se podle něj míchají „historická i vesnická próza, pikareskní román, kronika, legenda, podobenství, apokryfy, duchařské historky, toponymické pověsti, pohádky, morytáty, ezoterické spisy, básnické pastiše, eposy“³⁸⁵. Dílo sice využívá „mnohokrát použitý postmoderní recept“,³⁸⁶ ale ve Stančíkově podání podle něj „nepůsobí provařeně“³⁸⁷.

Hlavní dějovou linku podle Hrtánka Stančík „podává „legendotvorným“ způsobem“³⁸⁸. Zmiňuje její rozdělení do dvou časových linií. Tu z druhé světové války označuje za „baladickou“³⁸⁹. Román pak považuje za „panoptikum s plejádou rázovitých, pitvorných a obludných figurek“³⁹⁰. Vypichuje motivy opakování, zrcadlení a zmnožování, i když kriticky podotýká, že „frekvence motivu protilehlých zrcadel přitom působí možná až příliš

---

³⁸² HRTÁNEK, Petr. Téměř legenda o neohroženém oráči. *Host*. 2016, 32(10), 66.

³⁸³ Tamtéž.

³⁸⁴ Tamtéž.

³⁸⁵ Tamtéž.

³⁸⁶ Tamtéž.

³⁸⁷ Tamtéž.

³⁸⁸ Tamtéž.

³⁸⁹ Tamtéž.

³⁹⁰ Tamtéž.

návodně³⁹¹. Dílo podle něj drží pohromadě jako celek, a to i přes široké prolínání faktografie, nápadité fabulace, konspiračních mystifikací a tragických momentů s humornými. Román tak podle něj nepřipomíná „dort pejska a kočičky, nýbrž promyšleně tažený vývar“³⁹².

Po jazykové stránce díla vyzvedává slovní komiku plnou dvojsmyslů a ironických přirovnání společně s „protichůdností perspektiv, již se kouzlo líčeného okamžiku vzápětí ruší“³⁹³.

Dochází i na komentář k nekorektnosti díla. Podle recenzenta je „evidentní, že komu a k čemu chová Stančíkův text náklonnost“³⁹⁴. Román podle něj není pouze „nostalgické fňukání po starých dobrých časech“³⁹⁵ či „prvoplánová idyla vesnické pracovitosti a tradic“³⁹⁶ zároveň ale poznamenává, že lidé s liberálními hodnotami budou některé pasáže románu „zkouševat velmi těžko“³⁹⁷ protože Stančík je provokativní a „názorově nonkonformní“³⁹⁸ a v některých ohledech až netolerantní (v souvislosti s tím zmiňuje „proroctví“ vesnického blázna). Hrtánkovi je však sympatické, že se podle něj Stančík neuchyluje k alibismu.

Jako možnou výtku zmiňuje Hrtánek některé výroky, které podle něj „působí didakticky“³⁹⁹ a některé nelogičnosti („není například moc pravděpodobné, že by hrdina, jenž svým vojáckým okem dokáže přesně identifikovat německou výzbroj, nevěděl, co je to pancéřová pěst“⁴⁰⁰), zároveň k tomu ale dodává, že to celkový dojem nekazí.

Hlavního hrdinu označuje „za činorodého hospodáře, ale též svérázného vynálezce a příležitostného alchymistu“⁴⁰¹ který je obdařen „fištrónem, zvědavostí, nutkavou touhou přijít věcem na kloub a jako bonus získává několik parapsychologických dispozic (rozmlouvá s mrtvými, nahlíží do budoucnosti)“⁴⁰². Jeho cílem je pak podle Hrtánka jednoduše přežít, ale takovým způsobem, že se z těžkých věcí, které mu osud nachystal,

---

³⁹¹ HRTÁNEK, Petr. Téměř legenda o neohroženém oráči. *Host*. 2016, 32(10), 66.

³⁹² Tamtéž.

³⁹³ Tamtéž.

³⁹⁴ Tamtéž.

³⁹⁵ Tamtéž.

³⁹⁶ Tamtéž.

³⁹⁷ Tamtéž.

³⁹⁸ Tamtéž.

³⁹⁹ Tamtéž.

⁴⁰⁰ Tamtéž.

⁴⁰¹ Tamtéž.

⁴⁰² Tamtéž.

buď poučí anebo jim vyjde naproti. Dále vyzdvihuje, že Hnátovu „výjimečnou individualitu“⁴⁰³ nebere Stančík úplně vážně. Právě díky ní také hlavního hrdinu přirovnává k Forrestu Gumpovi či Járovi Cimrmanovi. Dílo pak podle něj „připomíná některé „vesnické“ romány Jana Křesadla“⁴⁰⁴.

Na recenzi ve stejném čísle *Hostu* navázala kritická diskuse, které se účastnil Boris Hokr (autor recenze *Mlýnu na mumie* pro *Aktuálně.cz*), Marek Lollok (autor recenze *Mlýnu na mumie* pro *iLiteratura.cz*), Eva Klíčová (autorka recenze *Anděliho vejce* pro *Respekt*) a samotný autor literárně-kritického textu v *Hostu* Petr Hrtánek.

Diskuse dílo žánrově řadí do postmoderny, a řeší problematiku s jejím interpretováním, protože „postmoderna nic sdělovat nechce, nanejvýš naznačovat“⁴⁰⁵. Podle Lolloka se jedná o pokus o historický román. Hokr k tomuto označení uvádí, že tento žánr slouží Stančíkovi pouze jako nástroj, který má v sobě také prvky vesnických románů. Zároveň Stančíka označuje za „mytologického autora“⁴⁰⁶. Venkovský mýtus je však v knize podle Klíčové „až přepálený“⁴⁰⁷ a má blízko ke grotesce a také podle ní dochází až k jeho demytizaci. Tvorba mýtů se jí pak „jeví dost rozporuplně“⁴⁰⁸. Oproti tomu Hokr považuje venkovský prvek za zdroj, kolem kterého mýty Stančík vytváří. Ty mu pak slouží jako průvodci světem. Stančík tak podle něj zkouší, „co všechno se může stát základem mýtu“⁴⁰⁹. Podle Lolloka dojmu mýtotvorby vděčí Stančík svému performativnímu stylu podání, plném sebevědomí postmoderního vypravěče: „Stančík zkrátka suverénně tvoří svébytný fikční svět a nemluví o tom, že ho tvoří a jak“⁴¹⁰. Je zde také zmíněna radost, která je podle Hokra z díla cítit.

Hokr dílu vytýká, že spoustu nápadů Stančík pouze načne, ale vzápětí je opustí, čímž se dílo podle něj liší od *Mlýnu na mumie*. Tyto motivy jsou promrhány pouze jako zábavné mrknutí, ale jinak naprosto zbytečné, bez jakéhokoliv dopadu na dějovou linku. Finální zápletka k tomu „působí jako králík z klobouku, který pak ani nedostane jednu

---

⁴⁰³ HRTÁNEK, Petr. Téměř legenda o neohroženém oráči. *Host*. 2016, 32(10), 66.

⁴⁰⁴ Tamtéž.

⁴⁰⁵ HOKR, Boris, HRTÁNEK, Petr, KLÍČOVÁ, Eva a MAREK LOLLOK. Satančí vejce postmoderny. *Host*. 2016, 32(10), 68-71

⁴⁰⁶ Tamtéž.

⁴⁰⁷ Tamtéž.

⁴⁰⁸ Tamtéž.

⁴⁰⁹ Tamtéž.

⁴¹⁰ Tamtéž.

babičkovskou za ušiska, aby zatřepal nožkama,⁴¹¹ protože Hnátovo chování v závěru není podle něj nijak odůvodněno. Stančíka sice označuje za „moderního mága,⁴¹² ale zároveň uvádí, že se spisovatel „občas do fabulací zamotá. Jeho četba je někdy jako jízda na kole z kopce, občas to dole vyberete, občas plivete zuby“⁴¹³. K tomu však dodává, že i přesto dílo podle něj stojí i za opakované přečtení. Hrtánek k tomuto tvrzení podotýká, že „oněch míst, kde to lze čtenářsky „těžko vybrat“, zase tolik není“⁴¹⁴. Závěr vytyká i Lollok, protože finální čin podle něj „může působit nemotivovaně“⁴¹⁵.

Klíčová na díle kritizuje, že se Stančík snaží moralizovat. Snaha nekorektně popsat věci kolem sebe tady podle ní na rozdíl od *Mlýnu na mumie* nefunguje. S tím souhlasí Hokr, který problém vidí v tom, že Stančík „je nejsilnější coby nespoutaný živel, jenže když zpomalí a chce něco angažovaně vysvětlit, ztrácí své kouzlo“⁴¹⁶. Jak dodává: „Stančík je výborný vypravěč, ale už o dost horší kazatel“⁴¹⁷. Lollok naopak Stančíkovu snahu „jít někam dál“⁴¹⁸ oceňuje, protože se díky ní soustřeďuje na hlavní postavu, i když, jak dodává, „autorovi i ve Vejci leccos ujede“⁴¹⁹.

Lollok si všímá dvou prolínajících se časových rovin. Ta životopisná dává podle něj Stančíkovi možnost se tematicky i stylově rozmáchnout, ta druhá je pak „místy až překvapivě kontemplativní“⁴²⁰. Klíčová obě linky kritizuje, protože působí „jako by patřily každá jiné knize“⁴²¹. Také Hokr uvádí, že mezi Hnáty obou časových rovin je „propast“,⁴²² což odůvodňuje tím, že Stančík postavu udělal větší, „než je dáno jedné postavě unést“,⁴²³ čemuž ale oponuje Petr Hrtánek, podle kterého se hlavní hrdina nerozpadá, protože jeho jednání na konci je odůvodněno strachem o jeho poslední nejbližší. K tomu dodává, že Hnát je „silný, akceschopný člověk“,⁴²⁴ v němž Stančík prezentuje „především mýtus

---

⁴¹¹ HOKR, Boris, HRTÁNEK, Petr, KLÍČOVÁ, Eva a Marek LOLLOK. Satančí vejce postmoderny. *Host*. 2016, **32**(10), 68-71

⁴¹² Tamtéž.

⁴¹³ Tamtéž.

⁴¹⁴ Tamtéž.

⁴¹⁵ Tamtéž.

⁴¹⁶ Tamtéž.

⁴¹⁷ Tamtéž.

⁴¹⁸ Tamtéž.

⁴¹⁹ Tamtéž.

⁴²⁰ Tamtéž.

⁴²¹ Tamtéž.

⁴²² Tamtéž.

⁴²³ Tamtéž.

⁴²⁴ Tamtéž.

výrazné individuality, i když je tento mýtus zároveň ironizován.⁴²⁵ S tím Hokr souhlasí. Lollok poznamenává, že u hlavního hrdiny se při čtení objevuje velmi zajímavá otázka, a to, zda se dá považovat za kladnou postavu. Právě to ho na něm přitahuje.

Lollok v diskusi vyzvedává Hrtánkovu recenzi díky přesnému pojmenování Stančikových inspirací. Souhlasí s jejím přirovnáním hlavního hrdiny k Forrestu Gumpovi a Cimrmanům. Hokr zmiňuje, že Stančikův přístup k venkovu je podobný Janu Čepovi, protože mu taktéž dodává „jeho mýtotvornou sílu“⁴²⁶.

Pro web *iLiteratura.cz* recenzi napsala Eliška Prokopová. Ta dílo považuje za natolik čtivé, „že četba nejde zastavit“⁴²⁷ a označuje ho za „jakousi rodovou kroniku mužství“⁴²⁸. Žánrově román považuje za vesnickou kroniku, která postupně přechází v městský román, válečný deník a memoáry.

Ačkoliv si Stančik hraje s realitou, nikdy podle Prokopové „nepřetáhne“⁴²⁹. Děj je podle ní „uvěřitelně neuvěřitelný“⁴³⁰ a „přináší svědectví o venkovské ukrutnosti i krásných rituálech žní“⁴³¹. Považuje ho také za „mozaiku epizodických příběhů“⁴³². Mísí se zde podle ní „něžný humor a drastické lidské osudy“⁴³³. Vyzvedává Stančikovu vynalézavost při vykreslování smrti.

První třetina je podle ní nejvtipnější a nejčtivější částí, s příchodem Hnáta do Prahy pak ale nastupuje nejslabší pasáž knihy, k níž uvádí, „že kulturní mystifikaci Stančik ještě nemá v malíku. Se svými literárními dovednostmi by si mohl pro posměch zvolit těžšího soupeře než uzoufané pražské dekadenty. Ani hru se jmény tak vděčnými k legráckám nedovedl k obvyklé dokonalosti (přejmenovat Arnošta Procházku na Výleta opravdu není vrcholem invence).“⁴³⁴ Humornost se ale podle ní vrací s léty vojny a vydrží až dokonce. Závěrečná pointa je podle recenzentky pouhým „přirozeným vyústěním vývoje, nic

---

⁴²⁵ HOKR, Boris, HRTÁNEK, Petr, KLÍČOVÁ, Eva a Marek LOLLOK. Satančí vejce postmoderny. *Host*. 2016, **32**(10), 68-71

⁴²⁶ Tamtéž.

⁴²⁷ PROKOPOVÁ, Eliška. Všecko se pořád opakuje, a lidé se z toho nepoučí. In: *iLiteratura.cz* [online]. 4. 1. 2017 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/37611-stancik-petr-andeli-vejce>

⁴²⁸ Tamtéž.

⁴²⁹ Tamtéž.

⁴³⁰ Tamtéž.

⁴³¹ Tamtéž.

⁴³² Tamtéž.

⁴³³ Tamtéž.

⁴³⁴ Tamtéž.

nenarušuje, nepřináší a neosvětluje,⁴³⁵ takže může některé čtenáře zklamat. Celkově děj označuje za ne příliš nápaditý. Příběh však podle ní není na knize to nejdůležitější, tím je podle ní intertextovost díla a množství zařazených detailů („jazykové hříčky, lidová filozofie, eschatologické úvahy, kulturní narážky, sondy do dětské duše, řešení velkých otázek historie, nebo účinná střelba do vlastních řad“⁴³⁶). Každý si podle ní „v knize najde své“⁴³⁷.

Po jazykové stránce si všímá, že román je napsán sebevědomě a je „plný letmých slovních hříček“⁴³⁸. Augustina Hnáta pak označuje za „esoterického hrdinu selského rozumu“⁴³⁹.

Prokopová se jako jediná recenzentka vyjadřuje i ke grafické stránce knihy vytvořené Jiřím Stachem. Obálku označuje za „minimalistickou“,⁴⁴⁰ která „sama o sobě působí poněkud hororově.“ Dodává ale, že po přečtení musí uvést, „že jí padne jako ulitá“⁴⁴¹.

Recenzi pro *A2* napsal publicista Karel Kouba. Dílo označuje za „reakční kabinet selských kuriozit“⁴⁴² a „zábavnou a celkem chytrou konzumní literaturu“⁴⁴³. Hned na počátku však uvádí, že dílo podle něj padá na dvou zásadních věcech – je přehlčeno „exotickým balastem a vyvolává nepřijatelné politické konotace“⁴⁴⁴. Stančíka označuje za autora „prapodivných názorů“⁴⁴⁵ a zmiňuje zde jeho protiuprchlická vyjádření. Proto je podle něj na místě dílo hodnotit s ohledem na jeho společenský i politický přesah. Zároveň ale upozorňuje na fakt, že „i morálně či politicky pochybní a reakční spisovatelé mohou psát dobrou literaturu“⁴⁴⁶.

Dílo je podle něj variací na selský román, která je plná bizarních situací, kuriozit, alternativních variant historie a „postmoderní všežravosti“⁴⁴⁷. Kniha může „vyznívat jako osobitá oslava lidovosti, prastarých tradic a ideálu venkovského člověka, ale i rychlého

---

⁴³⁵ PROKOPOVÁ, Eliška. Všecko se pořád opakuje, a lidé se z toho nepoučí. In: *iLiteratura.cz* [online]. 4. 1. 2017 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/37611-stancik-petr-andeli-vejce>

⁴³⁶ Tamtéž.

⁴³⁷ Tamtéž.

⁴³⁸ Tamtéž.

⁴³⁹ Tamtéž.

⁴⁴⁰ Tamtéž.

⁴⁴¹ Tamtéž.

⁴⁴² KOUBA, Karel. Superman? Nikoli, Cimrman. *A2*. 2017, 13(5), 5

⁴⁴³ Tamtéž.

⁴⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁴⁷ Tamtéž.

pokroku na konci devatenáctého století“⁴⁴⁸.

U děje si všímá dvou dějových rovin, jejichž prolínáním podle Kouby příběh graduje, očekávaný velký konec ale nepříjde. Závěr „působí jako nepodařený appendix, který autor přidal poté, co vyplýval všechnu svou tvůrčí energii na popisu hrdinových fantastických životních dobrodružství“⁴⁴⁹.

Dále románu vytýká, že „zpočátku vtipné jazykové i obsahové ornamenty postupně působí samoúčelně a jejich neustálé vršení začíná být únavné, až otravné“⁴⁵⁰. Vrší se zde jeden motiv za druhým, ale recenzent v nich nenalézá žádný smysl. Kritizuje také styl knihy, který označuje za „přepjatý“⁴⁵¹.

Kouba se vymezuje vůči označení Augustina Hnáta za selského superhrdinu, jak ho popisuje Bogdan Trojak na záložce obalu románu. Hlavní postava totiž podle něj „není ani tak Superman, jako spíš v naší kulturní tradici mnohem pevněji ukotvený Cimrman“⁴⁵².

K nekorektnosti díla se vrací Kouba na konci, kde poznamenává, že odkazy k historii a současnosti mohou „oslavu lidovosti, tradic a půdy postavit do trochu jiného světla“⁴⁵³. Zmiňuje zde fakt, že Stančík zobrazuje jako mytického hrdinu bitvy u Zborova legionáře a později fašistického politika Radolu Gajdu a k tomu popisuje spisovatelovy komentáře k migraci, multikulturalismu a genderové korektnosti, k čemuž na závěr dodává: „Nad tím by se dalo pousmát nebo máchnout rukou. Já ale slovy Benjamina Péreta říkám: „Tenhle chleba nežeru.“⁴⁵⁴

5.3.2 Zpravodajská periodika a weby

Úplně první recenzi na *Andělí vejce* vydal deník *Právo* ve své příloze *Salon* (následně byla publikována i na webu *Novinky.cz*). Jejím autorem je stejně jako u *Mlýnu na mumie* Michal Šanda, který dokonce tento fakt v textu komentuje: „Mým doživotním recenzentským údělem zřejmě bude psát o Petru Stančíkovi,“⁴⁵⁵ kterého na literárním poli označuje

---

⁴⁴⁸ KOUBA, Karel. Superman? Nikoli, Cimrman. *A2*. 2017, **13**(5), 5

⁴⁴⁹ Tamtéž.

⁴⁵⁰ Tamtéž.

⁴⁵¹ Tamtéž.

⁴⁵² Tamtéž.

⁴⁵³ Tamtéž.

⁴⁵⁴ Tamtéž.

⁴⁵⁵ ŠANDA, Michal. Nad knihou *Andělí vejce*: Stančíkův velociped. In: *Novinky.cz* [online]. 21. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-andeli-vejce-stancikuv-velociped-40015432>

za „prověřeného hodnostáře“⁴⁵⁶. Dílo považuje za humoristický román.

Šanda si všímá Stančíkova opětovného zařazení různých zajímavých faktů do díla. I tentokrát si některé z nich vyhledal a jak uvedl, zjistil, že jsou v tomto případě hlavně výplodem Stančíkovy mysli. To však podle něj nevádí, neboť je to „zcela ve Stančíkově duchu“⁴⁵⁷. Autor si podle něj „tropí neuctivé legrace už od samého začátku knihy“⁴⁵⁸. Mnohé dějové prvky pak označuje za „absurdní“⁴⁵⁹, „reálně neproveditelné“⁴⁶⁰ a „krásné“⁴⁶¹.

Vytýká, že v druhé části díla děj zpomaluje, což však Stančík podle Šandy „zachraňuje důvtipnými odbočkami“⁴⁶². Závěr se ale podle něj zase rozjede a samotný konec označuje za „překvapivý“⁴⁶³. Šanda v recenzi odmítá prozradit pointu knihy, uvádí v ní však poslední slovo díla: „zamordovaný“, čímž může čtenářům napovědět rozuzlení románu.

Knihu zmiňuje v souvislosti s *Nadsamcem* Alfreda Jarryho a *Srdcerváčem* Borise Viana jako taktéž humoristický román. Na začátku si podle Šandy „Stančík co do jiskřivosti fantazie s Jarrym a Vianem rozhodně nezadá“⁴⁶⁴. Za humoristický román prohlašuje i Kafkův *Zámek*, k čemuž dodává: „A právě i Kafkou poučen servíruje Petr Stančík čtenářům naráz v jediné hrsti pracně vybadané historické kuriozity, básnivé obrazy i hrdlolži.“⁴⁶⁵ Dílo podle něj obsahuje i cimrmanovské prvky, které nachází v části odehrávající se za první světové války během působení Hnáta v legiích, kdy hlavní hrdina potkává reálné historické postavy.

Pro časopis *Respekt* napsala recenzi literární kritička Eva Klíčová, která si zejména všímá konzervativního poselství díla a jeho politické nekorektnosti, což se odráží i v titulku textu *Bondem proti genderu*.

Stančík v díle píše o imigrační hrozbě, nadvládě technologie a současné problematice genderu. Právě při těchto momentech je čtenář podle Klíčové nečekaně vyhnán „z říše

---

⁴⁵⁶ ŠANDA, Michal. Nad knihou Andělí vejce: Stančíkův velociped. In: *Novinky.cz* [online]. 21. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-andeli-vejce-stancikuv-velociped-40015432>.

⁴⁵⁷ Tamtéž.

⁴⁵⁸ Tamtéž.

⁴⁵⁹ Tamtéž.

⁴⁶⁰ Tamtéž.

⁴⁶¹ Tamtéž.

⁴⁶² Tamtéž.

⁴⁶³ Tamtéž.

⁴⁶⁴ Tamtéž.

⁴⁶⁵ Tamtéž.

literárního obžerství“. Čtenář tak musí přemýšlet, „co vlastně znamená Stančíkově tesknění nad životem „v temných dobách před vynálezem multikulturalismu a genderové korektnosti“ – jak se v závěru vyznává.⁴⁶⁶ Za nejvýraznější problém knihy považuje fakt, že se ve Stančíkových fabulacích objevují „chatrná místa vydřená nutkáním komentovat úpadkovou současnost, která zpochybňuje dokonce i takové „tradiční hodnoty“ jako patriotismus či mužský šovinismus.“⁴⁶⁷ Tímto se podle ní stává dílo konzervativním (nebo i dříve v recenzi použitým mentálním) kýčem, protože dílo už nelze považovat pouze „za rozvernou hříčku ironizující dřevní doby nebo za hutnější obdobu Divadla Járy Cimrmana“⁴⁶⁸. Ukazuje se podle ní, že „hravé literatuře povýšené nad politiku a společnost současný proměnlivý svět a jeho zachycení uniká“⁴⁶⁹. K tomu také Klíčová poukazuje na fakt, že ženské postavy se tu málokdy vyskytují, a pokud ano, tak jsou vždy jen velmi pohledné a žádostivé. Na závěr pak k tomuto tématu dodává, že *Andělí vejce* je sice zábavné, ale pokud o něm čtenář začne přemýšlet, „změní se na lechtátka mužských eg, která jsou dnes sužována výskytem multikulturalismu či „ideologií genderu“. Zkrátka tím, že být oplzlý a úspěšný už nikdy nebude tak snadné jako kdysi.“⁴⁷⁰

Klíčová v recenzi vyzvedává fakt, že Stančík dokáže ducha starých časů „vykouzlit plasticky“,⁴⁷¹ díky zařazování historických faktů i smyslových evokací společně s prvky dekadence. *Andělí vejce* má však podle ní mnoho chatrných míst, kde ani fantazie k jejich zakrytí nestačí. Vytýká, že andělí hlava „zůstane jen manýrou a dekorem“,⁴⁷² k tomu poukazuje na nelogičnosti v ději, jako je například fakt, že hlavní postava od určité chvíle má v sobě duši zabitého Maďara, přesto zůstane normálním, ačkoliv by podle všeho měl zešílet. U formy pak vytýká dvě časové linie, u kterých podle ní není jasné, proč je Stančík vůbec zvolil.

Hlavní postava je „dokonalým mužem své doby: urostlý, podivuhodných duševních i fyzických vlastností, chladné rozvahy, skromný, statečný, věrný i vášnivý“⁴⁷³. Přirovnává

---

⁴⁶⁶ KLÍČOVÁ, EVA. Bondem proti genderu. In: *Respekt* [online]. 19. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/47/bondem-proti-genderu>

⁴⁶⁷ Tamtéž.

⁴⁶⁸ Tamtéž.

⁴⁶⁹ Tamtéž.

⁴⁷⁰ Tamtéž.

⁴⁷¹ Tamtéž.

⁴⁷² Tamtéž.

⁴⁷³ Tamtéž.

ho tu k Jamesi Bondovi „ze stančíkovského světa za zrcadlem“⁴⁷⁴.

Pro *Reflex* napsal recenzi Ivan Adamovič, který už publikoval recenzi na *Mlín na mumie* pro *Hospodářské noviny*. Oproti předchozí knize je především v první polovině *Andělí vejce* podle recenzenta uměřenější. U zbytku díla Stančíkovi vytýká, že se snaží „stihnout víc, než mu vyměřuje druhá dějová linie“⁴⁷⁵. Množství bizarností v ní jde podle Adamoviče proti duchu knihy, která se tváří „jako oslava jednoduchého života vetknutého do kosmického řádu,“⁴⁷⁶ i když jak podotýká, sám si není jist, zda jsou „popisy obyčejného žití na vesnici jeho skutečnou oslavou, nebo se již překlopily do nenápadné ironie“.⁴⁷⁷ Dále Adamovič kritizuje, že se „autor uchýlil ke školáckým přesmyčkám jmen známých osobností a k nevýznamným dějovým kličkám bez literárního účelu“⁴⁷⁸.

Augustina Hnáta označuje za „superhrdinu“⁴⁷⁹ a za „českého Forresta Gumpa,“ který „jde za svým snem a vždy se umí rozhodovat správně“⁴⁸⁰ a je „zvídavý a šikovný“⁴⁸¹ Jeho hlavním cílem je podle Adamoviče rodinné štěstí. Právě proměnu „v jakéhosi českého Forresta Gumpa“⁴⁸² recenzent kritizuje, protože se do jeho života „musí vměstnat celá první půle českého dvacátého století.“⁴⁸³ K tomu vytýká i ono označení superhrdina, které je uvedeno na obalu knihy Bogdanem Trojakem, protože je podle něj „smutně ironické, že člověk nadaný takovými vlastnostmi, oním „budeli každý z nás z křemene“ musí být právě superhrdinou.“⁴⁸⁴

Recenzi pro *Lidové noviny* napsala Lenka Kapsová poté, co román skončil na 4-6. místě v anketě *Knihy roku 2016*. Opět je zde zmíněno, že přestože Stančík míchá mnoho věcí dohromady, není to jako „když pejsek s kočičkou pekli dort,“⁴⁸⁵ naopak tento proces považuje za zkušený a rafinovaný způsob „určený k omámení čtenáře“⁴⁸⁶. Autor podle ní „ovládá umění smíchat zdánlivě neslučitelné ingredience a vytvořit z nich lektvar

---

⁴⁷⁴ KLÍČOVÁ, EVA. Bondem proti genderu. In: *Respekt* [online]. 19. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/47/bondem-proti-genderu>

⁴⁷⁵ ADAMOVIČ, Ivan. Superhrdina ze statku. In: *Reflex* [online]. 24. 11. 2016 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/archiv-hlavni-clanky/76066/superhrdina-ze-statku.html>

⁴⁷⁶ Tamtéž.

⁴⁷⁷ Tamtéž.

⁴⁷⁸ Tamtéž.

⁴⁷⁹ Tamtéž.

⁴⁸⁰ Tamtéž.

⁴⁸¹ Tamtéž.

⁴⁸² Tamtéž.

⁴⁸³ Tamtéž.

⁴⁸⁴ Tamtéž.

⁴⁸⁵ KAPSOVÁ, Lenka. O muži s podivuhodným vejcem místo hlavy. *Lidové noviny*. 2016, 29(294), 23

⁴⁸⁶ Tamtéž.

přitažlivé chuti“⁴⁸⁷.

Děj obsahuje „groteskní nadsázku, prostořeké vtipkování, obrazivé dráždění smyslů a jazykovou akrobacii.“⁴⁸⁸ V souvislosti s tím zmiňuje Stančíkovy historické a literární znalosti. Hnátův příběh pak označuje za „lidský“⁴⁸⁹. Román se podle ní místy blíží až ke „groteskní neuvěřitelnosti“⁴⁹⁰ a dále uvádí, že autor nepsiologizuje a vyprávění je často vzdálené realismu.

Vyzvedává vyústění románu, které označuje za „dramatické.“⁴⁹¹ Konec se dá podle ní „číst jako příběh jedné osobní tragédie, ale i jako výpověď o konci starého a nástupu nového světa, o kontrastu fantazií přibarvené minulosti a syrové přítomnosti“⁴⁹² a Stančík jím dokazuje, „že zážitek katarze nevyžaduje ani happy end, ani smrtelnou vážnost, a že dokonce unese i obrovskou míru nadsázky“⁴⁹³. Příběh ani vztahy postav nejsou podle ní na díle to nejpřitažlivější. Tím je podle ní jazyk vyprávění, i když jím podle jejích slov Stančík „kouzlí mnohem cudněji (doslova i přeneseně) než v předchozím „městském románu“ *Mlýn na mumie*.“⁴⁹⁴ Celkově však Stančíkovu práci s jazykem označuje za „nadmíru zručnou,“⁴⁹⁵ nechybějí podle ní „archaismy, novotvary a vtipná vlastní jména, tak charakteristická pro jeho dětské knihy (zde rodná vesnice Smylavoda, lehká holka Zmařena, náhražkový tabák Prolet-Arsch či nápoj Socikorka). Jeho jazyk je poetický a obrazotvorný.“⁴⁹⁶

Hlavní postavě se „těžko odolává“⁴⁹⁷. Augustina Hnáta přirovnává k postavě Vanga z díla Timothéa de Fombella. Podobnost vidí v tom, že oba autoři své hrdiny vplétají „do zásadních dějinných okamžiků (stejně jako Vango i Augustin například zasáhne do osudu carské rodiny),“⁴⁹⁸ ačkoliv Stančík „na rozdíl od něj píše pro dospělé“⁴⁹⁹.

---

⁴⁸⁷ KAPSOVÁ, Lenka. O muži s podivuhodným vejcem místo hlavy. *Lidové noviny*. 2016, 29(294), 23

⁴⁸⁸ Tamtéž.

⁴⁸⁹ Tamtéž.

⁴⁹⁰ Tamtéž.

⁴⁹¹ Tamtéž.

⁴⁹² Tamtéž.

⁴⁹³ Tamtéž.

⁴⁹⁴ Tamtéž.

⁴⁹⁵ Tamtéž.

⁴⁹⁶ Tamtéž.

⁴⁹⁷ Tamtéž.

⁴⁹⁸ Tamtéž.

⁴⁹⁹ Tamtéž.

5.3.3 Shrnutí

Hodnocení *Andělího vejce* v médiích bylo rozporuplné. Celkově se k dílu objevilo mnohem více výtek než k *Mlýnu na mumie*. Vzhledem k počtu publikovaných recenzí jsem se opět rozhodla pro přehlednost rozebrat několik témat, která se často objevují v jednotlivých kritikách.

5.3.3.1 Žánrové zařazení

Stejně jako u *Mlýnu na mumie* se v literárně-kritických textech objevuje snaha dílo žánrově zařadit. Nejčastěji je román označován za vesnický (selský) román. Za něj ho považuje Pavel Janoušek, který retrospektivní dějovou linii přesněji označuje za žánr „biografického či vývojového románu vesnického typu“,⁵⁰⁰ dílo podle něj také Stančík posunuje až k parodii. Eliška Prokopová knihu považuje za vesnickou kroniku, která postupně přechází v městský román, válečný deník a memoáry. Radim Kopáč ho kromě přízviska vesnický označuje také za vývojový, mystický, humoristický a postmoderní román. Postmoderna je také zmíněna v diskusi v *Hostu*. Marek Lollok v ní také přidává žánr historického románu a Eva Klíčová žánr grotesky. Petr Hrtánek taktéž ve své recenzi zmiňuje celou řadu žánrů, které se v díle prolínají („historická i vesnická próza, pikareskní román, kronika, legenda, podobenství, apokryfy, duchařské historky, toponymické pověsti, pohádky, morytáty, ezoterické spisy, básnické pastiše, eposy“,⁵⁰¹ postmoderna). Michal Šanda pak dílo považuje pouze za humoristický román.

Žánrové zařazení *Andělího vejce* je u recenzentů mnohem jednoznačnější než to u *Mlýnu na mumie*. I tak je zde ale zmíněno mnoho žánrů, což se dá opět vysvětlit intertextovostí díla a Stančíkovou chutí si hrát.

5.3.3.2 Vypravěčské postupy Petra Stančíka

U *Andělího vejce* byl v recenzích poměrně velký důraz kladen na děj, a to i přesto, že hned ve dvou literárně-kritických textech je zmíněno, že příběh není na díle to nejdůležitější.

Pavel Janoušek považuje za zajímavější první polovinu knihy, u druhé mu přijde, že Stančíka přestala bavit, protože působí zrychleně a mechanicky. S tím souhlasí Ivan Adamovič, který uvádí, že první polovina díla je uměřenější než u *Mlýnu na mumie*, ale ta

---

⁵⁰⁰ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Andělí vejce, Druhé město, Brno 2016. *Tvar*. 2016, 26(19), 2

⁵⁰¹ PROKOPOVÁ, Eliška. Všecko se pořád opakuje, a lidé se z toho nepoučí. In: *iLiteratura.cz* [online]. 4. 1. 2017 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/37611-stancik-petr-andeli-vejce>

druhá se pak snaží stihnout až příliš mnoho. Děj se podle něj uchyluje „k nevýznamným dějovým kličkám bez literárního účelu“⁵⁰². Michal Šanda naopak kritizuje, že v druhé části děj zpomaluje, což však podle něj Stančík „zachraňuje důvtipnými odbočkami“⁵⁰³. Podle Elišky Prokopové je první třetina nejtípnější a nejčtivější, pak však nastupuje nejslabší část začínající, když Hnát odejde do Prahy. S nástupem na vojnu se ale podle ní humornost vrací. Celkově však děj označuje za ne příliš nápaditý, k čemuž ale dodává, že příběh není na díle to nejdůležitější, s čímž souhlasí i Lenka Kapsová.

Recenzenti se soustředili výrazně na Stančíkovo rozdělení děje do dvou časových rovin. Radim Kopáč tuto volbu vyzvedává a celkovou strukturu vyprávění označuje za „rafinovanou“⁵⁰⁴. První z nich pak považuje Petr Hrtánek za psanou „legendotvorným způsobem,“⁵⁰⁵ druhou označuje za „baladickou“⁵⁰⁶. Marek Lollok k nim uvádí, že první dává Stančíkovi možnost se tematicky i stylově rozmáchnout, druhou označuje za „místy až překvapivě kontemplativní“⁵⁰⁷. Obě linie pak kritizuje Eva Klíčová, protože působí „jako by patřily každá jiné knize,“⁵⁰⁸ podobný názor má i Hokr, který problém u dějových linií vidí především v postavě Hnáta, mezi jehož verzemi je podle něj „propast“⁵⁰⁹. S tím naopak nesouhlasí Petr Hrtánek, podle kterého se hrdina nerozpadá a rozdíl v jeho jednání je řádně odůvodněn.

K závěru má výtky Pavel Janoušek, kterého pointa „zcela zklamala,“⁵¹⁰ vadí mu na ní Stančíkův přístup k závěrečné vraždě, který je lehkovážný a chybí mu morální rovina. K rozuzlení má výhrady i Boris Hokr, podle kterého závěrečné chování Hnáta není v knize nijak odůvodněno. Marek Lollok pak dodává, že finální čin „může působit nemotivovaně,“⁵¹¹ což potvrzuje i Eliška Prokopová, podle které je závěr pouze

---

⁵⁰² ADAMOVIČ, Ivan. Superhrdina ze statku. In: *Reflex* [online]. 24. 11. 2016 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/archiv-hlavni-clanky/76066/superhrdina-ze-statku.html>

⁵⁰³ ŠANDA, Michal. Nad knihou Andělí vejce: Stančíkův velociped. In: *Novinky.cz* [online]. 21. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-andeli-vejce-stancikuv-velociped-40015432>

⁵⁰⁴ KOPÁČ, Radim. Vejce si chce hrát. *Týdeník Rozhlas*. 2016, **26**(45), 18

⁵⁰⁵ HRTÁNEK, Petr. Téměř legenda o neohroženém oráči. *Host*. 2016, 32(10), 66.

⁵⁰⁶ Tamtéž.

⁵⁰⁷ HOKR, Boris, HRTÁNEK, Petr, KLÍČOVÁ, Eva a MAREK LOLLOK. Satančí vejce postmoderny. *Host*. 2016, **32**(10), 68-71

⁵⁰⁸ Tamtéž.

⁵⁰⁹ Tamtéž.

⁵¹⁰ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Andělí vejce, Druhé město, Brno 2016. *Tvar*. 2016, **26**(19), 2

⁵¹¹ HOKR, Boris, HRTÁNEK, Petr, KLÍČOVÁ, Eva a MAREK LOLLOK. Satančí vejce postmoderny. *Host*. 2016, **32**(10), 68-71

„přirozeným vyústěním vývoje, nic nenarušuje, nepřináší a neosvětluje“⁵¹². Karel Kouba popisuje, jak dvě dějové roviny postupně gradují příběh, očekávaný velký konec však nepřijde, jak uvádí, závěr „působí jako nepodařený appendix, který autor přidal poté, co vyplýval všechnu svou tvůrčí energii na popisu hrdinových fantastických životních dobrodružství“⁵¹³. Michal Šanda naopak konec hodnotí kladně a označuje ho za „překvapivý“⁵¹⁴. Podobně píše i Lenka Kapsová, která ho popisuje jako „dramatický“⁵¹⁵ a který se podle ní dá „číst jako příběh jedné osobní tragédie, ale i jako výpověď o konci starého a nástupu nového světa, o kontrastu fantazií přibarvené minulosti a syrové přítomnosti“⁵¹⁶. Dokonce podle ní přináší „zážitek katarze“⁵¹⁷.

Jsou zde také vytýkány některé nesrovnalosti v ději. Petr Hrtánek k tomu ale dodává, že ty celkový dojem díla nekazí. Eva Klíčová k ději vyzvedává, že Stančík dokáže ducha starých časů „vykouzlit plasticky“⁵¹⁸ každopádně román má podle ní mnoho chatrných míst, která ani autorova fantazie nezachrání a v souvislosti s tím zmiňuje právě některé z nelogičností.

Eliška Prokopová uvádí, že román přináší „mozaiku epizodických příběhů“⁵¹⁹ a mísí „něžný humor a drastické lidské osudy“⁵²⁰. Lenka Kapsová román označuje za „lidský“⁵²¹. Podle Petra Hrtánka se pak kniha vymyká z řady próz, protože místo prezentování hlavního hrdiny jako bezmocné oběti, zde Augustin Hnát hledá možnosti, jak se s osudem vypořádat i ve zdánlivě bezvýchodných situacích.

Petr Stančík je známý svou hravostí a mystifikacemi, čehož si opět všímají i recenzenti. Podle Petra Hrtánka Stančík umí rafinovaně smíchat „autentické reálie a historická fakta se smyšlenkou, nadsázkou, absurditou, s motivy fantaskními, mystickými i nadpřirozenými“⁵²² také vyzdvihuje motivy opakování, zrcadlení a zmnožování. Vytýká

---

⁵¹² PROKOPOVÁ, Eliška. Všecko se pořád opakuje, a lidé se z toho nepoučí. In: *iLiteratura.cz* [online]. 4. 1. 2017 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/37611-stancik-petr-andeli-vejce>

⁵¹³ KOUBA, Karel. Superman? Nikoli, Cimrman. *A2*. 2017, **13**(5), 5

⁵¹⁴ ŠANDA, Michal. Nad knihou Andělí vejce: Stančíkův velociped. In: *Novinky.cz* [online]. 21. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-andeli-vejce-stancikuv-velociped-40015432>

⁵¹⁵ KAPSOVÁ, Lenka. O muži s podivuhodným vejcem místo hlavy. *Lidové noviny*. 2016, **29**(294), 23

⁵¹⁶ Tamtéž.

⁵¹⁷ Tamtéž.

⁵¹⁸ KLÍČOVÁ, EVA. Bondem proti genderu. In: *Respekt* [online]. 19. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/47/bodem-proti-genderu>

⁵¹⁹ PROKOPOVÁ, Eliška. Všecko se pořád opakuje, a lidé se z toho nepoučí. In: *iLiteratura.cz* [online]. 4. 1. 2017 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/37611-stancik-petr-andeli-vejce>

⁵²⁰ Tamtéž.

⁵²¹ KAPSOVÁ, Lenka. O muži s podivuhodným vejcem místo hlavy. *Lidové noviny*. 2016, **29**(294), 23

⁵²² HRTÁNEK, Petr. Téměř legenda o neohroženém oráči. *Host*. 2016, **32**(10), 66.

pouze časté užívání příliš okatého a frekvenčně řazeného motivu protilehlých zrcadel. I přes množství motivů podle něj dílo drží pohromadě. S tím souhlasí i Eliška Prokopová, podle které Stančík i přes pohrávání si s realitou nikdy „nepřetáhne“⁵²³ a díky množství motivů si každý „v knize najde své“⁵²⁴. Michal Šanda si opět některá fakta i ověřoval a zjištění, že většina z nich je vymyšlená, podle něj nevádí, protože je to „zcela ve Stančíkově duchu“⁵²⁵. Smíchání množství motivů chválí také Lenka Kapsová, která to považuje za zkušený a rafinovaný způsob, jak zapůsobit na čtenáře. Vyzvedává, že Stančík dokáže spojit i zdánlivě neslučitelné.

Pavel Janoušek naopak kritizuje množství ozvláštňujících motivů. Ty podle něj postupně ztrácejí originalitu a začínají působit automatizovaně. Dílo k tomu podle něj potřebuje i něco navíc, „jakési hlubší autorské zaujetí, které způsobí, že se výsledné dílo stane událostí,“⁵²⁶ což se zde neděje, a dokonce podle něj dílo působí „jako povinné školní cvičení“⁵²⁷. Podobně píše i Hokr, který vytýká, že Stančík spoustu motivů pouze načne a ty tak slouží jen jako zábavný prvek, který je ale naprosto zbytečný. Uvádí také, že se autor „občas do fabulací zamotá“⁵²⁸. Podle Petra Hrtánka ale těchto momentů v díle „zase tolik není“⁵²⁹. Karel Kouba rovnou píše, že jedním z faktů, na kterém dílo padá je, že je přehlaceno „exotickým balastem“⁵³⁰. Ozvláštňování jazykové i obsahové podle něj „postupně působí samoúčelně a jejich neustálé vršení začíná být únavné, až otravné“⁵³¹ a nenalézá v nich žádný smysl jejich zařazení. Ke kritice se přidává i Ivan Adamovič, který uvádí, že množství bizarností jde podle něj proti duchu knihy, která se tváří „jako oslava jednoduchého života vetknutého do kosmického řádu“⁵³².

---

⁵²³ PROKOPOVÁ, Eliška. Všecko se pořád opakuje, a lidé se z toho nepoučí. In: *iLiteratura.cz* [online]. 4. 1. 2017 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/37611-stancik-petr-andeli-vejce>

⁵²⁴ Tamtéž.

⁵²⁵ ŠANDA, Michal. Nad knihou Andělů vejce: Stančíkův velociped. In: *Novinky.cz* [online]. 21. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-andeli-vejce-stancikuv-velociped-40015432>

⁵²⁶ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Andělů vejce, Druhé město, Brno 2016. *Tvar*. 2016, **26**(19), 2

⁵²⁷ Tamtéž.

⁵²⁸ HOKR, Boris, HRTÁNEK, Petr, KLÍČOVÁ, Eva a Marek LOLLOK. Satančí vejce postmoderny. *Host*. 2016, **32**(10), 68-71

⁵²⁹ Tamtéž.

⁵³⁰ KOUBA, Karel. Superman? Nikoli, Cimrman. *A2*. 2017, **13**(5), 5

⁵³¹ Tamtéž.

⁵³² ADAMOVIČ, Ivan. Superhrdina ze statku. In: *Reflex* [online]. 24. 11. 2016 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/archiv-hlavni-clanky/76066/superhrdina-ze-statku.html>

5.3.3.3 Přístupnost díla

Stančíkova díla často balancují na hranici vysoké a konzumní literatury. V souvislosti s tím je tak často řešena přístupnost a zábavnost jeho tvorby. U *Andělího vejce* se také ve velké šíři řeší politická nekorektnost díla a s tím související problematika.

Radim Kopáč k dílu uvádí, že čtenář nemyslí „na nic jiného, než co si o tom má vlastně myslet,“⁵³³ kniha podle něj jde „proti jeho rozumu, proti jeho vůli,“⁵³⁴ čímž nutí čtenáře přemýšlet. Román se podle Pavla Janouška primárně snaží „inteligentně bavit,“⁵³⁵ ne vždy se mu to ale podle něj daří. Stančík, jak podotýká, předpokládá, že to, co baví jeho, pobaví i čtenáře, nejedná se však o samozřejmost. Karel Kouba román označuje za „zábavnou a celkem chytrou konzumní literaturu“⁵³⁶. Hokr k tomuto tématu uvádí, že z díla je cítit radost, kterou ucítí i příjemce textu.

Velký prostor je věnován politické nekorektnosti díla. Podle Petra Hrtánka je „evidentní, ke komu a k čemu chová Stančíkův text náklonnost“⁵³⁷ a označuje jeho názory za provokativní, „názorově nonkonformní“⁵³⁸ a v některých ohledech až netolerantní. Lidem s liberálními hodnotami se některé pasáže podle něj budou „zkousávat velmi těžko.“⁵³⁹ Poukazuje ale k tomu, že Stančíkovo dílo není pouze „nostalgické fňukání po starých dobrých časech“⁵⁴⁰ či „prvoplánová idyla vesnické pracovitosti a tradic,“⁵⁴¹ vyzvedává také, že se podle něj Stančík neuchyluje k alibismu. Karel Kouba uvádí, že dílo z části padá právě kvůli tomu, že „vyvolává nepříjemné politické konotace,“⁵⁴² protože Stančík je autorem „prapodivných názorů“⁵⁴³. Nelze tedy podle něj knihu hodnotit bez přihlídnutí k reálným postojům spisovatele, protože tím se náhled na některé pasáže v díle mění. S tím souhlasí i Eva Klíčová, která politické nekorektnosti díla a Petra Stančíka věnuje velkou část své recenze. V tomto ohledu vytýká Stančíkovu snahu moralizovat, která podle ní nefunguje. To potvrzuje i Hokr, který k tomu uvádí, že Stančík „je

---

⁵³³ KOPÁČ, Radim. *Vejce si chce hrát. Týdeník Rozhlas*. 2016, **26**(45), 18.

⁵³⁴ Tamtéž.

⁵³⁵ JANOUŠEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: *Andělí vejce*, Druhé město, Brno 2016. *Tvar*. 2016, **26**(19), 2

⁵³⁶ KOUBA, Karel. *Superman? Nikoli, Cimrman*. *A2*. 2017, **13**(5), 5

⁵³⁷ HRTÁNEK, Petr. *Téměř legenda o neohroženém oráči*. *Host*. 2016, 32(10), 66.

⁵³⁸ Tamtéž.

⁵³⁹ Tamtéž.

⁵⁴⁰ Tamtéž.

⁵⁴¹ Tamtéž.

⁵⁴² KOUBA, Karel. *Superman? Nikoli, Cimrman*. *A2*. 2017, **13**(5), 5

⁵⁴³ Tamtéž.

nejsilnější coby nespoutaný živel, jenže když zpomalí a chce něco angažovaně vysvětlit, ztrácí své kouzlo“⁵⁴⁴. Dále Eva Klíčová uvádí, že čtenář musí přemýšlet, co se vlastně snaží Stančík svými nekorektními pasážemi říct a tato místa označuje za „chatrná“⁵⁴⁵. Dílo označuje za konzervativní (mentální) kýč, protože se kvůli těmto komentářům nedá již považovat „za rozvernou hříčku ironizující dřevní doby nebo za hutnější obdobu Divadla Járy Cimrmana“⁵⁴⁶. Celkově je podle ní *Andělí vejce* „lechtátka mužských eg, která jsou dnes sužována výskytem multikulturalismu či „ideologií genderu“. Zkrátka tím, že být oplzlý a úspěšný už nikdy nebude tak snadné jako kdysi.“⁵⁴⁷ K tomu také upozorňuje na fakt, že ženské postavy se v románu objevují minimálně, a pokud ano, tak jsou vždy jen velmi pohledné a žádostivé.

5.3.3.4 Jazyková rovina díla

Jazykové rovině díla bylo v recenzích věnováno méně prostoru než u *Mlýnu na mumie*. Tentokrát se k ní objevuje také několik výtek.

Pavel Janoušek si všímá snahy autora imitovat styl hrdinských románů psaných v této době. Realismus díla podle něj doplňují postmoderní nadsázka, fantazie a literární hra. Petr Hrtánek vyzvedává Stančíkovu slovní komiku plnou dvojsmyslů a ironických přirovnání. Tu oceňuje i Lenka Kapslová, která autorovu práci s jazykem považuje za „nadmíru zručnou“⁵⁴⁸ a celkově jazyk popisuje jako „poetický a obrazotvorný“⁵⁴⁹. Uvádí však k němu, že jím podle jejích slov Stančík „kouzlí mnohem cudněji (doslova i přeneseně) než v předchozím „městském románu“ *Mlým na mumie*.“⁵⁵⁰

Eliška Prokopová kritizuje Stančíkovu hru se jmény dekadentů, kterou podle ní nedovedl k obvyklé dokonalosti. Vyzvedává fakt, že Stančík píše sebevědomě, což potvrzuje i Marek Lollok. Kritiku ke „školáckým přesmyčkám jmen známých osobností“⁵⁵¹ má pak i Ivan Adamovič.

---

⁵⁴⁴ HOKR, Boris, HRTÁNEK, Petr, KLÍČOVÁ, Eva a Marek LOLLOK. Satančí vejce postmoderny. *Host*. 2016, **32**(10), 68-71

⁵⁴⁵ KLÍČOVÁ, EVA. Bondem proti genderu. In: *Respekt* [online]. 19. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/47/bodem-proti-genderu>

⁵⁴⁶ Tamtéž.

⁵⁴⁷ Tamtéž.

⁵⁴⁸ KAPSOVÁ, Lenka. O muži s podivuhodným vejcem místo hlavy. *Lidové noviny*. 2016, **29**(294), 23

⁵⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁵⁰ Tamtéž.

⁵⁵¹ ADAMOVIČ, Ivan. Superhrdina ze statku. In: *Reflex* [online]. 24. 11. 2016 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/archiv-hlavni-clanky/76066/superhrdina-ze-statku.html>

5.3.3.5 Kdo je hlavní postava?

Bogdan Trojak na obalu knihy označuje Augustina Hnáta za selského superhrdinu. Proti tomuto označení se vymezuje Karel Kouba, protože Hnát podle něj „není ani tak Superman, jako spíš v naší kulturní tradici mnohem pevněji ukotvený Cimrman“⁵⁵². Kritiku označení přináší i Ivan Adamovič, protože je podle něj „smutně ironické, že člověk nadaný takovými vlastnostmi, oním „budeli každý z nás z křemene“ musí být právě superhrdinou.“⁵⁵³

Petr Hrtánek Augustina Hnáta definuje jako „čínorodého hospodáře, ale též svérázného vynálezce a příležitostného alchymistu,“⁵⁵⁴ který je obdařen „fíštrónem, zvědavostí, nutkavou touhou přijít věcem na kloub a jako bonus získává několik parapsychologických dispozic (rozmlouvá s mrtvými, nahlíží do budoucnosti)“⁵⁵⁵. Za jeho hlavní motivaci vidí snahu přežít, a to tak, že se z osudových ran poučí či jim jde přímo naproti. V souvislosti s tím ho také označuje za „silného akceschopného člověka“⁵⁵⁶ a vypichuje jeho „výjimečnou individualitu,“⁵⁵⁷ kterou ale Stančík podle něj nebere úplně vážně. Právě díky ní Hnáta přirovnává k Járovi Cimrmanovi a Forrestu Gumpovi, s čímž souhlasí i Marek Lollok. Podle Kopáče zde podoba s Cimrmanem je, ale Cimrman je „přízemnější, lidově zábavný“⁵⁵⁸. Ivan Adamovič také označuje Hnáta za Forresta Gumpa. Tuto podobnost ale kritizuje, protože se kvůli tomu do života hrdiny „musí vměstnat celá první půle českého dvacátého století.“⁵⁵⁹

Eva Klíčová přirovnává Hnáta k Jamesi Bondovi a popisuje ho slovy, že je „dokonalým mužem své doby: urostlý, podivuhodných duševních i fyzických vlastností, chladné rozvahy, skromný, statečný, věrný i vášnivý“⁵⁶⁰. Eliška Prokopová pak Hnáta označuje

---

⁵⁵² KOUBA, Karel. Superman? Nikoli, Cimrman. *A2*. 2017, **13**(5), 5

⁵⁵³ ADAMOVIČ, Ivan. Superhrdina ze statku. In: *Reflex* [online]. 24. 11. 2016 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/archiv-hlavni-clanky/76066/superhrdina-ze-statku.html>

⁵⁵⁴ HRTÁNEK, Petr. Téměř legenda o neohroženém oráči. *Host*. 2016, **32**(10), 66.

⁵⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁵⁶ HOKR, Boris, HRTÁNEK, Petr, KLÍČOVÁ, Eva a Marek LOLLOK. Satančí vejce postmoderny. *Host*. 2016, **32**(10), 68-71

⁵⁵⁷ HRTÁNEK, Petr. Téměř legenda o neohroženém oráči. *Host*. 2016, **32**(10), 66.

⁵⁵⁸ KOPÁČ, Radim. Vejce si chce hrát. *Týdeník Rozhlas*. 2016, **26**(45), 18.

⁵⁵⁹ ADAMOVIČ, Ivan. Superhrdina ze statku. In: *Reflex* [online]. 24. 11. 2016 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/archiv-hlavni-clanky/76066/superhrdina-ze-statku.html>

⁵⁶⁰ KLÍČOVÁ, EVA. Bondem proti genderu. In: *Respekt* [online]. 19. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/47/bondem-proti-genderu>

za „esoterického hrdinu selského rozumu.“⁵⁶¹

5.3.3.6 Přirovnání k dalším uměleckým dílům

Opět se díky intertextovosti textu v recenzích objevuje mnoho autorů a děl. Nejčastěji je zmiňováno Divadlo Járy Cimrmana a Forrest Gump, a to ve vztahu k hlavní postavě.

Radim Kopáč uvádí přirovnání k François Rabelaisovi, Alexeji Nikolajeviči Tolstému (přesněji k jeho dílu *Dobrodružství Něvzorova*) a Hansi Jakobu Christoffelovi von Grimmelshausenovi (*Dobrodružný Simplicius Simplicissimus*). Petr Hrtánek přidává porovnání s vesnickými romány Jana Křesadla. Michal Šanda uvádí *Nadsamce* od Alfreda Jarryho a *Srdcerváče* Borise Viana díky jejich „jiskřivosti fantazie“⁵⁶². Zmiňuje zde i Kafkův *Zámek*. Lenka Kapsová přidává postavu Vanga z tvorby Timothéa de Fombella, kde podobnost vidí v tom, že se oba hrdinové zaplétají do „zásadních dějinných okamžiků“⁵⁶³.

Srovnávání s *Mlýnem na mumie* se zde neobjevuje příliš často, a to i přesto, že někteří recenzenti hodnotili i toto Stančíkovo dílo. Spíše je zde zmíněn okrajově jako příklad další Stančíkovy tvorby.

---

⁵⁶¹ PROKOPOVÁ, Eliška. Všecko se pořád opakuje, a lidé se z toho nepoučí. In: *iLiteratura.cz* [online]. 4. 1. 2017 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/37611-stancik-petr-andeli-vejce>

⁵⁶² ŠANDA, Michal. Nad knihou *Andělí vejce*: Stančíkův velociped. In: *Novinky.cz* [online]. 21. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-andeli-vejce-stancikuv-velociped-40015432>

⁵⁶³ KAPSOVÁ, Lenka. O muži s podivuhodným vejcem místo hlavy. *Lidové noviny*. 2016, **29**(294), 23

Závěr

Cílem diplomové práce *Kritický ohlas vybraných děl Petra Stančíka v českých médiích* bylo analyzovat kritický ohlas třech literárních děl Petra Stančíka – *Mrkev ho vcucla pod zem* (2013), *Mlýn na mumie* (2013) a *Andělí vejce* (2016) v českých periodikách a webech. V teoretické části práce byl vymezen pojem literární kritika, dále byly zařazeny podkapitoly o současném stavu českých literárně-kritických textů a o recenzích zaměřených na díla pro děti a mládež. Další část představila kulturně a literárně zaměřená sledovaná média s důrazem na jejich publikování literárně-kritických textů. Dále zde byl vymezen pojem postmoderna a postmodernismus. Teoretická část byla ukončena představením samotného autora, jeho života a tvorby.

V praktické části bylo zmapováno kritické přijetí knih ve vybraných českých periodikách a webových stránkách. Předmětem analýzy byla kulturně a literárně zaměřená média *A2*, *Host*, *iLiteratura.cz*, *Tvar* a *Týdeník Rozhlas* a zpravodajská periodika a weby *Aktuálně.cz*, *Hospodářské noviny*, *Lidové noviny*, *Mladá fronta DNES*, *Právo*, *Reflex* a *Respekt*. Nejprve byly interpretovány jednotlivé literárně-kritické texty k pohádkovému románu pro děti *Mrkev ho vcucla pod zem*, ke gastronomicko-pornografickému thrilleru *Mlýn na mumie* a k selskému románu *Andělí vejce*, následně byly ke každé knize získané poznatky shrnuty a porovnány.

Největší pozornost byla podle očekávání věnována *Mlýnu na mumie*. Zajímavé ovšem je, že to přímo nesouviselo s jeho nominací a s následným získáním *Magnésie Litery*. Deset z jedenácti recenzí totiž vyšlo před zveřejněním nominací. Nejmenší zájem byl, taktéž podle očekávání, věnován pohádkovému románu pro děti *Mrkev ho vcucla pod zem*, na kterou vyšla pouze jedna samostatná recenze. Vzhledem k zájmu o *Mlýn na mumie* i před jeho nominací na cenu *Magnesia Litera* však nemůžeme označit jako jeden z důvodů nezájmu o knihu fakt, že byla vydána před Stančíkovým získáním *Litery* za prózu. Nízký počet literárně-kritických textů tak poukazuje spíše na dlouhodobý problém nedostatku pozornosti věnované ze strany literárních kritiků literatuře pro děti a mládež. *Andělí vejce* se dočkalo skoro stejného zájmu jako *Mlýn na mumie*. Publikováno bylo devět recenzí a jedna kritická diskuse.

Mrkev ho vcucla pod zem byla hodnocena pozitivně. Vyzvedáván byl především aspekt hravosti, a to jak v jazyce, tak i v podobě hádanek a celkového systému kupování konců příběhu. Recenzentka Klára Kubíčková v *Mladé frontě DNES* také ocenila absenci

pohádkových klišé.

Mlýn na mumie byl přijat velice kladně. Nejčastěji byl román recenzenty označován za detektivku, i když se celkově shodli na tom, že žánrů se zde mísí více a že samotný děj není na díle tím nejdůležitějším. Několik z nich dokonce v souvislosti s tím prozrazuje výsledek vyšetřování. Vyzvedávány byly hravé aspekty knihy od jazyka přes míchání historie s fikcí až po požitkářství. Stančík podle recenzentů dokáže velmi dobře navodit dobovou atmosféru. Široce zde byly řešeny hédonistické aspekty díla, které sice podle recenzentů mohou působit redundantně, kniha díky nim však nemůže být zařazena mezi pokleslou literaturu. Na to navazuje další, často se objevující téma zábavnosti knihy. Recenzenty je dávana do souvislosti s kritickým stereotypem, kdy jsou vážná díla často považována za hodnotnější. Podle recenzentů zde však zábavnost má své místo a dílu prospívá. Hlavní hrdina je už v anotaci označen za „sympatického prasáka“, s čímž kritici souhlasí. To se projevuje i ve volbě postav, ke kterým ho přirovnávají (například ke komisaři Ledvinovi z filmu *Adéla ještě nevečeřela* či Jamesi Bondovi). Kritické poznámky směřovaly k závěru díla. Literární kritik Jiří Zizler ho dokonce v *Hostu* označuje za mdlý. Výtky byly však i k množství zařazených motivů. Ondřej Nezbeda pro *Respekt* například uvádí, že se jich může čtenář postupně přesytit. Zmíněna je čtivost díla, která může mít podle publicisty Jiřího Peňáse za následek, že na román velmi brzo zapomeneme.

Andělí vejce bylo přijato rozporuplně. Taktéž bylo v literárně-kritických textech řešeno žánrové zařazení románu, velká shoda byla ze strany recenzentů u označení díla za vesnický (selský) román. Děj je diskutován v mnohem větší míře než u *Mlýnu na mumie*, vyzvedávána je především jeho první polovina, v té druhé podle recenzentů tempo vyprávění zpomaluje a některým kritikům přijde přehlčená různorodými motivy, které působí automatizovaně a neoriginálně. Kritika je zde často mířena na volbu dvou dějových linií. Podle Evy Klíčové z *Respektu* dokonce linky působí, jako by každá patřila jiné knize. Naopak Petr Hrtánek v *Hostu* a Radim Kopáč v *Týdeníku Rozhlas* volbu dvou časových rovin vyzvedávají. Výtky se objevují také k rozuzlení románu. Pavlu Janouškovi z *Tvaru* vadí absence morální roviny finálního činu, hned několikrát se zde pak objevuje komentář o tom, že hrdinovo závěrečné konání není dostatečně odůvodněno. Byly také kritizovány některé nelogičnosti v ději. Opět je řešena otázka zábavnosti románu. Ohlasy na ni jsou rozporuplné, zase se zde objevuje komentář o tom, že na knihu po přečtení

rychle zapomeneme. Jazyková rovina díla je vyzvedávána, i když určitá kritika je mířena na zařazení přesmyček jmen známých osobností. Hlavní hrdina je nejčastěji přirovnáván k Járovi Cimrmanovi a Forrestu Gumpovi. Široce byla řešena otázka nekorektnosti díla i samotného Petra Stančíka i to, zda mohou být autorovy názory odděleny od jeho tvorby. Největší důraz na tuto skutečnost klade Eva Klíčová v *Respektu* a Karel Kouba v *A2*. Oba se shodují, že autora od díla oprostít nelze a kritizují Stančíkovy postoje. Petr Hrtánek v *Hostu* sice o nekorektnosti Stančíkových názorů píše, ale neuchyluje se k jejich kritice, naopak některé její elementy vyzvedává.

U všech tří knih se objevuje v recenzích přirovnávání k dalším uměleckým dílům. Vzhledem k intertextovosti Stančíkovy tvorby je tato snaha pochopitelná. Recenzenti také vždy reflektují předmluvu/text na obalu díla. U *Mrkev ho vcucla pod zem* je zmíněna podobnost s *Alenkou v říši divů*, o které píše Ivan Wernisch v předmluvě, u *Mlýnu na mumie* je řešeno označení hlavního hrdiny Bogdanem Trojakem na obálce za „sympatického prasáka“ a u *Andělího vejce* za „selského superhrdinu“.

Summary

The goal of the thesis *Critical Responses of Selected Works By Petr Stančík in the Czech Media* was to analyse the critical response to three books by Petr Stančík – *Mrkev ho vcucla pod zem* (2013), *Mlýn na mumie* (2013) and *Andělí vejce* (2016) in Czech media.

In the practical part of the thesis, the individual reviews for the three chosen books in the selected Czech media (*A2*, *Host*, *iLiteratura.cz*, *Tvar*, *Týdeník Rozhlas*, *Aktuálně.cz*, *Hospodářské noviny*, *Lidové noviny*, *Mladá fronta DNES*, *Právo*, *Reflex* and *Respekt*) were interpreted, then the findings were summarised and compared.

The biggest attention was given to *Mlýn na mumie*, though it was not because of its *Magnesia Litera* win, as could be expected, since all reviews except one were published before even the nominations were announced. The children's book *Mrkev ho vcucla pod zem* received the lowest number of reviews published at only one review. This fact points to a long-term problem of low critical interest in books for children. *Andělí vejce* had similar attention to *Mlýn na mumie*. Nine reviews and one critical debate were published.

Mrkev ho vcucla pod zem was positively received. The praise was given mostly towards its aspect of playfulness, both in the language and in the system where, based on solving riddles, a reader can buy one of three endings.

Mlýn na mumie was also positively received. While the reviewers mostly called it a detective story, they all agreed that more genres are mixed in and that the story is not the most important aspect of the book. Some even revealed the ending. The praise was given towards its playful aspects, from the language to mixing history and fiction to indulgence. Reviewers also commended Stančík's ability to create the atmosphere of the time period. However, critical notes were given to the book's ending. The literary critic Jiří Zizler even described it as bland in *Host*.

Andělí vejce had gotten mixed reviews. The first half of the book was praised but the second one was criticised for its slow tempo and mixing too many motifs in a way that feels unoriginal and automatic. Critics also saw problems with the choice of two timelines. Eva Klíčová, in her review for *Respekt*, even says that these two timelines feel like they are from two different books. Some also did not like the ending, Pavel Janoušek in *Tvar* criticises the absence of a moral level in the main character's final act, others say it

does not make sense in relation to the hero's previous behaviour. Heavily discussed is the political incorrectness of the book and the author. Both Eva Klíčová in *Respekt* and Karel Kouba in *A2* agree that you can not separate the book and its author and criticise Stančík's stances. On the other hand, Petr Hrtánek, while still writing about the topic, does not criticise Stančík and even praises some aspects of it.

Použitá literatura

Primární literatura

STANČÍK, Petr. *Andělí vejce*. Brno: Druhé město, 2016. ISBN 978-80-7227-385-0.

STANČÍK, Petr. *Mlýn na mumie: převratné odhalení komisaře Durmana*. Brno: Druhé město, 2013. ISBN 978-80-7227-344-7.

STANČÍK, Petr. *Mrkev ho vcucle pod zem*. Ilustroval Jiří STACH. Praha: Meander, 2013. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-87596-23-4.

Sekundární literatura

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-0553-3.

ČEŇKOVÁ, Jana a Jan CEBE, ed. *Meziválečná česká a slovenská žurnalistika (1918-1938)*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4299-4.

EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Plus, 2010. Speculum. ISBN 978-80-00-02587-2.

HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, ed. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3752-5.

HAMAN, Aleš. *Literatura v průsečíku pohledů: teorie, historie, kritika*. Praha: ARSCI, 2003. ISBN 80-86078-29-9.

HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1630-0.

NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, eds. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. ISBN 80-7294-170-4.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jana ČEŇKOVÁ. *Česká publicistika mezi dvěma světovými válkami*. Praha: Academia, 2017. První republika. ISBN 978-80-200-2754-2.

PIORECKÝ, Karel. *Česká literatura a nová média*. Praha: Academia, 2016. Literární řada. ISBN 978-80-200-2578-4.

PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7336-4.

ŠIDÁKOVÁ FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. ISBN 978-80-200-2410-7.

URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století: (reflexe české tvorby a recepce)*. Olomouc: Votobia, 2004. ISBN 80-7220-185-9.

Tištěná periodika

HRTÁNEK, Petr. Téměř legenda o neohroženém oráči. *Host*. 2016, **32**(10), 66.

HOKR, Boris, HRTÁNEK, Petr, KLÍČOVÁ, Eva a Marek LOLLOK. Satančí vejce postmoderny. *Host*. 2016, **32**(10), 68-71

JANOUSEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Andělí vejce, Druhé město, Brno 2016. *Tvar*. 2016, **26**(19), 2

JANOUSEK, Pavel. 969 slov o próze: Petr Stančík: Mlýn na mumie, Druhé město, Brno 2014. *Tvar*. 2015, **25**(9), 2

KAPSOVÁ, Lenka. O muži s podivuhodným vejcem místo hlavy. *Lidové noviny*. 2016, **29**(294), 23

KOPÁČ, Radim. Podivné ryby v katedrálách poezie. *Mladá fronta DNES*. 2002, **13**(61), 8.

KOPÁČ, Radim. Vejce si chce hrát. *Týdeník Rozhlas*. 2016, **26**(45), 18.

KUBÍČKOVÁ, Klára. Grotoska zralá na ceny i rekordy. *Mladá fronta DNES*. 2014, **25**(50), 7.

KUBÍČKOVÁ, Klára. Pohádka, v níž si děti kupují konec. *Mladá fronta DNES*. 2013, **24**(131), 9.

NĚMEC, Jan. Literatura v novinách. *Host*. 2010, **26**(3), 36.

OHNISKO, Milan. Musíme je svrhnout. *Tvar*. 2015, **26**(11), 4.

PEŇÁŠ, Jiří. Maso z dobře naklepané mumie. *Lidové noviny*. 2014, **27**(174), 8

PIORECKÁ, Kateřina. V rytmu steampunku. *Tvar*. 2014, **24**(17), 3

PIORECKÝ, Karel. Česká literatura a nová média. Prolegomena k tématu. *Česká*

literatura, 2012, **60**(6), 835

PIORECKÝ, Karel. Elektronická literatura v Čechách a na Moravě. *Host*. 2016, **32**(2), 32.

PROVAZNÍK, Jaroslav. Ambice a řemeslo. *Host*. 2014, **30**(1), 20.

SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace. *A2*. 2014, **10**(15), 3.

VAJNEROVÁ, Ivana. Vliv angličtiny a ohrožené jazyky. *Strategie*. 1999, **7**(5), 54.

VŠETEČKOVÁ, Vladka. Reklama je divadlo podle Aristotela. *Strategie*. 2002, **9**(2), 36.

ZIZLER, Jiří. Odstředivka fantazie. *Host*. 2014, **30**(5), 88.

Elektronické zdroje

A2 [online] Dostupné z: <https://www.advojka.cz/>

ADAMOVIČ, Ivan. Recenze: Stančík uvařil morbidní románovou hostinu a mění Prahu v kabinet kuriozit. In: *Hospodářské noviny* [online]. 4. 7. 2014 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://art.hn.cz/c1-62436000-stancik-roman-praha>

ADAMOVIČ, Ivan. Superhrdina ze statku. In: *Reflex* [online]. 24. 11. 2016 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/archiv-hlavni-clanky/76066/superhrdina-ze-statku.html>

BĚLUNKOVÁ, Libuše. Kdo si čte, zlobí. In: *A2* [online]. 4. 10. 2006 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2006/40/kdo-si-cte-zlobi>

ČEŇKOVÁ, Jana. Náhoda neexistuje, náhoda je Bůh. In: *Hospodářské noviny* [online]. 13. 12. 2018 [cit. 2022-12-31]. Dostupné z: <https://itvar.cz/nahoda-neexistuje-nahoda-je-buh>

ČTK. Legendární Pérák má ochrannou známku, po knize se chystá film. In: *Novinky.cz* [online]. 23. 4. 2008 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-legendarni-perak-ma-ochrannou-znamku-po-knize-se-chysta-film-40195330>

GAZDÍK, Jan. Český Monte Christo a mstitel zločinů. Pravomil Raichl se narodil před 100 lety. In: *Aktuálně.cz* [online]. 31. 1. 2021 [cit. 2023-20-17]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesky-monte-christo-a-mstitel-zlocinu-pravomil-raichl-se-nar/r~eb015c805efe11eba7deac1f6b220ee8/>

H2O a tajná vodní mise. In: *Zlatá stuha* [online]. 2018 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/h20-a-tajna-vodni-mise>

HARTMAN, Ivan. Magnesia Litera ocenila Reinera i Stančíkovu prozaickou hru na pokleslou literaturu. In: *Hospodářské noviny* [online]. 8. 8. 2017 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://art.hn.cz/c1-63860270-magnesia-litera-ocenila-reinera-i-stancikovu-hru-na-pokleslou-literaturu>

HOKR, Boris. RECENZE Petr Stančík profackoval hých českou literaturu. In: *Aktuálně.cz* [online]. 28. 2. 2014 [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-petr-stancik-profackoval-hoch-ceskou-literaturu/r~6fd4b008a00511e39c2e002590604f2e/>

iLiteratura [online] Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/>

Info a kontakty. In: *Tvar* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://itvar.cz/info>

KANDA, Roman. O klinické smrti literární kritiky. In: *Ravt* [online]. 2016 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://itvar.cz/o-klinicke-smrti-literarni-kritiky>

Kdo jsme. In: *Host* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://casopishost.cz/o-nas>

KLÍČOVÁ, EVA. Bondem proti genderu. In: *Respekt* [online]. 19. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/47/bondem-proti-genderu>

KONÁŠ, Jarda. Recenze: Temná Praha podle Šabacha, Tučkové či Soukupové není tak úplně temná. In: *Aktuálně.cz* [online]. 21. 10. 2016 [cit. 2022-12-31]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-temna-praha-podle-sabacha-tuckove-ci-soukupove-neni/r~f017621295dd11e6af6e002590604f2e/>

KRÁL, Jiří T. Kopání do mrtvoly. In: *A2* [online]. 2008 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2008/13/kopani-do-mrtvoly>

LOLLOK, Marek. Mlýn na žánry. In: *iLiteratura.cz* [online]. 22. 4. 2014 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/33073-stancik-petr-mlyn-na-mumie>

MAČAS, Dominik. BáSnění Petra Stančíka. In: *Festival spisovatelů Praha* [online]. 19. 9. 2008 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: https://www.pwf.cz/rubriky/petr-stancik_1137.html

Mlýn na mumie. In: *CzechLit* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/kniha/mlyn-na-mumie-cz/>

MOTÝL, Ivan. Nejlepší český prozaik Petr Stančík přijel do Ostravy ve jménu císaře a Umberta Eca. In: *Ostravan.cz* [online]. 28. 7. 2015 [cit. 2022-12-29]. Dostupné

z: <https://www.ostravan.cz/23505/nejlepsi-cesky-prozaik-petr-stancik-prijel-do-ostravy-ve-jmenu-cisare-a-umberta-eca/>

Nejlepší knihy dětem. In: *Nejlepší knihy dětem* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.nejlepsiknihydetem.cz/>

NEZBEDA, Ondřej. Případ dekadentního detektiva. In: *Respekt* [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/10/pripad-dekadentniho-detektiva>

Nulorožec. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/nulorozec-392401>

Obojí pramen. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/oboji-pramen-177087>

O díře z trychtýře. In: *Argo* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://argo.cz/knihy/o-dire-z-trychtyre/>

O nás. In: *A2* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/o-nas/index#intro>

O projektu iLiteratura.cz. In: *iLiteratura.cz* [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Home/Oprojektu>

PEŇÁS, Jiří. rozhovor s Petrem Stančíkem v Lidových novinách. In: *Druhé město* [online]. 7. 5. 2018 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/recenze/mlyn-na-mumie?id=5550a69700c684785770819>

Petr Stančík. In: *CzechLit* [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/petr-stancik-cz/>

Petr Stančík. In: *Databáze knih* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/petr-stancik-23485?orderBy=ro&filtr=&id=1>

Právo [online] Dostupné z: <https://www.pravo.cz/>

PROKOPOVÁ, Eliška. Všecko se pořád opakuje, a lidé se z toho nepoučí. In: *iLiteratura.cz* [online]. 4. 1. 2017 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.iliteratura.cz/clanek/37611-stancik-petr-andeli-vejce>

PŘIBÁŇOVÁ, Alena. Host. In: *Slovník české literatury po roce 45* [online]. 31. 12. 2013 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1691&hl=host+>

Soubory: Trilemma. In: *Databáze českého amatérského divadla* [online]. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php/main.php?data=soubor&id=9187>

STANČÍK, Petr. Petr Stančík. In: *Festival spisovatelů Praha* [online]. 19. 9. 2008 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: https://www.pwf.cz/rubriky/petr-stancik_1137.html

STANČÍK, Petr. Petr Stančík. In: *Vltava* [online]. 3. 10. 2010 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/basneni-petra-stancika-8639229>

Starý dobrý Nový (Oldřich). In: *Národní divadlo Brno* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.ndbrno.cz/cinohra/stary-dobry-novy-oldrich/>

SVOBODA, Richard, DOKOUPIL, Blahoslav. Zlatý máj. In: *Slovník české literatury po roce 45* [online]. 31. 5. 2006 [cit. 2023-28-02]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=241>

ŠANDA, Michal. Nad knihou Andělí vejce: Stančíkův velociped. In: *Novinky.cz* [online]. 21. 11. 2016 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-andeli-vejce-stancikuv-velociped-40015432>

ŠANDA, Michal. Nad knihou Petra Stančíka: O kapli tajemné z náměstí Karlova. In: *Novinky.cz* [online]. 12. 5. 2016 [cit. 2022-12-31]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-petra-stancika-o-kapli-tajemne-z-namesti-karlova-350883>

ŠANDA, Michal. Nad knihou Petra Stančíka: Vznešenost s mrzkostí. In: *Novinky.cz* [online]. 8. 4. 2014 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-nad-knihou-petra-stancika-vznesenost-s-mrzkosti-224600>

TROJAK, Bogdan. Mlýn na mumie (nové vydání). In: *Druhé město* [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/kniha/mlyn-na-mumie-nove-vydani>

Triangl. In: *Tvar* [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://itvar.cz/tag/triangl>

Tvar [online] Dostupné z: <https://itvar.cz/>

ZELINSKÝ, Miroslav, KOŠNAROVÁ, Veronika. Tvar. In: *Slovník české literatury po*

roce 45 [online]. 22. 5. 2010 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=229&hl=tvar+>

Další zdroje:

STANČÍK, Petr, spisovatel [rozhovor]. kavárna Slavia, 30. 1. 2023.

Teze Diplomové práce

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Bočková, Jana	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2021	
Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta: 60001074@fsv.cuni.cz	
Studijní program/forma studia: Žurnalistika/prezenční	
Název práce v češtině: Kritický ohlas vybraných děl Petra Stančíka v českých médiích	
Název práce v angličtině: Critical Responses of Selected Works By Petr Stančík in the Czech Media	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023) (diplomovou práci je možné obhajovat <u>nejdříve</u> šest měsíců od schválení tezí) LS 2022/2023	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Petr Stančík je český básník, prozaik, autor knih pro děti a držitel Magnésie Litery (2015) za prózu. Diplomová práce se zaměří na analýzu kritických reflexí tří vybraných děl tohoto autora (Mlýn na mumie, Andělí vejce a Mrkev ho vcucla pod zem) v českých médiích. Akademické práce se doposud Stančíkovými díly zabývaly převážně z hlediska naratologie, a to hlavně jeho oceněným románem Mlýn na mumie (2014).	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Diplomová práce si dává za cíl zmapovat mediální a literárněkritický ohlas vybraných děl Petra Stančíka v českých periodikách. Zabývat se bude dvěma romány pro dospělé – Mlýn na mumie (2014) a Andělí vejce (2016) a jednou knihou pro děti – Mrkev ho vcucla pod zem (2013). Kritické reflexe budou analyzovány, vezmou taktéž v úvahu rozdílné pojetí recenzentů. Práce představí i jednotlivá periodika, ze kterých bude čerpat literárně kritický ohlas. V rámci práce by měl vzniknout rozhovor s autorem.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): 1. Úvod 2. Literární kritika – vymezení pojmu vzhledem k tématu práce 3. Charakteristika sledovaných periodik 4. Petr Stančík a jeho tvorba – osobnost autora, představení spisovatele a jeho děl 5. Pohádková kniha pro děti Mrkev ho vcucla pod zem a její literárněkritická analýza 6. Mediální reflexe oceněného románu Mlýn na mumie 7. Román Andělí vejce a jeho mediální reflexe 8. Závěr Příloha – rozhovor s Petrem Stančíkem	
Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období): Období je ohraničeno datem vydání knih. Práce se zaměří na období od roku 2013, kdy vyšla Mrkev ho vcucla pod zem, do roku 2017, do kdy přetrvával mediální ohlas románu Andělí vejce (2016). Práce bude analyzovat literárně kritické texty z literárních periodik, deníků, časopisů i z internetových zdrojů: A2, Aktuálně.cz, Hospodářské noviny, Host, iLiteratura, Právo, Respekt, Tvar, Týdeník rozhlas, ...	

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Literárněkritická analýza, vyhledávání a výzkum mediálních a literárně-kritických reflexí, rozhovor s autorem

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2–5 řádků):

STANČÍK, Petr. *Andělí vejce*. Brno: Druhé město, 2016. ISBN 978-80-7227-385-0.

Děj románu se odehrává od konce 19. století do druhé světové války. Augustin Hnát má místo hlavy andělí vejce, ze kterého se rodí jeden nápad za druhým. Jeho matka běhá po lesích, za kmotra má místního blázna, spřátelí se se strašidlem, který ho naučí dělat pálenku, a první světová válka ho zavede až na Sibiř.

STANČÍK, Petr. *Mlýn na mumie: převratné odhalení komisaře Durmana*. V Brně: Druhé město, 2013. ISBN 978-80-7227-344-7.

Kniha, která je charakterizovaná jako mystický gastronomicko pornografický thriller, se odehrává v druhé polovině 19. století, kdy v Praze dojde k vraždě pošťáka, jehož tělo objeví komisař Durman. Ten se ihned pouští do pátrání, které ho zavede do všech koutů Prahy i mimo ni. Kniha byla v roce 2015 oceněna cenou Magnesia Litera.

STANČÍK, Petr. *Mrkev ho vcucla pod zem*. Ilustroval Jiří STACH. Praha: Meander, 2013. Modrý slon (Meander). ISBN 978-80-87596-23-4.

Vypráví příběh malého Ctibora, který je mrkví vucnut pod zem. Ukáže se, že se jednalo o návnadu, kterou si obr Drtihnát chytá nové sluhy. Z obrova zajetí se Ctibor musí vydat na dobrodružnou a nebezpečnou cestu zpět domů na zemský povrch. Každá kapitola knihy je zakončena hádankou, za kterou čtenář může sbírat hvězdičky. Na konci si za ně může pořídit jeden ze tří možných konců.

EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr ONUFER. V Praze: Plus, 2010. Speculum. ISBN 978-80-00-02587-2.

Terry Eagleton se snaží představit moderní literární teorii. V knize se zabývá různými literárněvědnými školami 20. století a představuje důležité teoretické směry.

HAMAN, Aleš. *Literatura v průsečíku pohledů: teorie, historie, kritika*. Praha: ARSCI, 2003. ISBN 80-86078-29-9.

Dílo Aleše Hamana se zabývá nejen kritikou, ale také historií a literární teorií. Odborně zde nahlíží na vývoj české literatury.

NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. ISBN 80-7294-170-4.

Lexikon obsahuje přehled teoretických koncepcí, autorů a základních pojmů v literatuře a kultuře. Součástí je výklad teorie literární kritiky a interpretace.

PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe literárního textu: s anděly i bez nich na sviňu svět*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7336-4.

Pro práci bude využita především první část knihy, která se věnuje literární teorii. Zabývá se problematikou interpretace díla, literární komunikací či rovinami struktur uměleckých textů. Ve zbylé části pak autor ukazuje, jak různě mohou stejné dílo interpretovat jednotliví recenzenti.

ŠIDÁKOVÁ FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada. ISBN 978-80-200-2410-7.

Kniha se věnuje stavu literárního trhu první dekády jednadvacátého století, mimo jiné představuje literární ceny a periodika.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367683-4.

Kniha přibližuje metody užívané k výzkumu médií. Zahrnuje jak zásady komerčního výzkumu médií (výzkum sledovanosti, měření efektivity reklamy), tak i akademického (výzkum mediálních organizací, analýza reprezentace, interpretace textu). Metody jsou rozebrány na praktických příkladech z českých médií.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

HRÁCHOVÁ, Michaela. *Mlýn na mumie jako postmoderní utopie magické Prahy*. 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra české literatury. Vedoucí práce Pišová, Ina.

KOVÁŘOVÁ, Iveta. *Petr Stančík – Mlýn na mumie – komplexní narativní analýza*. 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra české literatury. Vedoucí práce Kubiček, Tomáš.

Datum / Podpis studenta/ky

23.9.2022

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

JEŇKOVÁ JANA

23.9.2022

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem (text)

Příloha č. 2: Obálka knihy Mrkev ho vcucla pod zem (foto)

Příloha č. 3: Obálka knihy Mlýn na mumie (foto)

Příloha č. 4: Obálka knihy Andělí vejce (foto)

Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovor se spisovatelem Petrem Stančíkem (text)

30. ledna 2023, Praha, kavárna Slavia

Jako autor jste zabrousil do mnoha žánrů a stylů – poezie, prózy, knih pro děti i dospělé, postmoderny, detektivky či bizarra, máte oblíbený žánr?

Určitě miluji dekadenci, zejména v podobě Jiřího Karáska ze Lvovic a jeho sbírky Zazděná okna. Vždycky jsem chtěl být dekadentem a možná jsem jím i byl, každopádně mě to vedlo k tomu, abych si zvolil ten kvazi aristokratický pseudonym Odillo Stradický ze Strdic. Jinak už jsem se nikdy s ničím necítil tak vnitřně identifikován. Ta postmoderna, kterou jste zmínila, je, myslím, jen vymezena negativně, popření moderny, prázdný pojem z bezradnosti. Samozřejmě, je-li postmoderna třeba Umberto Eco, tak nezastírám inspiraci, jeho knihy mě hodně ovlivnily, ale je to spíš takový pohled na svět. Už jako dítě mě vždycky bavilo vidět věci z různých souvislostí a pohledů.

Existuje žánr nebo styl, který jste si ještě nezkusil a který byste v budoucnu chtěl napsat?

Já nedělám tyto věci plánovitě. I třeba to bizarro vzniklo tak, že mě oslovili, a ne že bych si ho chtěl vyzkoušet. Já asi bizarní jsem, ale původně jsem ani nevěděl, co je to za styl. Když jsem si to přečetl, tak jsem si řekl, že jsem to vlastně typický já a napsal jsem tam povídku, jenom možná trochu absurdnější a vyhraněnější, než kdybych ji psal třeba do magazínu Hospodářských novin. Jinak zamlada jsem zkoušel všechno možné. Jeden čas jsem zkoušel i surrealismus. Myslím, že není nic, čemu bych se vyhnul, kromě snad románu pro ženy. Ne, že bych to odsuzoval, naopak si myslím, že mají své místo, ale asi před deseti lety se skupina mých přátel rozhodla, že je napíšou pro mrzký peníz a zároveň, aby si to vyzkoušeli, takový ten lehce erotický harlekýn, který má na obalu muže do půl těla, nikdy tam nejsou vidět žádné pohlavní orgány, a i ta erotika tam končí u decentních objektů a řek bych, že se jim to nepovedlo, protože tyhle věci se špatně dělají z vypočítavosti a s úmyslem. Čím víc to tam hrnete, tím hůř se to dělá. Já jsem se na to necítil dostatečně být ženou, i když věřím tomu, že každý muž má na dně ženu, a každá žena má na dně muže a je to jako jing a jang, že ty protiklady mají v sobě zárodek toho opačného. Můj

nový román bude mít hlavní hrdinku ženu, i když to taky není tak jednoduché, protože se občas mění v muže. Už jsem zjistil, že tento svět je tak odmaskulinizovaný, alespoň ten náš civilizační prostor, že muž jako hlavní hrdina už není moc věrohodný. Ne, v tom smyslu, že by nebyli muži, ale že hlavní hrdina by měl být nositelem a hybatelem děje a v tom případě si myslím, že to už muži nejsou. Jinak jsem si dlouho nemyslel, že bych psal literaturu pro děti, vlastně až do té doby, než jsme je se svou paní počali a já jsem jim začal číst pohádky. Některé se mi líbily, ale s většinou jsem nebyl spokojený, a tak jsem se rozhodl, že jim napíšu lepší. Dopadlo to samozřejmě úplně klasicky, doma mě nikdo nečetl a nečte, ale na to si stěžovali i mnozí jiní. Myslím, že kdyby měl Milan Kundera děti, tak by ho taky nečetly. Ale jiné děti to četly, tak dneska už píšu knih pro děti víc než pro dospělé. To má ale zase svoje důvody, protože jsou podstatně kratší, takže se jich dá napsat více.

Čím se pro vás liší psaní pro děti a pro dospělé?

Já vidím ten rozdíl spíš kvantitativní než kvalitativní, jak v té délce, tak i třeba v nějakých mezích. V knížkách pro děti je samozřejmě láska, ale není to erotika, a když je, tak jenom jemně naznačená. Jezevec Chrujda má svou kamarádku lasičku Aničku, se kterou si dá nanejvýš pusu na čeníšek a drží se za pacičky. V České televizi mě ještě trošku více zcenzurovali, protože v knížkách bydlí spolu v jedné noře, a to se zdálo dramaturgii Děčka příliš odvážné, protože by tam zřejmě mohlo dojít k mezidruhovému křížení, ve Večerníčku má tak každý svou noru zvlášť. Takže, určitě ne sex. Dejme tomu, že erotika do nějaké velmi jemné míry ano. Pak se velmi opatrně musí zacházet se smrtí. Já jsem třeba jako dítě byl smrtí fascinovaný, pořád jsem chodil na hřbitovy, až se o mě rodiče báli. Velký zážitek pro mě byl Nekonečný příběh, a to ještě spíš ta kniha než film. Myslím tím smrt koně Artaxe, kdy v první třetině knihy zemře druhá nejsympatičtější postava a je to zároveň velký smutek a zároveň velká katarze, protože ta smrt tam má smysl. Já jsem to jednou jedinkrát zkusil dát právě do knihy Mrkev ho vuclela pod zem, kdy v jednom ze tří konců tam zemře myš a je to krásná smrt. Ona má radost, že neprožila marný život v klíčové dírcce, že zemřela jako hrdinka. Říkal jsem si, že by to ty děti mohly pochopit, ale setkal jsem se spíš s tím, že je to rozesmutnělo, takže už si na to dávám pozor. Pořád si ale myslím, že zážitek smrti do dětského světa patří. A pak samozřejmě do třetice to jsou dobré konce, respektive konce, ve kterých vítězí dobro. Neznám lepší definici dětské literatury než tu, kterou kdysi řekl Václav Čtvrtek, literatura pro děti by

měla dětem pomoci pochopit, co to je dobro a zlo a pomoci jim v tom, aby si v životě vybrali tu správnou stranu. Vtipné je, že neřekl, která to je. Já si myslím, že by to takhle mělo být. Jsem velký nepřítel současných módních trendů v literatuře pro děti, kde třeba nejsou žádní kladní hrdinové. Já mám také hrdiny, kteří mají svoje slabosti, hlavní hrdina nemusí být kladný pořád, ale to, že jsou v podstatě všichni špatní, se mi nelíbí, protože, i když to tak třeba je, není důvod proč to předkládat zrovna dětem, pro které by literatura přeci jenom měla plnit výchovnou funkci, i když se mi to říká ztěžka, protože to zní příšerně, ale je to tak.

Já bych se ještě vrátila k večerníčku. Čím bylo odlišné psát pro televizního Chrujdu než pro knižního?

Scénář jsem psal ve spolupráci s režisérem Davidem Súkupem. Ne, že by to bylo úplně jiné, ale pohyblivé obrázky mají požadavky, které vyplývají z daného média stejně jako kniha. Některé věci perfektně fungují v knížce, jako když se Chrujda učil cizí jazyky, ale ve Večerníčku to nefunguje. To mi ale zase nedělalo takový problém, protože jsem se poměrně značnou část svého života živil jako televizní režisér, takže o tom něco vím a mám i schopnost filmového vidění světa. Knížky pro děti, zvláště Chrujda, jsou primárně pro čtení, nebo možná ještě spíš pro předčítání, takže když je srovnáte s Večerníčkem, některé jsou velmi podobné knižní předloze a některé jsou úplně jiné. Některé jsem napsal zvláště pro televizi a možné je teprve někdy knižně zpracují, nebo třeba taky ne.

Na Chrujdovi spolupracujete s Lucií Dvořákovou a na H₂O s Galinou Miklínovou. Zasahují vám ilustrátorky do textu či vy jim do ilustrací?

Snažím se do toho moc nemluvit, ale někdy je to nutné. Ty dvě dámy, které jste zmiňovala, Lucií Dvořákovou a Galinu Miklínovou, jsem si obě vybral, protože jsem s nimi chtěl pracovat. S Lucií trochu dřív, protože si myslím, že Lucie je pro ty menší čtenáře a Galina pro ty větší, takhle to mám rozdělené. Zkušenosti byly velmi podobné, spřátelili jsme se a naladili se na stejnou vlnu, a teď už v podstatě, když do toho mluvím, tak jsou to spíš takové technikálie. Například zatím poslední díl H₂O se odehrává na planetě, která nemá tvar koule ale toru, což je prstenec, a to má samozřejmě svoje specifika. Abych s tím Galině pomohl, koupil jsem věneček z polystyrenu, který se používá na vázání květin, a na to jsem fixou nakreslil kontinenty a moře, jak jsem si je představoval, pak jsem jí ten věneček dal a ona to podle toho nakreslila. Další příklad je, že v naší společné knize o Faustově domě je pověst z roku 1945, kdy Prahu bombardovaly B-17 a Galina nakreslila

špatný bombardér, tak jsem jí poslal fotku B-17 a ona ji podle toho nakreslila. Ale jak říkám, to jsou technické věci, jinak co se týče toho hlavního, to znamená atmosféru a třeba to, co ty obrázky ukazují, to jim vůbec neříkám a vždycky, když mě ukážou první verzi, tak jsem nadšený a překvapený tím, jak to vlastně souzní s tím, jak jsem to viděl já.

Péráka jste psal původně jako filmový scénář, k jehož realizaci zatím nedošlo. Dostal jste se někdy blíže k jeho realizaci?

K Pérákovi se zatím ještě nikdo neozval, kdo by to chtěl udělat. Jednou už to ale vypadalo nadějně s Mlýnem na mumie. Tam už to vypadalo, že se skutečně začne točit, ale nakonec z toho sešlo, protože nebyly peníze. Teď se zase jedná, že by z toho byl seriál pro Netflix, nebo pro něco takového. Mě to trošku mrzí tím, že jak jsem napsal Péráka původně jako scénář, tak je na to ideální, z toho se nemusí nic vypustit ani nic přidávat. Mlým na mumie, sám to vím, protože jsem se ho pokoušel předělat do podoby filmové řeči, má mnohonásobně víc děje, než se do filmu může někdy vejít. Celovečerní film může mít maximálně něco ke třem hodinám, a za to se dá odvyprávět jenom něco a jenom nějakým způsobem. V té knize je spousta různých vedlejších linií, které když začnete osekávat, tak se to celé začne bortit, protože já to mám tak divně provázané, že když něco vypustím tady, tak to chybí pak zase tam, a je to hrozná práce. Myslím si, že to, co na tom ty lidi fascinuje, je právě ta bohatost, která se ale do filmové řeči převést nedá. Nicméně samozřejmě budu rád, když podle Mlýnu na mumie vznikne film, ale bude to vždy nějakým způsobem redukce. Pro mě je velký příklad Jméno růže Umberta Eca, které jsem přečetl jako knihu a byl jsem tím úplně fascinovaný. Myslím si, že to je nejlepší kniha, kterou napsal. Pak jsem viděl film a ten mě tenkrát hrozně vytočil doslova tím, jak to znesvětil. Po letech, když jsem právě pracoval na převodu Mlýnu na mumie do filmové řeči, jsem ho viděl znovu a zjistil jsem, že je to vlastně velice decentně uděláno. Nemůžete udělat film o středověké teologii, dneska to nejde. Oni tam vzali detektivku, která tam je, a teologii a filozofii tam dali jako koření. Takhle asi nějak by to dopadlo i s Mlýnem na mumie.

Přemýšlel jste někdy o tom, koho byste chtěl vidět v hlavní roli filmových verzí svých knih?

Ani ne, protože to stejně není na autorovi scénáře. Většinou je to výsada režiséra, někdy do toho mluví i producent. To zaprvé a za druhé já mám takový svůj vnitřní biograf, já si to všechno představuji a většinou ty hlavní postavy jsem já, tedy takový idealizovaný, mladý,

svalnatý a neproplešatělý, ale jsem to já, takže to je pak těžké na to najít nějakého herce. Třeba u Péráka jsem měl zcela jasnou představu, kdo bude hrát Reinharda Heydricha – Tomáš Hanák. On je mu strašně podobný. Zvlášť teď po padesátce, když prošedivěl, je naprosto dokonalý Heydrich.

Když teď hovoříme o těch nerealizovaných projektech. Narazila jsem na článek, který hovořil o tom, že Pérák měl být předělán do počítačové hry ve studiu Silicon Jelly. Jak projekt dopadl?

Skončil na tom, že na to firma stejně jako ta produkce nesehnala peníze, čili dotáhli jsme to do stádia prezentace a nepodařilo se.

A teď bych se vrátila k vašim románům. Ve svých dílech často mícháte realitu s fikcí a mě by zajímalo, jak moc velkou přípravu děláte. Zapisujete si třeba fakta, na která narazíte a pak je u jednotlivých děl vytahujete podle potřeby, nebo je shromažďujete až ke konkrétnímu dílu?

Já se považuji za historika, i když na to nemám žádný akademický titul. V historii se zabývám především pozdním středověkem, ale i jinými periodami. Já si podklady shromažďuji velmi pečlivě, i když vlastně nevím proč. Nemám nějakou ambici psát historické romány. Já věřím tomu, že historie se neustále opakuje v kruzích nebo spíš závitech spirály, takže já píšu o současnosti, ale v kulisách historických, zejména proto, že v současnosti je spousta věcí, které se mi nelíbí a nevím, jak je mám do svých románů dostat. Napsal jsem jedinou knihu, která je ze současnosti, a to je Nulorožec, a když si ji přečtete pozorně, tak zjistíte, že to je nejspíše z nějakého alternativního vesmíru, kde neexistuje internet a mobily. Já sám je používám, ale ony úplně zničí děj, protože základem děje je cesta, alespoň si to myslím, a proč byste měla někam chodit nebo putovat, když tam můžete zavolat, nebo když tam máte spojení internetem. Já vůbec nevím, jak to ostatní dělají, protože ten děj by se v podstatě odehrával jen, nebo tak z padesáti procent, přes internet a mobily, a to by bylo úplně perverzní. Můj román, který teď píšu, je z postapokalyptické budoucnosti, kdy internet už zase není. Jinak já většinou čtu noviny, pokud je to v takovém historickém období, kde jsou. Na Mlýn na mumie jsem přečetl celé Národní listy z roku 1866, protože se to odehrává od posledního dne roku 1865 až do konce roku 1866, a to se dočtete spoustu zajímavých věcí, a hlavně takových těch každodenních, ne jenom takové ty velké dějiny, které pak zůstanou v učebnicích. Já mám rád, když je to zakotveno v těch kulisách, přestože to jsou jenom kulisy a myslím si, že by

se nemělo stát spisovateli to, co se stalo Milanu Kunderovi myslím v Nesmrtelnosti, kde Goethe rozsvěcí petrolejku a petrolejka byla vynalezena až dvacet let po Goethově smrti.

Zmínil jste tady internet. Vy jste vytvořil na počátcích internetu projekt HyperHomer. Co vás na raném internetu fascinovalo? Pokud vím, tak jste se nikdy nevěnoval oblasti IT.

IT jsem nikdy nebyl, ale mimochodem umím programovat. Já jsem chodil na matematicko-fyzikální gymnázium v Hradci Králové, kde jsme měli programování na sálových počítačích, kde se obracely cívky s magnetofonovými pásky, a celá místnost byla počítač, my jsme byli uvnitř toho počítače. Bylo to fascinující, protože programovací jazyky byly úplně jiné, než jsou dnes. Dneska se programuje myší, tenkrát to byl opravdu jazyk. Museli jste ten program nejdřív napsat na klávesnici elektrického psacího stroje, který z ní vyrobil děrnou pásku, kterou pak ten počítač zpracovával. Já jsem v internetu viděl a pořád vidím nějaký přechod od jednotlivců k vyšší bytosti jako třeba Adam Kadmon, vesmírný člověk. Myslím si, že je to teď ještě zřejmější, než to bylo před těmi deseti/dvaceti lety, že lidé pomalu přestávají existovat jako bytosti a většina jsou jenom takové přívěšky přístrojů. Nejsou spojení s tím přístrojem, ale s kolektivní bytostí, které jsou zároveň součástí. Je to samozřejmě v nějakém stádiu zrodu, ale velmi mě na tom překvapilo, že jsem si myslel, že to bude opravdu nějaký mystický Adam Kadmon, něco jako Bůh, a ono to zatím vypadá, že to bude spíš něco mezi pornohercem a třetířadým vtipálkem. Netušil jsem, že se to celé zvrhne, jak ten internet, tak vlastně zábava, na porno, na sjíždění, na naprosto bezobsažné plkání. Nejvíce mě překvapuje glorifikace či oslavování všednosti. Takový ten princip, že si někdo vyfotí oběd a sdílí ho se svými přáteli. Není to vlastně nic zvláštního, je to normální oběd, ale on to povýší na nějakou událost, kterou musí vidět všichni. To já vůbec nechápu. Před lety, když jsem tvořil HyperHomera, jsem chtěl být součástí kyberprostoru, a teď už se mi do něj moc nechce. Ale pořád si ještě říkám, že třeba ta analogie je nutně pokulhávající a možná i zavádějící. V lidském mozku jsou také oblasti, které rozhodují o důležitých věcech, a pak jsou tam ty, které vám třeba drží svěrač.

Tohle nebyl váš jediný projekt na internetu. Své básně jste dříve publikoval na webu, a dokonce jste k nim přidával audionahrávky vlastní recitace, které jste ale po čase stáhl, protože je prý nikdo neposlouchal.

To jsem opravdu dělal, ale to byl jenom takový experiment a stáhl jsem je především proto, že se nerad slyším, což má asi většina lidí. Spíš si myslím, že zajímavější projekt

byla mobilyrika, projekt, který jsem dělal společně s básníkem Bogdanem Trojakem, s režisérem Dimitrijem Dudíkem a dalšími, také Ivan Wernisch se do toho zapojil z přátelství. Bylo to v dobách, kdy všichni najednou začali mít mobily a byli jsme okouzleni tou možností zpřítomnělého bytí všech, kteří jsou připojeni. Mobilyrika bylo psaní básní přímo do mobilu, které jsme si navzájem posílali jako textové zprávy. Mělo to svoje, protože tenkrát byly textové zprávy bez háčeků a bez čárek, což někdy vytvářelo takové zajímavé dvoj až trojsmysly. Když to ale pak začalo být normální, přestalo nás to bavit. Přeci jenom projekt HyperHomer měl v sobě ještě něco navíc, měl možnost teoreticky nekonečného růstu a propojování se a tak podobně. Jiná věc je, že k tomu až na výjimky nedošlo, ale ta možnost tady byla. Zatímco tady u toho to bylo ohraničené, jak délkou textovky, která byla tenkrát poměrně krátká, tak počtem lidí, kteří se do toho zapojili.

Už jsme tady načali několik oblastí vašeho působení. Já bych teď přešla k té, kterou jsme tady ještě dnes nezmnili, a to je divadlo. Vy jste pro Národní divadlo Brno napsal hru Starý dobrý Nový (Oldřich), a taky se teď chystá divadelní adaptace vašeho románu Pravomil v Divadle v Dlouhé. Čím se pro vás liší psaní pro divadlo narozdíl od psaní například pro film?

S Pravomilem nemám nic společného kromě té knihy. Podle ní to napsal Pavel Baďura a režisér Dianiška si jeho verzi upravil, takže pan Baďura přepsal mou knihu a pan Dianiška přepsal to jeho přepsání, takže doufám, že tam z Pravomila ještě něco zbude, ale byl jsem na čtené zkoušce a vypadá to nadějně. Jinak divadlo má svá specifika, nechci tady mluvit o banalitách, ale tak třeba v divadle se velmi obtížně dělá střih. Film umožňuje spoustu věcí, které divadlo ne, kromě toho střihu ještě retrospektivy, i když to jde v divadle udělat taky. Ostatně já jsem ve hře o Oldřichu Novém udělal právě i ten střih. Je to tam taková hříčka, kdy se tam na jevišti baví ministr Goebbels s Lídou Baarovou a Goebbels jí právě vysvětluje, že výhody filmu oproti divadlu spočívají v tom, že divadlo neumožňuje střih, a teď je tam střih a v jiné místnosti mluví Oldřich Nový, takže ono to do jisté míry lze, ale faktem je, že divadlo je oproti filmu hodně statické. Divadlo má své zákonitosti, které je třeba dodržovat. Tady to navíc bylo specifické tím, že to je téměř opereta, je tam osm nebo devět písní. Pro mě to byl návrat, protože jsem s divadlem začínal v osmdesátých letech, kdy jsem měl vlastní amatérské divadlo Trilemma, se kterým jsme jezdili na různé přehlídky a tak podobně. Psal jsem hry a hrál jsem v nich, pak jsem šel

studovat režii na DAMU. Přišla revoluce a já jsem z DAMU odešel, protože najednou to bylo úplně o něčem jiném, ale takovým velkým dramatickým obloukem jsem se k tomu divadlu po 30 letech vrátil, tak uvidíme, jestli jsou tyto dvě věci solitéry, nebo jestli to bude nějaká soustavnější spolupráce. Mně se to zatím docela líbí, ale uvidíme, z Brna zatím nemám moc nějaké odezvy, jak je to tam úspěšné. Premiéra vypadala docela dobře. Byl tam potlesk, nelétaly lahve, ale už o tom nemám žádné zprávy, tak uvidíme.

A zvažoval jste třeba, že byste si zkusil roli režiséra, když jste tento obor na DAMU studoval?

Je to lákavé. Mě by to bavilo, ale režie vyžaduje poměrně dost velké úsilí, a to nejenom fyzické ale hlavně psychické. Musíte ten soubor ovládnout. Jsou na to různé metody, já sám jsem se vždycky snažil ten soubor ovládnout charismatem a přesvědčit je o své vizi, ale jsou i jiné metody. Někdo je třeba zlomí, zmučí a úplně poníží, a pak teprve z té nejhrubší materie vytáhne kámen mudrců, je to taky cesta. Každopádně to vyžaduje poměrně intenzivní nápor, který ti režiséři pak vyvažují různými, ať už alkoholickými nebo sexuálními eskapádami. To mě ale moc neláká. Já bych si rád zarezíroval, ale muselo by to být hodně komorní, protože by to znamenalo měsíc, což je zhruba doba, za kterou vznikne divadelní představení, po který bych nemohl dělat nic jiného, a to by mi asi docela vadilo, protože rád střídám činnosti.

Čtete recenze na svá díla, nebo se jim raději vyhýbáte?

Sám od sebe nečtu noviny už hodně dlouho a už vůbec ne noviny, které se zabývají literaturou. Většinou mě na ně ale někdo upozorní a já si to pak se zájmem přečtu a vždycky si říkám, že jsem to možná neměl dělat, protože až na výjimky, a to i když jsou ty recenze třeba víceméně pochvalné, mám vždycky pocit, že jdou zoufale po povrchu, ale je to možná prostě proto, že tam vidím věci, které už nikdo jiný ne. Myslím si, že čtenáři to chápou, alespoň z toho, co jsem měl možnost se s nimi bavit na besedách. Jsou tací, kteří se pod ten povrch dostanou ale z recenzentů jen málokterý.

Pracujete teď na něčem novém?

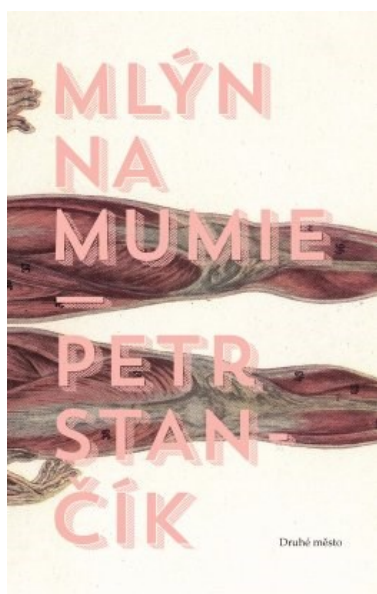
Na spoustě věcí. Nepochybně na knížkách pro děti, letos by měl vyjít pátý díl H₂O, určitě vyjde další Jezevec Chrujda, ale to záleží na Lucii. S Galinou máme rozjetých několik projektů, ona je taky taková trošku přelétavá. Mluvili jsme o tom, že bychom spolu udělali nějakou sbírku básní pro děti. To je teď velmi opomíjený žánr, a tak se ho chceme tak trochu ujmout. Určitě letos vyjde projekt, který dělám s Radimem Kopáčem. My jsme

spolu vydali Prahu ožralou, což byl průvodce po hospodách, teď podobným způsobem tvoříme průvodce po zločinu v Praze. Jmenuje se to Praha zlodějská a mordýřská. Na tom teď hodně pracuji. Je fascinující řešit kriminální případy z minulosti, obzvláště v Praze, protože Praha je jedno z mála měst, kde se nezachovaly žádné smolné knihy, kam se zapisovaly výslechy při mučení. Takže je to obtížné, ale spoustu těch případů jsem našel v různých kronikách a ve starých letopisech. A pak hlavně nová kniha pro dospělé, která by měla vyjít někdy ke konci roku. Bude se jmenovat Zasněžení temnotou.

Příloha č. 2: Obálka knihy *Mrkev ho vucula pod zem* (foto, zdroj: nakladatelství Meander)

Příloha č. 3: Obálka knihy *Mlýn na mumie* (foto, zdroj: nakladatelství Druhé město)

Příloha č. 4: Obálka knihy Andělí vejce (foto, zdroj: nakladatelství Druhé město)

